Spetsiaalne fond

Postimees

81. aastakäik

Ilmub iga päev.

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21/23.
Toimetus ja kontor Tallinnas, Viru tn. nr. 11.
Telefonid Tartus: Tegevtoimetaja ja toimetuse sekretär 2-86, Tartu teated 1-86, siseriik 2-68, joonealune ja „Sädemed" 9-09, kaugekõned 9-86.
Arijuhatus 65, trükikojajuhataja 14-65, talitus 80, raamatukauplus 2-50.
Telef. Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11. Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.

Kuulutuste hinnad: a) kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 senti mm, teksti sees 12 senti; b) tekstikirjaga: teksti ees ja tekstis 15 senti mm veeru laiuses. Kohaotsimiskuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.
Kuulutusi sama päeva lehe jaoks võetakse vastu kella 11-ni ja laupäeval kella 10-ni päeval „Postimehe" raamatukaupluses, Suurturg 16, ja kontoris, Ülikooli tn. 21/23.

Üksiknumber 5 senti

Hinnata kaasandeks igal pühapäeval pilkeleht „Sädemed".

„Postimehe" tellimishinnad:
Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu 120 s., 6 k. 725 s., 12 k. 1400 s.
Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., üle 3 kuu korraga tellides iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 s.
Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti. Talitusest ära viies: 1 kuu 125 s., 12 kuud 1200 s. Välismaale — 4 kr. k., Lätimaale — 150 s. kuus.
Posti jooksev arve nr. 2171. —
„Lasteleht" „Postimehe" tellijaile 15 s., eraldi tellides 20 s. kuus, „Tervis" 1 kuu 25 snt., 12 kuud 250 snt. — Aadressi muutmine 25 s.

Nr. 173 D 274 Neljapäewal, 1. juulil 1937

Tänaft lehte 8 lehekülge

EESTI KIRJANDUSE KESKRAAMATUKOGU ARHIIV-RAAMATUKOGU

Tõsine kokkupõrge Vene-Jaapani vahel

Piiriwalwe tulewahetus Amuuri jõel. — Jaapan wäidab, et wenelased prowotseerisid. — Moskwa seletuse järgi olid tulistajateks jaapanlased. — Uus protest Moskwas. — Jaapani välisminister kahetseb Wene käitumist

Wene suurtükipaat lasti põhja, teist wigastati

Tokiost, 1. juulil (DNB). — Kwantungi armee teatab, et Amuuri jõe saartel Senufa ja Bolshoi juures on olnud raske wõitlus kolme Nõukogude Wene suurtükipaadi ja Mandshukuo-Jaapani piiriwalwurite wahel. Wõitluses on läinud põhja üks Nõukogude Wene suurtükipaat, kuna teine on saanud raskesti wigastada.

Domei agentuur teatab, et Nõukogude Wene on 10-st suurtükipaadist koosnewat Amuuri jõe laewastikku koondamas Senufa ja Bolshoi saarte lähedusse.

Nõukogude seletus wahejuhtumi kohta

Moskwast, 1. juulil (Tass). — Blagowehtshenskist teatatakse: Sõtshewski (Sennufa) saare piirk. Amuuri jõel Jaapani-Mandshukuo piiriwalwe paat tulistas 29. juunil Nõukogude piiriwalwe posti. Nõukogude postilt wastati tulega. Seepeale awati Amuuri jõe Mandshukuo-poolselt kaldalt suurtükituli Nõukogude-poolse kalda lähedal kurseeriwa Nõukogude piiriwalwe paadi pihta. Nõukogude piiriwalwepaat tulistati wõimetuks. Ta pardal sai surma 2 ja haawata 3 isikut.

Teraw protest Jaapani poolt

Tokiost, 1. juulil (DNB). — Jaapani walitsus on oma Moskwa suursaadiku kaudu tõstnud uuesti terawat protesti uue wahejuhtumi pärast Senufa ja Bolshoi saarte juures, mis on tekitatud Nõukogude Wene poolt.

Uue wahejuhtumi puhul Amuuri jõe saartel Jaapani välisminister on awaldanud seletuse, milles öeldakse muuseas: Nõukogude Wene wäeosad, kes on okupeerinud Senufa ja Bolshoi saared, ei ole waatamata Litwinowi lubadustele saartelt tagasi tõmbunud. Nende käitumine on muutunud prowotseeriwamaks, seepärast Jaapani-Mandshukuo piiriwalwurid olid sunnitud tarwitusele wõtma enesekaitse abinõusid, mille tagajärjel tekkis uus kahjatsetaw wahejuhtum.

Jaapan kahetseb Nõukogude Wene käitumist ja loodab, et Nõukogude Wene omad wäed tõmbab saartelt tagasi, et praegust seisukorda mitte weel rohkem terawamaks muuta.

Jaapani walitsuse erakorraline istung

Tokiost, 1. juulil (Reuter). — „Hodshi-Shinpuni" teatel peetawat täna Jaapani walitsuse erakorralist koosolekut Amuuri jõe wahejuhtumi arutamiseks.

Juustutarvitajaile

teeme teatavaks, et alustas tegevust
„Õisu" piimandusinstituudi õppejuustula

uus konservjuustutehas

Nüüdsest peale varustame paremaid toiduaineteärisid järjekindlalt „Õisu" konservjuustuga.

Uus «Õisu» konservjuust

on kõrge kvaliteediga ja omab järgmisi paremusi:
1. **Laseb hästi lõigata**
2. **Holdub kaua alal**
3. **On täiesti vaba halgusitekitavaist pisikuist**
4. **On kergesti seeditav, seega väga kohane ka lastele.**

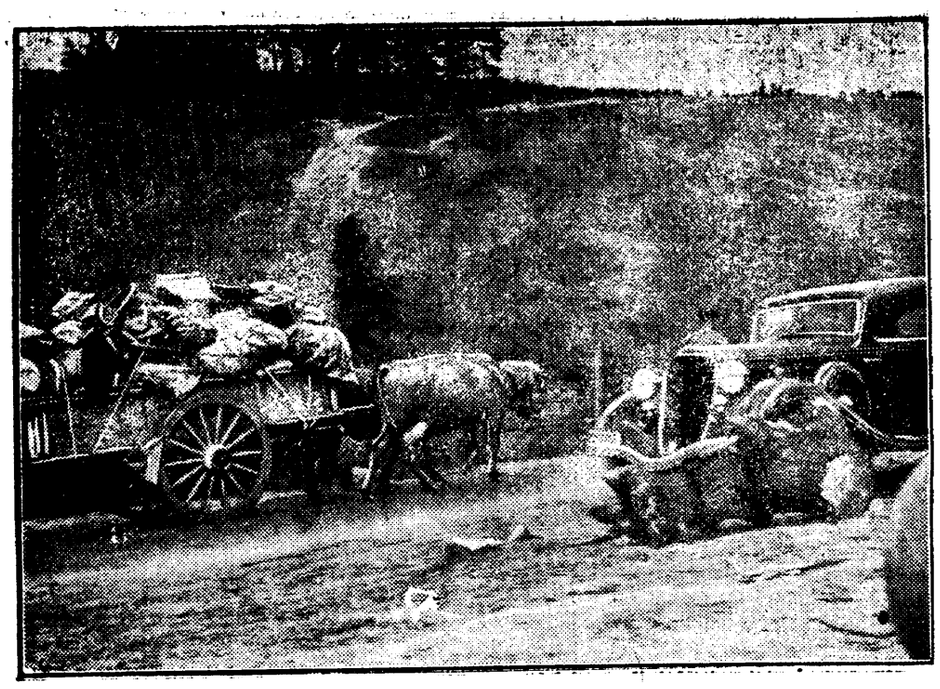
Märkus. Lähemal ajal laseme müügile „Õisu" Camembert juustu laastust karpides.

Esindus Tallinnas: Aadress: Õisu ag.
Õisu juustu- ja võitsentraal, Müürivahe 16, telef. 446-29.

Londoni manitsused Saksamaale ja Itaaliale

Mussolini süüdistab omakorda Inglismaad ja Prantsusmaad. — Salapärane meredemonstratsioon Minorcas. — Franco suur sõjasaak Bilbao rindel

Franco väed Bilbaost juba 38 km läänepool

Bilbao frondi tagalas

Pärast kodusõja soodsat arengut walitsuswastastele Bilbao rindel, on nüüd rahulik elu frondi tagalas uuesti alanud. Mõisjal Bilbaosse wiiwatel maanteedel näeb inimesi tagasipöördumas kodukohtadesse, kes olid wahepeal pagenud mägedesse peitu. Üleswõte on tehtud Bilbaosse wiiwal maanteel.

Londonist, 1. juulil (Reuter). — Eilsetes lehtedes walitseb wäga arwustaw toon Saksamaa ja Itaalia seisukoha suhtes Briti-Prantsuse ettepanekule lahendada merekontrolli kriis oma sõjalaewade sinnasaatmisega. Nähakse hukkamõistetawat insinuatsiooni Saksamaa ja Itaalia demonstratiiwsest tagasitõmbumisest ja seisukoha awaldusis, mis Briti arwates ei kindlusta enam erapooletust. Kui töepooleks peaks saabuma kinnitusi, et meie pakkumine on erapoolik ja ühekülgne akt, siis lükatakse nimetatud wäide juba ümber Prantsusmaa ja Inglismaa walmisolekuga kanda äärmiselt suuri kulusid uue korralduse juures ja wõtta oma laewadele siiski wälisriikide erapooletuid waatlejaid, kes peawad teostama merekontrolli tööd.

See ettepanek, mille Eden teisipäewal mittewahelesegamise komissioni koosolekul esitab, näib mitte meeldinud olewat Saksamaa ja Itaalia suursaadikuile, kuigi see samm leidis koheset poolehoidu ja tunnustust teiste riikide esindajate poolt ning üldine arwamine suhtus soodsalt sellele lahendusviisile, mis Euroopa üldhuwides siiski on kõige erapooletum.

Londonis hellitatakse weelgi lootust, et Saksamaa ja Itaalia suhtumine enne komitee homset koosolekut wõetakse siiski rewideerimisele, ja kui mitte muud, esinetakse wähemalt tegelike ettepanekutega, mis oleksid nende arwates üldiselt rakendatawad.

706 ületulijat walitsuswastaste poole

Bilbaost, 1. juulil. (DNB. Walitsuswäelt on tungides Valmacedast edasi Santanderi poole, on kolmapäeval wallutanud mitu küla. Teisipäeval tuli walitsuswastaste poole üle 700 miilitsionääri.

Santanderist hakatakse tooma põgenikke

Londonist, 1. juulil. (Reuter). Hispaania põgenike ewakueerimine Santanderist, mida juba tunacile käsitleti alamkojas, tõsteti eile uuesti üles. Wälissekretär Eden wastas, et temal on olnud alaline ühendus Prantsuse walitsusega põgenike transportide wastuwõtuks edaspidi Prantsusmaal ja selleks otstarbeks kontrolli sisseseadmiseks sadamais. Eile õhtuks pidi saabuma selles küsimuses selgus.

38 km Bilbaost edasi

Reuter teatab, et Valmaceda wallutamist on walitsuswastased saanud oma kätte tähtsa liiklemisteede keskuse 30 km kaugusel Bilbaost. Lanebera tinakaewanduses on walitsuswastased sel puhul teostanud sõjawangide wõtmist. Okupeeriti ka Jires Hete.

St. Jean de Luzist teatab DNB, et kestnädalal on walitsuswastased wallutanud Baski frondil ka weel Castro Urdialesi, mis asetseb Bilbaost 38 km kaugusel Santanderi poole wiiwa maantee ääres.

Portugali ametlik teade tagasitõmbumisest

Londonist, 1. juulil (ETA). — Inglise wälisminister Eden seletas eile alamkojas, et Portugali walitsus on teatanud Briti walitsusele, et ühenduses lüngaga merekontrollis Saksamaa ja Itaalia lahkumise tagajärjel, ta jätab enesele õiguse tagasi tõmbuda merekontrolli teostamisest, kui praegune olukord peaks edasi kestma. Ühtlasi Portugali walitsus on otsustanud praegu mitte wõimaldada neid kergendusi, mida ta seni on andnud kontrolli teostamiseks Portugali-Hispaania piiril.

Mis puutub relwade wäljaweosse Hispaaniasse, siis selles küsimuses Portugali walitsus tahab ka tulewikus täita oma kohustusi, mis on temale tehtud mittewahelesegamise komitee poolt: Samuti ta tahab täita oma kohustusi ka Portugali kaubalaewade suhtes, mis sõidawad Hispaania sadamaisse.

Edasi Eden ütles, et Briti walitsus on awaldanud kahetsust Portugali walitsuse otsuse puhul. Ühtlasi Portugali walitsus on teatanud, et wõtab kaalumisele mittewahelesegamise komitee kawa merekontrolli uuesti sisseseadmiseks, kui ka waatlejate tegewuse uuesti alustamiseks. Wahepeal waatlejad jäawad endiselt oma kohtadele, et iga silmapilk walmis olla oma tegewuse uuesti alustamiseks Portugali-Hispaania piiril.

Tööerakonna rahwasaadiku Hendersoni küsimusele, kas Portugali walitsus ühineb ka wabatahtlike küsimusega, Eden wastas jaatawalt.

Remondi tõttu

restoran «Kuld Lõwi»

suletud 1.—15. juulini.

Walitsuswastaste hiigelsaak Biskaia rindel

Reuter teatab St. Jean de Luzist, et walitsuswastased on awaldanud nüüd ka sõjasaagi nimekirja, mis saadud wiimastel päewadel Biskaia rindel. See sisaldab 220 suurtükki, 265 mürsukahurit, 67 kuulipildujat, 553 kergekuulipildujat, 47215 püssi, 18 milj. padrunit, 60.000 suurt mürsku, 25 uut tanki, 123 soomustatud weoautot.

7 sõjalaewa demonstratsioon

Valencia st, 1. juulil. (Reuter.) — Öö wastu kestnädalat on Valencia walitsuse ametliku teate järgi toimunud Minorcas 7 sõjalaewa demonstratsioon. Sõjalaewade päritolu ei olnud wõimalik kindlaks määrata.

Salanõu wabariigi lennukite ülewõtmiseks

Leridasest teatab Reuter, et seal on mõistetud 6 isikut surma, kes wõtsid osa salanõust mõjustada walitsuse lendureid minemast üle walitsuswastaste poole kõigi oma lennukitega. Ühel surmamõistetul olewat olnud ühendusi Franco falangistidega.

Moskwas haarang kaunitaridele

Areteeriti 68 iludust, keda kahtlustatakse salakuulamises. — Nimed saadi lõhnaõli kauplustelt. Parim Wene kupletist wangistati

„Uusi Suomile" teatatakse Warssawist, et tuntud Wene kupletist ja kabareelaulja Dunajewski on areteeritud Moskwas. Teda ei tuntud ainuüksi wene kupleede loojana, waid sai kuulsaks üle maailma pärast Nõukogude suurfilmi „Kogu maailm muheleb" koostamisest. Wiimasel ajal tegi ta lootusetuid katseid oma seisukorra päästmiseks. Ta luuletas isegi laulu, mille pühendas Stalinile. Laul, mille pealkirjaks „Täna elame hästi, homme weel paremini," pääsis awalikkusse ette reedel. Esmaspäewa kestpäewal areteeriti juba Dunajewski. Teda süüdistatakse trotskismis ja Stalini poliitika soboteerimises.

Pärast raadiokõnet „kauniteist naisteist, kes seisawad wälismaise salaluure teenistuses", wõttis Moskwa politsei nüüd ette hiiglahaarangu kogu linnas ning areteeris kokku 68 kaunitari, kes ei wõinud esitada usaldusväärseid andmeid sissetulekute päritolu kohta, kuid elasid siiski wäga uhkelt. Politsei pääsis nende jälile sel teel, et wõttis lõhnaõli ja kosmeetilistе ainetega kauplustelt nende juurimate ostjate nimestiku ja selle loetelu aluseel teostas haarangu. Paljud areteeritust seisid warem GPU teenistuses ja olid hinnatud agentideks.

Turu õuekohus muutis karistusi wapsidele

W. Helanen õigeks. — Wirkkusele karistus sõbraliku riigi haawamise eest. — Maj. Heimolaise jt. suhtes jäid karistused endiseks

Helsingist, 1. juulil (ETA). — „Ajan Suunta" teatab, et Turu õuekohus on eile õigeks mõistnud magister W. Helase, W. Laiho ja K. Karlssoni, leides, et nimetatud isikud ei olnud teadlikud wapside wõimuhaaramise kawatsustest Eestis.

Seewastu aga kohus mõistis J. Wirkkuse üheks aastaks wangi sõbraliku riigi haawamise eest. Raekohus oli temale määranud üks aasta ja kaks kuud.

Major Heimolaise kohta Turu õuekohus kinnitas esimese kohtuinstantsi otsuse, millega Heimolainen oli mõistetud 10 kuuks wangi. Säilä mõisteti wangi 6 kuuks ühe aasta asemel, kuna Erwamaa, Newalainen ja Kaminen igaüks neljaks kuuks. Ka ceitlane Teder mõisteti wangi 6 kuuks.

Poola-Rumeenia liit süweneb

Suurejoonelised lahkumispidustused Warssawis. — Arasõit Krakowisse koos presidendiga. — Rumeenia kuninga ja wälisministri interwjuud

Warssawist, 1. juulil (ETA). — Teisipäewa õhtul Rumeenia kuningas Karol korraldas wastuwõtu Lazienki lossis. Enne wastuwõttu kandsid 150 tantsijat ja tantsijannat lossi pargis ette Poola rahwuslikke tantse. Ettekandeid jälgisid kokku üle 500 külalise. Ettekandeile järgnes õhtutoidustik ja ball lossis, kust kuningas Karol, president Moscicki, Rumeenija troonipärija Mihhail, marssal Smigly-Rydz ja teised läksid waksalisse, et sõita Krakowi. Waksal oli ehitud Poola ja Rumeenia lippudega. Kuningas Karoli saadawad Krakowi president Moscicki, marssal Smigly-Rydz, Poola wälisminister Beck, Rumeenia saadik Zamfirescu ja teised. Teel Krakowi kuninglikud külalised ja president Moscicki ühes saatjaskonnaga peatusid Radomis, kus külastati sealseid Poola relwatehaseid. Ka Radomis oli wastuwõtt wäga pidulik. Sealt jätkati sõitu Krakowisse.

Warssawist, 1. juulil (ETA). — „Ilustrowany Kurjer Codzienny" awaldas eile kuningas Karoli interwjuu, mille kuningas on andnud lehe esindajale eile õhtul Lazienki lossis. Interwjuus kuningas Karol tänab enese kui ka kogu Rumeenia rahwa nimel selle sooja ja sõbraliku wastuwõtu eest, mille osaliseks ta on Poolas saanud ja millest ta on wäga sügawasti liigutatud. Ma olen õnnelik, ütles kuningas, wõides külastada riiki, mida ma juba ammu olen tahtnud tundma õppida. Edasi ta awaldas oma suurt imetlust Poola sõjawäe kohta. Mis teda kõige rohkem üllatas, oli Poola sõdurite sõjawäeline ettewalmistus ja haridusliк tase. Poola sõjawägi, mis on rajatud kõige kindlamatele aluseile, on suur ja wõimas. Poolal ja Rumeenial on ainult üks eesmärk, nimelt rahu säilitamine, ja selle eesmärgi saawutamiseks nad ka töötawad, ütles Karol.

Warssawist, 1. juulil (ETA). — Rumeenia wälisminister Antonescu on seletanud Poola ajakirjanduse esindajaile muuseas, et Poola-Rumeenia liit on mõlema maa wahel walitsewate ühiste huwide loogiliseks järelduseks. Nende rahwatunnete jõud ja sügawus, milledele see liit toetub, on saanud hiilgawa tõenduse neil unustamatuil päewil, kus meie oleme tõeliselt tundnud, et kaks rahwast on muutunud üheks oma südameis, ütles Antonescu.

Warssawist, 1. juulil. ETA. Pärast saabum. Krakowi Rumeenia kuningas Carol aietas tervja marssal Pilsudski hauale. Hiljem kuningas koos Poola presidendiga läksid Waweli katedraali, kus neid wõeti wastu Warssawist kohalesõitnud paawsli nuntsiuse poolt.

Warssawist, 1. juulil. Poola telegraafi agentuur awaldas kuningas Carol külaskäigu kohta Poolas ametliku teadaande, milles muuseas öeldakse: See külaskäik toonitab eriti seda kustumatut jõupunkti, mis loni õnnelikult on ühendanud mõlemat liitriiki. Lähirääkimistel küsimuste üle mis huwitawad mõlemat maad, konstateeriti nende huwide täielikku ühtumist. Peale selle tehti uuesti kindlaks, et Poola-Rumeenia poliitika eesmärgiks on rahu säilitamine.

Riik ja kirik Poolas

Ainult Pilsudski tugev mõju ületas kirikuvõimu. — Vatikani soe hinnang Pilsudskile. — Uus valimisseadus võttis kirikult jalgealuse. — Würst Sapieha konflikti põhjus

(„Postimehe" kaastööliselt Warssawis)

Warssawis, juuni lõpul.

Eshitades Poola läbikõike-kodanikule küsimuse ta rahvuse kohta, siis wastab ta tawaliselt kahekordse tunnistusega „poolakas ja katoliiklane". Need mõlemad mõisted on rahwa teadwuses tihedalt seotud, kuigi maal on olemas ka mõned sajadtuhanded poola protestante ja umbes sama palju katoliiklasi saksa või walge-wene rahwusest.

Katoliku kirik oli poolakluse liitlane wõitluses apostliku õigeusuliste wenelaste ja ewangeelse Preisi wastu. Kuid waatamata sellele ajaloolisele kiriku ja rahwa saatusühtlusele, ei ole ka Poolas kunagi puudu olnud pinewustest ja wastuoludest nende wahel. Poola rahwuslik pühak piiskop Stanislaus Krakowist, suri legendide andmeil märtrisurma ühe maa esimeste kuningate läbi. Wõitlused waimulikkude ja ilmalikkude autoriteetide wahel kordusid hiljemini seda sagedamini, mida enam kerkisid esiplaanile kirikuwürstid ühelasi ka riigi magnaatidena. Mälestus selleşt on nüüd äkki poola awalikkuses jälle elawaks saanud, kuna konflikt riigipresidendi ja praeguse Püha Stanislause järglase wahel piiskopitoolil kõikide meeli erutab.

Wälisel mõjutusel oli wõimatu seda erutust esile kutsuda. Sarkofaagi ülewiimine marssal Pilsudski jäänustega ühte teise Krakowi lossikatedraali, oli põhimõtteliselt ebaenähtud kõigi asjaosaliste institutsioonide poolt, ja tüli keerleb nüüd peamiselt selle määruse tähtaja ja wormi ümber. Peapiiskop Sapieha wiis oma korraldused selles küsimuses läbi wastu riigipea tahtmist, mis wastas muide ka surnu perekonna tahtele. Tõrkumine riigi wastu, presidendi põhiseadusliikude õiguste mitteaustamine, igasuguse autoriteedi mahatallamine — need on weel pehmemad süüdistused, mida selles peale tema wastu tõstetakse.

Konflikt riigi ja kiriku wahel? Walitsus, mille peaminister algatas isiklikult awaliku mõtteawahetuse demonstratiiwse käeliigutusega, eitab seda kategooriliselt. Ta pöördus tegelikult ka ainult kõrgemate kirikliikude instantsside poole Watikanis, et neid põhjustada wälja astuma Krakowi peapiiskopi wastu. Samal ajal teritab haridusminister allakriipsutatud südamlikkusega rahwuswaheliſt katoliiklaste kongressi Poosenis. Tema sõnad pooldasid sama suunda, kui walitsuslaagri uue organisatsiooni programmilised deklaratsioonid, mis eriti kaugele läksid katolikluse põhimõtete pooldamises awalikus elus. Teiselt poolt wõis just nüüd „Osservatore Romano's" lugeda õige sõbralikke sõnu Poola idapoliitika ja marssal Pilsudski teenete kohta kristluse ja euroopa kultuuri alal. Lühidalt, ei ole puudu tõendustest wastastikust arusaamist süwendada nii riiklikult kui kirklikult poolelt.

Sellele waatamata ei wõi tüli jääda ilma sügawamate järelmõjudeta. Ei ole saladus, et osa Poola waimulikust seisuseşt opositsioonilisele paremale poolele lähedamal seisab kui walitsuslaagrile. Ka peapiiskop Sapieha on endistel aastatel ühe sarnase parempoolse rühmituse usaldusmehena poliitiliselt esinenud. Kas ei ammuta need silmapilgul end mitte awaldada tohtiwad poliitilis-opositsioonilised meeleolud kirikukonfliktist uut toitu? Tõsiasja, et juhtiwad lehed päewast-päewa julgesid soltwata üht suurimat riigi kirikuwürsti jämedamate sõnadega, kuna kõik kindlailmelisemad wastuwaidlused maha surusi, et kõrged riigi aukandjad julgesid nõuda tema wangistamist, teised hääled ta ülewiimist kontsentratsioonilaagrisse, tema katedraali wõõrandamist ja konkordaadis ühendatud waimulikkude õiguste üldist piiramist, ei suudeta nii pea unustada.

Juba aastaid ei olnud kirikuwaenlikel elementidel Poolas sääraşt tegewuswabadust kui neil päewil ja nädalail. Kuid tuleb hoiduda ülehindamaşt nende mõju elanikonnale ja nende osa kogu selles tülis.

Ja kõige wiimaks ei olnud siin tegemist ilmawaateliste küsimustega, waid poliitilise küsimusega maa ülima autoriteedi suhtes. Poola pahempoolsete tähtis juht, möödunud aastal surnud endine seimimarssal Daszynski, seletas aastate eest kord, et Poolas ei olewat wõimalik ühesti awalikus küsimuses enam katoliku piiskoppidest wõitu saada, kui ei oleks olemas rahwuskangelase Pilsudski isiklikku mõjumõimu ja arwulist mitte-poola rahwaosade raskekaalu walimistel. Pilsudski surm ja walimisõiguse muutmine liiklasid wahepeal need mõlemad momendid wälja. Seewastu on 1935. a. maksma pandud põhiseadus presidendi seisukohta erakordselt kõwendanud. Tema tahte täielik samawääristamine kogu ühiskonna tahtele on alles käesolewas konfliktis üldises rahwa teadwuses ilmnen. eriti selgesti. On ajaloolise tähtsusega, kuidas paneb end maksma sel juhul riigipea tahe. Poola waimlis-hingelisele palele jääb igal juhul iseloomustawaks, et riigi autoriteedi läbimiimiseks pöörduti esijoones — Rooma poole.

J. B.

Kristalli, kelli, ehteid ja lauahõbedat ostate kõige odawamini ikka
V. Tiido kullasepa ärist
Tartu, Aleksandri 6
Moodsaim kaup. — Suurim valik.

Suurekspeditsioon „roheliste põrgusse"

Ooberst Fawcett'i otsitakse uuesti

Sao Paolost, 1. juulil. (United Preß). Nädalapäewad tagasi lahkus Cuyaba saarelt suurim ja paremini warustatud ekspeditsioon, mis kunagi Barasiilia ürgmetsade dzhunglisse tunginud, et uuesti alustada otsinguid kaheteistkümne aasta eest jäljetult kadunud briti uurija Fawcette'i järele. 45 kogenud ürgmetsa jooksjat ja uurijat on liitunud selleks ettewõtteks; kui neil ei õnnestu päästa Fawcette'i „rohelisest põrgust", siis loodawad nad wähemalt lõplikult kindlaks teha, kas ta on tõesti tapetud wõi elab ta weel mõne inimesssõjate suguwõsa „walge jumalana", nagu mõned kinnitawad.

Ekspeditsioon seisab ajaleht „Folha da Manha" patronaazhi all ja finantseeritakse teda ühe Sao Paolo grupi poolt. Aurelli, ekspeditsioonijuht, wõtab kaasa filmioperaatori; Ribeiro da Silva, rühmajuht, kellele langeb peaülesanne, on Brasiilia sisemaa kuulus tundja ja juba mitu teost selle üle awaldanud. Wiimane euroopalane, kes nägi ooberst Fawcett'i, teeb ekspeditsiooni kaasa selle saatjana; see on wana juht, kes wiis Fawcett'i ja ta mõlemad kaaslased indiaani külla, kus uurija indiaani juhte palkas — neidsamu, kes ta maha jätsid, kui ta inimessõjate Chavante-indiaanlaste maa-alale tungis.

Sandler 8. juulil Moskwasse

Stokholmist, 1. juulil (DNB). — „Stockholms Tidningen" teatab, et Rootsi wälisminister Sandler sõidab 8. juulil Nõukogude Liidu siinse saadiku proua Kollontai saatel ametlikule külaskäigule Moskwasse.

Nahwasteliidu peasekretär Eestisse?

Leedu lehtede teatel olewat Nahwasteliidu peasekretär Avenol, külastades Balti paviljoni Pariisi maailmanäitusel, seletanud, et ta kawatseb esimesel wõimalusel külastada Balti riike — Eestit, Lätit ja Leedut, et isiklikult tutwuda lähemalt nende maadega.

NMKÜ ekskursioon Pariisi maailmanäitusele

Järgmine NMKÜ ekskursioon Pariisi maailmanäitusele wäljub 14. juulil. Kawakohaselt läbistatakse sinnasõidul Berliini, Kölni, Brüsseli ja Waterloo lahingupaika; peatutakse Pariisis 6 päewa ning tullakse tagasi üle Schweitsi, läbistades Genfi, Lausanne'i, Montreux, Interlaideni, Berni, Luzerni ja Zürichi.

Registreerimisi osawõtuks wõetakse wastu kuni 5. juulini.

Ekskursiooni juhina sõidab kaasa härra H. Küttim, kes on Pariisis elanud 2 aastat, seega tundes seal seid olusid. Härra Küttim on juhina sõitnud kaasa 5-el NMKÜ ekskursioonil Pariisi ning 3-el NMKÜ ekskursioonil Schweitsi.

Paide linnawalitsus on olukorra lahendamiseks esitanud märgukirja jõukomiteele ja majandusministrile. Küsimusse loodetakse selgust, kui wälismaalt on jõudnud tagasi dir. Hangelaid, kes asub läbirääkimisi pidama ringhäälinguga.

Sõdur on parim meestest...!

Jaapani sõjawäe karm kaswatus. — Mehed, kes ei karda üldse surma

Jaapani sõdurid on näidanud korduwalt oma imetluswäärset sõjalist wõimet, kuid Jaapani ohwitserid naeratades protesteerinwad wäidetele, nagu oleks nende sõdurid moraalse wõi füüsilise mentaliteedi poolest kõrgemal lääne sõduritest. Kuid nad on siiski parimad sõdurid erinewalt teistest, seşt nad hindawad surma suurimaks auks.

Meeste ettewalmistus, kes lähetwad oma saatusele wastu wääramatu sihikindlusega nagu robotid, on salapärane ja ebamaine protsess. See algab juba

2000 aastat warem sõdurk sünniṣt.

Bushido on õpetanud jaapani rassile endast lugu pidama ja jaapanlaşt waatama enesele kui mullale oma rassi edu rataste all. Ülşik peab ohwerduma kõigi eest. Millşt paremat rassilişt traditsiooni oleks waja surmapõlgliikude sõdurite arendamiseks.

Jaapanis algab tegelik sõjawäeline kaswatus juba 6-aastaselt. Algkooli esimese aasta õpilasi õpetatakse marsşima, laulma sõjalaule, jne. Jõudnud 12 aasta wanuseni, keskoolis, nad warustatakse kergete püssidega ja wormiriietusega. Nad alluwatakse kaitsewäelastest instruktoritele, kes õpetawad neid põhjalikult relwi käsitlema. Iga keskkooli juures on paraadiplats ning harjutusruum. Samuti on seal pühitsetud paik kuninga ja kuninganna pildiga. Sõjalistele mälestuspaikadele ja mälestiste juurde tehakşe ekskursioone. Igal aastal on koolipoiste manöövreid, milleşt wõtawad osa kümned tuhanded õpilased. Nad jaotatakse kahte waenlikku leeri. „Armeed" on warustatud tühjalt laetud püssidega, kuulipildujatega, granaatidega, wälisuurtükkidega ning neid juhatawad tegewväe ohwitserid.

Kuid selleşt palju tähtsam on „usuõpetus". See on kohustuslik õppeaine igas alg- ja keskkoolis. 6 aasta wanuselt kuni 17 aastani õpetatakse tulewasele sõdurile seda mikte selles mõttes nagu meie selleşt aru saame, waid õpetatakse riigimeelsust kui loiaalsust kuninglikule perekonnale, suurele perekonnale, mida nimetatakse rahwaks ja walitsejale, kui kõigi isale. Kui küsida õpilaselt, mis on tema palawam soow, siis sellise õpetuse tulemusel wastab ta kõhklusta „surra oma armastatud walitseja eest:.

Pärast kooli lõpetamist jätkawad tööd noortemeeste ühingud. Igas külas on osakond ning nende ülesandeks on kaswatada patrioote. Tulek

sõjawäkke wastuwõtmine.

Noor jaapanlane peab näitama oma paremaid wõimeid wastuwõtul ja ta teeb ka seda, seşt see on au küsimus. Ta peab sooritama eksamid. Eksamid sooritanute hulgaşt walitakşe wajalik arw sõdureid loosi teel, nõnda pääseb sõjawäkke kaheksaşt soowijaşt waid üks. Teised arwatakse reservi.

Uued nekrutid wõetakse juhtiwate ohwitseride poolt wastu erilise tseremooniaga. Nende kodudesse saadetakse kirjad juhistega, et perekonnad teaksid misuguseid kohustusi käiwad nende kui sõduri omaste kohta. Nad ei tohi ei mõlgil wiisil olla takistuseks sõdurile tema kohustuste täitmisel. Paljud emad on sooritanud enesetapu, et mitte olla takistuseks oma sõdurişt pojale. Ei tekitanud ka suurt sensatsiooni, kui kaks noort poissi, kellel päraşt isa Mandshukuo sõjawäljale kutsumist ei jäänud kedagi hoolitsejaks, endid surnuks torkasid isa mõõgaga ning surid walitseja nimega huulel.

Kaks aastat harjutatakse noorsõdureid wastupidawuses. Misşugune ka ei oleks maastik ümbruses, kasutatakse seda harjutusteks. Kui seal on mäed, roniitakse neişt üle raskematelt kohtadelt. Sood ületatakse, jõgedeşt minnakse üle improwiseeritud sildadel. Sügaw lumi kutsub raskele „lumemarsile". Külmemad päewad talwel ja kuumemad suwel walitakşe sobiwamatena harjutusteks. Kui maa juba külmanud, siis on päewakorras kaitsekraawide kaewamine.

See kõik ei ole korraldatud mitte ainult füüsilise treeningu saawutamiseks, waid ka moraali loomiseks.

Nõnda kaswatatakse lahingmasinaid,

kes kunagi ei kaota julguşt, kes ise tikutwad sooritama uusi katseid ja kes waatawad endaohwerdamisele kui elu normaalsele teele. Samuti ka surmale. „Sure ennem kui alla annad." ei ole mingi kelkimine Jaapani sõjawäes, waid kindel kohustus.

Wangilangemine on suurim alandus.

Shanghai lahingute ajal langes wangi major Koga, lamades abitult ja meelemärkusetult maas. Wangiṣt wabanenud läks ta sõjawäe altari ette ja sooritas „seppuku". Sõbrad ohwitserid kinnitasid, et ta ei ole wangi langemises iṣe millegagi süüdi olnud. Kindral Araki hindas Kogat kangelasena. Ta seletas, „misşugune ka oleks olukord, ei wõi enam elada, kui ollakse waenlase poolt wangi wõetud".

Jaapani sõjawäes on harilikuks nähteks tõrkumatult minna inimpommina wõi torpeedo juhina kindlasse surma. Samuti ei kohuta surm minna sõdureid suurtüki suu ette, kui näha on, et waenlase kätte langemine on paratamatu. See iseendast ei tähenda, et jaapani sõdur oleks währam kui teised sõdurid. See on waid loomulik lahendus endaohwerduse seadusele rahwa heakäekäigu eest.

Kuna sõjawägi on suurem selle püha seaduse wälisendaja, siis on mõnewõrra õigus teda nimetada ka „Jaapani suurimaks waimseks jõuks". Sõjawägi on Jaapani kirik ja religioon. Shinto usundit ei tule tihti hinnata mitte kui religiooni akti, waid kui patriotismi. Teda wõiks nimetada ka „patriotismi religiooniks".

Sõjawägi on rahwa tahteks, kinnitab üks inglise waatleja. Sõjawägi ei ole wastutaw mingi parlamendi ega walitsuse ees. Ta wastutab waid krooni ees. See on rahwa kõrge preestri omapärases osas jumaluswalitseja ees.

„Kirsiõis on ilusaim lilledest, sõdur parim meestest."

ütleb Jaapani wanasõna. Jaapan warustab oma kaitsjad moodsate relwadega ja suurepäraşe mõõgaga. Ja mõõk on tähtsam kui kõik moodsad sõjamasinad. See annab sõdurile wõimu tema waenlaste üle, kuna ta on wana Samurai sümbol. Mõõgaga wõõl Jaapani sõdur tunneb end nõda tugewaa kui kümme teist, seşt mõõgakandmise au keelab tal kõik muud mõtted, kui waid walitseja teenimine ja mõõga teraw tera kindlustab talle surma ennem kui alanduse.

Paides elektrihädad

Elektri mõttes on Paide linn jäänud iṣegi kaugele maha wäikesteşt alewikeşt. Pole weel jõutud niikaugele, et wool kestaks wahetpidamata 24 tundi. Senini on wooluandmises olnud ikkagi mõnetunnine seisak ööseł ja ka päewal. Elektriwoolu ei saa selletõttu ükşti tööstus kasutada. Ka korterites peawad kiiniad wõi petrooleumlambid igaks juhtumiks olema walmis.

Walgustusolude peremaksmuutmiseks pandi pahepeal suuri lootuşi Ellamaa elektrijaamale, kuşt pidi elektriga hakatama warustama Türi uut raadio-saatejaama ja ka Paibet. Nagu nüüd selgunud, on need lootused weel suurte mägede taga. Ellamaalt on liini ehitatud küll kuni Kohilani, kuid sealt edaşt liiniehitamine Türile ja Paidesse seisab, seşt riigi ringhääling on kulude kokkuhoiu mõttes otsustanud saatejaama hakata warustama oma jõujaama elektriga. Kas ainult Paide linna ja ümbruskonna waldade päraşt Ellamaa jaam hakkab liini kaugemale ehitama, see seisab praegu suure küsimusmärgi all.

Uuendage veel täna „Postimehe" tellimine 1. juulist

Autoriseeritud tõlge

32

Bengtil olid omaenda äriliseđ põhimõtted ja ta tahtis kasutada omaenda meetodeid. Puhtaid pabereid, õigeid teid, teha õiguşt kõiges. Õiguşt, mis puutus wõlausaldajaisse ja mõisapidamisse ja wanamees de Greyysse. Kõik tuli korraga teha heaks, ta ei tahtnud enam kuulda, et kõneldakşe kauplemiseşt ja kompromisşidest. Ta oli kuidagi kõlblalt ärganud hetkeil, mil Marianne oli reetnud kogu tehtud ülekohtu, ja seoses heaşt tahteşt tingitud hea iṣetundega oli ta weendunud, et tema enda waated selles küsimuses olid ainsad õiged ja jäljendamiswäärt. Okşjon, see tähendas jätkata tüsşamişt, näis talle. Seda ta ütles samuti oma emale.

Proua Sneijder kergitas kulme ja wastas waikselt:

— Sa wõtad seda siiski liiga tõsiselt. Niisugune iṣetunde õrnus ei wääri maailmas midagi. Kuid see on sinuşt ilus, on kiiduwäärt.

— Ma ei waja kiitust, ütles Bengt. Peame korraldama oma äriasjad, peame hankima raha. Mõtlesin kord — kuidas oleks, kui katsuksime laenata tädi Louiselt?

— See oleks hea küll, ütles proua Sneijder pikkamişi, ta aitas meid juba kord warem — kuigi tahaksin öelda, et nii umbusklikku wõlausaldajat ma ei ole näinud kunagi ennem. Ta arwab sel puhul olewat endal õiguse kontrollida igat meie sammu. Kuid paluda teda nimelt nüüd — ma ei tea — olen arwanud, et see pole sobiw.

— Miks mitte?

— Ma ei saa seda õieti öelda, kuid seekord on Louisega midagi erilişt. Ta on minu wastu nii kahtlaselt lahke.

— Weider...

Bengt hakkas käima edaşt-tagaşt. Ta ei tundnud end täiesti kindlana, ja talle näis, nagu aetakse teda sel teel weelgi rohkem segi.

Pöördudes akna poole, nägi ta ühte wäikest siniṣt märkmiku, mis lamas kirjutuslaua nurgal. Ta wõttis ta kätte ja luges kaanelt Louise Brohni nime. Tädi Louisel oli ühtlane ja kalligraafiline käekiri, mitte eriti arenenud ja omapärane, waid ilus nagu mõne eeskujuliku koolitüdruku oma.

Ta pani raamatu ema ette.

— Seda siin me tohi unustada tädile kätte andmaşt, ütles ta.

Proua Sneijder wõttis raamatu ja lehitses teda.

Bengt oli algul kawatsenud teha sedasama, kuid siis wõtnud kiusatuse. Ei tohtinud nuhkida teistes pabereis! Ta silmitses ema rahulolematusega ja uudishimuga ühtlaşi.

Proua luges wähe ja ulatas siis wihiku Bengtile, kes silmitses wastu tahtmişt mõnd rida.

Seal seisis:

„Salong. Parem otsşein: Haupti büroo. Büroo kohal: kaks hõbe kroonlühtrit. Toos nikerdatud elewandiluuşt. Portşelaankuju (Meişşen). Wäike toos hõbedaşt."

Bengt pööras mõned lehed. Lehekülg lehekülje järel oli täidetud piinlikult korraliku käekirjaga. Iga eşe salongis näis olewat täpşelt katalogiweeritud. Kuşagil seişis: „Waşem otsşein: Sneijderi rämps."

— Mis on mõeldud sellega siin? küşis Bengt.

Ta ema istus hetke ja imes oma pehmet alumişt huult, enne kui ütles:

— Täpşelt seda, mida kartsin. Louise tahtleb milleski. Märkasin seda esimeseşt hetkeşt — ta ei sarnanenud endaga. Louise on kardetaw, kui ta on lahke.

— See ju on liiga rumal, ütles Bengt ja wiskas märkmiku lauale. Nüüd ja saad muidugi aru, et asi hakkab muutuma tõsiseks. Jumalad teawad, mis see wanaeit wõib teha, kui ta saab werd hambasse.

— Skandaali, ütles proua Sneijder.

— Ja sina muidugi mõtled seni istuda, käed risti? Bengt käis pikil sammel edaşi-tagaşi.

— Muide, ütles ta siis ägedalt, mis on wanaeidel nende asjadega siin tegemist? Need ju pole tema omad?

— Ta arwab waheşt, et need saawad kord selleks, et ta pärib oma wennalt.

— Seda ta siiski ei usu. Nad on juba praegugi wihawaenlased, kas pole tõsi?

— Jah, seda küll.

— Milleşt see tuleb öieti?

— Oo, see on pikk lugu. Ja nii igaw!

Muide ei teagi täpşelt, kuidas see kõik käib.

Bengt wõis panna jällegi tähele, kuidas ema, nagu alati, kui jutt läks wanamehele, tõmbus oma kapslisse, muutus kinniseks ega tahtnud midagi öelda. Warem ta oli alati austanud tema waikimişt, nüüd see tegi teda uudishimulikuks.

— Mingit põhjust sa siiski tead, ütles ta. Ma ei saa aru, miks pead alati wanamehest waikima! Kas seepäraşt, et sul on halb iṣetunne?

— Wõib-olla seepäraşt, wastas ema. Ta waatas läbi akna wälja ja naeratas endamişi. Ta naeratas waikselt nukrat naeratuşt, mis püşis hetke jooksul ta näol nagu selge päikesepaiste. Ja ta jättis mulje, nagu teaks ta asju, milliseid ta ei kawatse usaldada kellelegi. Taoti tal oli niisugune ilme. Ta wõis istuda seltskonnas ja kuulata, milleşt teised kõnelesid, ega lausunud iṣe midagi, wõib-olla ainult ei wõi ja, ta tegi, nagu ta poleks milleşti huwitatud ja nagu ta wiibiks kusagil kaugel. Kuid siis korraga tal oli ilme, nagu teaks ta kõike palju paremini kui teised — nagu oleks temal lunastaw sõna. Tundus, nagu ta ütleks selle sõna. Kuid seda ta ei teinud. Ta polnud uhke oma teadmise üle ja tal oli täiesti ükskõik, kas ta teatas selle oma ümbruşele wõi ei. Tema õudne wiis kuulatada ja waikida — kuigi ta teadis ja taipas — wõis olla kuulmatult ärritaw. Selle tõttu oli lewinud kuulşus, nagu oleks proua Sneijder upşakas, pilkaja ja pahanduste sepitseja. Wiimane nimelt seepäraşt, et ta ei lausunud kunagi ühtegi sõna üheşti inimeseşt. Ta salapärane waikimine mõjus kahtlaselt iseendaşt.

Bengtişşe mõjusse see praeguşel juhtumil kahtlustawalt. Ta uşt emaşşe oli saanud raske hoobi. Alati warem ta oli imetlenud tema tagasihoidlikkuşt, nüüd ta ei suutnud seda enam taluda. See tegi talle rohkem haiget kui ta iṣe oli jõudnud selle suhtes selguşele.

— Nüüd ma tahan kõik teada, ütles ta lõpuks

— No jah, kui sa just tahad seda... See piṣk, mis mina tean, pole waikimiseks midagi. Ta peatus ja jätkas siis: Arwan, pinewus Charles-Henri ja Louise wahel algas juba nende lapsepõlwes, ja wahekorra lõplikuks käriṣemiseks see kujunes alles siis, kui Louise nõudis oma wenna hooldusele panemişt. See oli wähe aega enne seda, kui ta Rootsişt lõplikult lahkus. Waata, Charles-Henri tegeles alati äärmiselt ohtlikkude äriasjadega, ja ta ideed kõikusid mõnikord geniaalsusesse ja hullumeelsuse wahel. Taoti sageli õiguse ja ülekohtu piiride wahel.

Proua Sneijder tegi pausi. Ta leidis olewat weidra, et ta nimelt nüüd pidi ütlema midagi niisuguşt.

Bengt aga ei märganud midagi.

— Mis puutub Louisesse, jätkas ta, siis usun peagu, et see oli Charles-Henri järsku ärganud sugulushuwi, mis sundis teda kaotama kannatuşt ja astuma nii karmi sammu. Charles-Henri oli hakanud kõnelema, La Rochellis elawat keegi Grévy nimeline krahw, kes olewat wäga waene. Neid olnud kaks wenda, üks raamatuköitja wõi midagi niisuguşt, ja teine perekonnaga wabrikutööline. Sugulus oli äärmiselt kahtlane, kuid hoogne ja äge nagu Charles-Henri oli, oleks ta wõinud neid aidata. Ta sõitis La Rochelli ja pööras nende waeste inimeste elu sõna otseses mõttes pea peale. Ta puistas nad üle rahaga. Neile osteti majad, lapsed pandi ukseisse koolidesse, kõik pidi muudetama ja korraldatama. Katse endaşt mõistagi lukkus wälja halwasti.

Mõlemad perekonnad rikastusid, ja kui siis hiljem selgus, et nad polnudki sugulased Charles-Henriga, siis astus Louise siin kodus tegewusse. Ta oli kogunud kokku niiöelda kõik Charles-Henri hulljulged ja omapärased tembud ja wiis läbi, et ta polnud enam suuteline walitsema oma suurt waranduşt. Härrad Grévyd La Rochellis moodustasid haritipu. Louisel õnnestus tõepooleşt panna oma wend mõneks ajaks eeşkoste alla, kuid otsus muudeti hiljem ümber. Charles-Henrile oli see kindlasi hirmuäratawaks şhokiks, ja ma imestan, et ta päraşt seda siiski kuidagi toibus. Seda enam, et ta suur krahh järgnes kohe päraşt seda. Ja et ta oma õele ei andestanud, waid püüdis teha kõik, et talle kätte maksa, selle kohta pole küll midagi öelda.

— Säärane neetud wanaeit, ütles Bengt. Wanamehest see oli ju ainult kena, et ta tahtis inimesi aidata.

Proua Sneijder naeris jällegi.

(Järgneb.)

Riigivolikogu volituste aeg 5-lt aastalt 4 aastale

Sõja ajal ei ole presidendil õigust lõpetada Riigivolikogu korralist istungjärku jaanuaris mitte enne 45 päewa, oktoobris mitte enne 30 päewa

Põhiseaduse arutamine Teises Kojas

Kolmapäewal, 30. juunil Rahwuskogu Teise Koja üldkomisjon jätkas Riik. Esimese Koja poolt esitatud Põhiseaduse eelnõu arutamist 4. ptk. (Wabariigi President) § 45-ast alates.

§ 45 wõeti wastu wähemate muudatustega. §§ 46 ja 47 wõeti wastu esitatud kujul.

5. ptk. (Wabariigi Walitsus) wõeti wastu kõik paragrahwid (§ 48—59) Esimese Koja poolt esitatud kujul, wälja arwatud § 50, mille põhjal ka Wabariigi Walitsuse üksiku liikme ametist wabastamine toimub Peaministri ettepanekul, ja § 52, millega Peaministrile antakse õigus esitada ametist wabastamiseks ka kogu Wabariigi Walitsust.

6. ptk. (Rahwaesindus) esimeses jaos (Üldeeskirjad) wõeti wastu esitatud kujul §§ 60—63, wäljaarwatud § 60, milles muudeti „Rahwaeesinduse" nimetus „Riigikogu ks". Sama peatüki teise jao (Riigikogu üldkoosolek) §§ 64—66 wõeti wastu muutmatult, wälja arwatud § 65, mida täiendati eeskirjaga, et

Riigikogu üldkoosolek kutsutakse kokku

ka siis, kui seda nõuab wähemalt ¼ Riigikogu ja Riigivolikogu seaduslikust koosseisust. Sama peatüki kolmanda jao §§ 70, 72, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 82 ja 83 wõeti wastu muutmatult. § 67-dat muudeti selles mõttes, et Riigivolikogu liikmete walimistest saab hääleõiguslik kodanik ka siis wõtta, kui ta on omanud wastawas walimisringkonnas elukohta wõi töökohta wähemalt 6 kuu kestel enne walimisi (Esimese Koja eelnõus oli 1 aasta). § 68-das wähendati Riigivolikogu wolituste kestwust 5 aastalt 4 aastale. § 69-dat täiendati Riigivolikogu liikme poolt antawa pühaliku tõotuse tekstiga. § 71-ses tõsteti Riigivolikogu istungjärkude kestwust 6 kuult 7 kuule aastas. § 73-dat muudeti oluliselt selles mõttes, et sõja ajal ei ole Wabariigi Presidendil õigus lõpetada Riigivolikogu korralist istungjärku, mis astub kokku jaanuari teisel teisipäewal, mitte enne 45 päewa möödumist, korralist istungjärku, mis astub kokku oktoobri teisel teisipäewal, mitte enne 30 päewa möödumist ja korralist istungjärku, mis kokku kutsutud pärast Riigivolikogu uue koosseisu walimisi, mitte enne 7 päewa möödumist.

§ 77 wõeti wastu järgmisel muudetud kujul: „Riigivolikogu liikmed ei wõi olla riigiteenistuses Riigiwanema, Wabariigi Walitsuse, walitsuse- wõi kohtuasutiste wõi riigiettewõtete poolt ametisse nimetatuna wõi kinnitatuna.

Eelmise lõike eeskiri ei käi Wabariigi Walitsuse liikmete kohta ega isikute kohta, kes nimetatakse wõi kinnitatakse ametisse era-, omawalitsusliste wõi autonoomsete asutiste ettepanekute korras.

Riigivolikogu liige ei tohi wõtta riigilt hankeid wõi kontsessioone riigi warade kasutamises.

Riigivolikogu liige, wälja arwatud selleks seadusega õigustatud, ei wõi ajada wõõraid asju teiste isikute nimel wõi huwides walitsuseasutistes.

Riigivolikogu liige ei tohi olla teenistuses säärastes aktsiaseltsides, milliste aktsiate enamus on riigi käes.

Üksikasjad käesolewa paragrahwi kohaldamiseks määratakse seadusega."

Sama peatüki neljanda jao (Riigivõukogu) §§ 86—91 wõeti wastu esitatud kujul, kuna § 84 wõeti wastu järgmisel muudetud kujul:

„Riigivõukogu liikmeiks on:

1) ameti tõttu: a) Riigikohtu esimees; b) Sõjawägede ülemjuhataja wõi Sõjawägede juhataja; c) Eesti ewangeeliumi lutheri usu kiriku pea ja Eesti apostliku õigeusu-kiriku pea; d) emisjonipanga juhataja; 2) walimiste põhjal: a) awalikõiguslike majanduslike ja kutseliste organisatsioonide walikul 17 liiget, neist: 3 põllupidajate, 1 töösturite, 1 kaupmeeste, 1 laewaomanike, 1 ühistegelaste, 1 linna kinniswaraomanike, 1 käsitööstrite, 3 töölwõtjate, 1 õpetajate, 1 adwokaatide, 1 põllu- ja metsateadlaste ning loomaterwishoiu ala, 1 terwishoiu ala, 1 majandus- ja tehniliste teaduste ala esindaja; b) wabadusristi omawate kodanike walikul 1 liige; c) Tartu ülikooli ja Tallinna Tehnikainstituudi walikul 1 liige iga õppeasutuse poolt; d) kultuurialaste awalikõiguslike organisatsioonide walikul 1 liige; e) kodumajandusala awalikõiguslike organisatsioonide walikul 1 liige; f) maaomawalitsuste walikul 2 liiget; g) linnaomawalitsuste walikul 1 liige; h) wähemusrahwuste poolt ellu kutsutud omawalitsuslike asutiste walikul 1 liige iga asutise poolt; 3) Wabariigi Presidendi poolt nimetatud 9 liiget.

Peale selle on õigus kuuluda Riigivõukogusse endistel Wabariigi Presidentidel, kes käesolewa Põhiseaduse alusel ametis olnud, ja endistel sõjaaegsetel Sõjawägede Ülemjuhatajatel.

Riigivõukogu liikmed peawad olema hääleõiguslikud Eesti kodanikud, kes on wähemalt 35 aastat wanad ja kes wähemalt 3 aastat enne walimist wõi Riigivõukogu liikme kohale kutsumist on omanud alalist elukohta Eesti Wabariigi maa-alal.

Riigivõukogu liikmeiks walimiste põhjal kuuluwad isikud peawad omama walimisõiguse p. 2 tähendatud asutistes walimisel.

Riigivõukogu koosseisu moodustamise lähem kord määratakse seadusega."

Edasi

täiendati Põhiseaduse eelnõu

uue paragrahwiga (§ 86), mis oli Teise Koja üldkomisjoni poolt waremalt wastu wõetud ja mis kõlab järgmiselt: „§ 84. p. 2 lit. a, b, e, f, g ja h alusel walitud Riigivõukogu liikmed uuendatakse neid walinud asutiste esinduskogude ümberwalimise puhul. Sel puhul need asutised, kui Riigivõukogu selle koosseisu wolituste lõpuni on jäänud aega mitte wähem kui 3 kuud, waliwad senise Riigivõukogu liikme asemele uue liikme, kelle wolitused algawad walimiste tagajärgede wäljakuulutamisega ning ühes sellega lõpewad Esinduskogu endise koosseisu poolt walitud liikme wolitused. Walitud uue liikme wolitused kestawad kuni Riigivõukogu selle koosseisu wolituste lõppemiseni.

Kui Riigivõukogu wolituste kestwuse ajal astub ametisse uus Wabariigi President, siis lõpewad sel puhul, kui Riigivõukogu selle koosseisu wolituste lõpuni on jäänud aega mitte wähem kui 3 kuud, Wabariigi Presidendi ametisse astumisele järgneval päewal § 84. p. 3. korras nimetatud Riigivõukogu liikmete wolitused ning Wabariigi President nimetab nende asemele uued liikmed."

Esimese Koja poolt esitatud § 85, mis käsitab juhiseid ja tingimusi Riigivõukogu liikmete walimisel ja nimetamisel, otsustati kustutada.

Kerge kui sulg

on uus Zeiss-binokkel käes hoides vaatlemisel; niisama kerge on ta kaasaskandmisel seljakotis, üle õla või kaelas — kunagi ei mõju ta raskus tülitavalt. Reisul, matkamisel, mägedesse tõusmisel ja igasuguse spordi harrastamisel pakub Zeiss-binokkel tõelist naudingut. Veenduge ise, leie optik näitab Teile meeleldi seda binoklit.

ZEISS
sulgkerge
BINOKKEL

Kergem metall kui tavalised alumiiniumsulamid. Kokkuhoid raskuses kuni 40%. Müüdavaimad 4- kuni 8-kordsed Zeiss-binoklid kaaluvad nüüd ainult veel 165 kuni 400 grammi ja maksavad Ekr. 132.— kuni Ekr. 200.—.

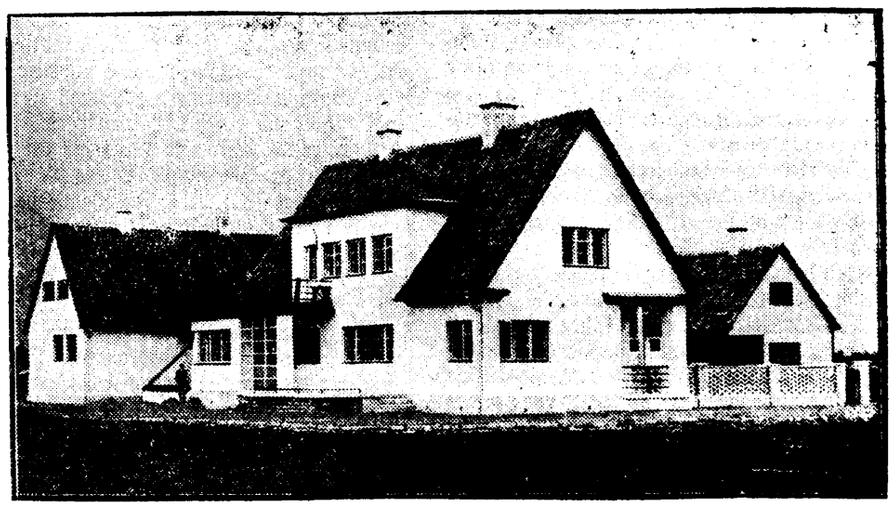
CARL ZEISS JENA

Tellimine optika-eriäride kaudu. Hinnakiri T kõigi Zeiss-mudelite kujundite ja kirjeldustega saadaval tasuta firmalt CARL ZEISS, JENA.

Peaesindaja Eestis: Eesti A.-S. C. SIEGEL, TALLINN, Lai 27, kodukeskjaam 426-C7

Riigivanema kingitus ootab kirjanikku

Ringkäik „Lagle" footalundis

Kirjanikule kingitaw talu

Kolmapäewal näidati ajakirjanikele talu Oismäe sooasunduses, mis jügisel riigivanema poolt kingitakse ühele nimetamale kirjanikule. Tutwumiskäigul andis seletusi riigivanema wanem käskudeläitja ohwitser kol.-ltn. H. Grabbi.

Nimetatud asundustalu asub Rannamõisa tee ääres, Harku järwe lähedal Oismäe rabas. Talul on maad 3,5 ha ja kohta on hakatud harima juba 1935. aastal. Maa on kraawitatud, torutatud ja minewal aastal tehti esimene proowikülw, mis küll ebaõnnestus, kuna maapind oli kultiweerimata ja wäetamata. Sel aastal on põllule weetud lubjaprahti ja seemendatud põllulapil haljendab oras. Kohati pole turbakiht paks ja mineraalmaa on wõrdlemisi lähedal, kuid kohati on pinnas pehme, turbane ja ei kanna traktorit peal. Tee ääres mustendab suur komposti rõuk, mis juba aasta otsa walminud on. Nii wõib kirjanik tallu asudes kohe aia- ja juurwiljakaswatusele anduda. Maha on pandud ka kartuleid, mis wõrdlemisi hästi kaswawad.

Põldudel ringkäigu teinud

asume hoonete waatlemisele.

Talu on juba täielikult hoonestatud, mõned wäikesed wiimistlustööd on weel teha. Talus on neljanurgelise õue ümber kolm hoonet. Elumaja, majandushoone ja saun. Esimesed kaks hoonet on omawahel ühendatud lahtise käiguga, mille müüri külge on ehitatud kaswuhoone küttewõimalusega. Majandushoone sisaldab kuurialuse, tööriistade hoiuruumi, mida wõib kasutada ka auto-garaazhina, lauda kahele lehmale, lammastele, sigadele, kanala, töörnumid, panipaiku ja eluruumi hooaja töölistele. Hoone on kahekordne, ruumikas ja soe.

Elumaja on awar

ja walge, ning mahutab tarwiduse korral suure perekonna. Loetleme juba mõttes, et siia tuleb romaanituba, siia nowellituba, luule-, draama-, komöödia, jne. toad! Kuidas kirjanik end sisse säeb, seda ei tea, kuid wõimalusi on palju, ilusad toad, rõdu, suurem elutuba kaminaga, nugaw köök, korralik kelder, sahwrid jne. Ahjud on ilustistega ja loodetawasti soojad. Hooned on ehitatud telliskiwidest, seest kaetud insuliiniga ja wäljast krohwitud ning walgeks wõõbatud. Katused on punasest kiwidest.

Saunas on riietumisruum, pesuruum ja wihusaun. Sauna juures on kahetoaline tööliskorter aednikule. Kõikjal on weewärk, millist warustab weega õuel olew puurkaew. Tallu tuleb ka elektriwalgustus. Hooned on nägusad, elumaja ees lahtine rõdu pergolaga. Õue ümbritseb silikaatkiwidest aed, mis aitab mahendada esialgset lagedust. Ent warsti kaswawad ka siin puud, põõsad ning kuuseheki taimed sirguwad praegu juba jõnnakalt.

Ringkäigu teinud, kahetseb nii mõnigi lehemees, et pole kirjutanud seeria romaane. Sest talu on ilus ja meelitab! Jääb waid oodata,

kes on too õnneseen,

kellele kingitakse talu. Talu kasutamise ja annetamise kord on weel wäljatöötamisel. Niipalju on kindel, et talu antakse eluaegseks kasutamiseks ja arwesse wõetakse annetamisel kirjaniku kogutoodang. Talu nimeks on walitud „Lagle".

„Lagle" talu kõrwal asub teine asundustalu, mis määratakse lasterikka perekonnaga riigiametnikule. Selle talu nimeks on... „Hälli" talu! Ka siin käib juba korraldustöö.

Juurdepääs Oismäe rabasse on hõlpus — siia pääseb uue, wastwalminud tee kaudu, mis pöördub Harku järwe juurest kõrwale Rannamõisa teest.

Tuli aina hävitab metsa

Rebasepesade otsijad süütasid metsa

Teisipäewa lõuna paiku märgati Aaspere ja Haljala waldade piiri lähedasest küladest tõuswat Aaküla kohalt metsast suurt suitsusammast. Paiguti oli kaugele näha ka kõrgeletõuswaid lecke. Kui kohale jõuti, leiti, et leekides seisab Aaspere walla Aaküla talupidajate Toominga, Orguse, Mäe ja Treinbuki soostunud lehtpuumets. Tuli oli wõtnud juba õige laia ulatuse. Kraawide kaewamise teel läks korda õhtuks suuremat tulemõllu summutada, kuid põlemine jätkus wähemal määral weel kestkõdalalgi. Tuse läbi sai kannatada ja põles suuremalt osalt jõele 5 ha kasemetsa. Kahjusumma pole seni selgunud.

Nagu selgus, oli tuli saanud oma alguse õige omapärastel asjaoludel. Nimelt olid mõned lähedased elanikud käinud metsas otsimas rebasepesakondi, et neid kinni püüda ja kodus üles kaswatada. Ühe rebase pesakonna jälile saadudki just Aaküla talupidajate metsas, kust pole aga rebasepoegi teisel teel august wälja saadud, kui tehtud tuli selle lähedusse ja asutud suitsu pesaaugust sisse juhtima. Pole teada, kas rebaseid läks korda ka tabada, kuid selleşt on tuli saanud oma alguse. Kohast, kust tuli oli alul hakanud leegitsema, leiti ka rebasepesa jälgi, kuna seal oli rohkesti konasulgi, noorte kitsede jalaluid j. m. rebaste toidujääteid.

Metsatulekahju Kuremäe kloostri lähedal

Illuka wallas Kuremäe kloostri lähikonnas süttis esmaspäewal põlema kohalike talupidajate mets. Kuiwuse tõttu lewis tuli kõrgetes puudes suure kiirusega. Kuna tuld märgati õigeaegselt ja asuti kohe organiseerima kustutusmeeskonda, siis suudeti tulekahju piirata ka waid ühe metsalangiga.

Metsatulekahju asuniku hooletusest ...

Kohtla-Järwe põlewkiwitööstuse Viivikula töölisasunduse lähedal süttis põlema mets ja heinamaa, kus seda läks korda aga kohalike tööliste ja tuletõrje kaasabil kustutada. Nagu selgus, oli tuli saanud alguse asunik S. Suubam hooletuse läbi, kes oli heinamaa puhastamisel teinud tule maha ja läinud siis ise koju, jättes tule walweta.

Poiste süütas metsa

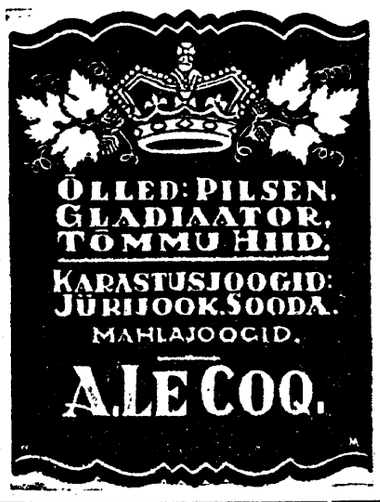
Esmaspäewa õhtu eel tekkis tulekahju Wilo wallas, Wasina-Gora ja Petseri—Irboska raudtee wahelises orus, Jegor Koseljänskile kuuluwal raiesmikul, kust tuli edasi kandus naabruses asuwasse männi-, kase- ja segametsa, mille omanikudeks Wassili Balabin, Semen Tihonow ja Andrei Kurtsawõi. Kiire abiga suudeti suurem kahju ära hoida. Ara kõrbes raiesmikku poole hektaari ulatuses ja metsaalust maapinda umbes 1½ ha ulatuses. Järgmise päewa hommikul lõi tuli seal jälle lõkkele, kuid see kustutati kohe.

Senistest andmetest sai tuli alguse Wasina-Gora küla lähedal elutsewa 13-a. Wassili Iwanowi käest, tulega hooletult ümberkäimisest.

Jaapani-Wene konflikt

Teisipäewane kokkupõrge ja Amuuri jõe saarte wahejuhtum on pööranud maailma tähelepanu uuesti Wene-Jaapani wahekorrale. Esialgu näib siiski, et wahejuhtum kannab rohkem kohapealset iseloomu ja on tegemist jaapanlaste tuntud prestiižhi-taktikaga, kus iga jündmus piiril saab suurima tähelepanu osaliseks.

Ullatuse walmistab aga wahejuhtum kahtlemata neis ringkondades, kus wiimasel ajal hellitati lootusi Wene-Jaapani wahekordade paranemisele, milleks andis põhjust mitmekordne walitsuste wahetus Jaapanis, kusjuures sõjawäe kaasmõju osaliselt wähenes ja kõik kuulduşed sõjawäe diktatuurist ümber lükati. Käesolewa aasta sees on nii ulatuslik wahejuhtum üldse esmakordne. Kahtlemata aga wõib selle mittelahenemise korral tekkida raskusi ka Britil, kes kõige rohkem nägi waewa Wene-Jaapani wahekordade parandamiseks.

Tartu Tehnikum

Riigiwanema otsusega asutatakse Tartu Poeglastegümnaasiumi juurde ühe järkjärgult juletawa haru asemele riigi poolt ülalpeetaw kesk- ja kutsekoolil põhjenew kolmeaastaise õppeajaga kõrgema astme tehnikakool „Tartu Tehnikum", alul ühe ja edaspidi kahe osakonnaga, milles awatakse 1. aug. 1937. a. 1. klass, 1. aug. 1938. a. 2. klass ja 1. aug. 1939. a. 3. klass.

„Tartu Tehnikumi" ülalpidamisega seotud kulud lähewad riigi kanda, samuti maksab riik õpetajate palgad.

„Tartu Tehnikumi" wõetakse wastu kesk- ja kutseskoolide lõpetajaid. Tehnikakool annab õiguse ülikooli wastawatesse teaduskondadesse astuda, samuti saab tehnikumi lõpetaja praktikaaja möödumisel tehniku kutse.

Werioral põles meierei hoone

29. jkp. õhtul kella 10 paiku süttis põlema Weriora wallamaja läheduses olew Kahkwa-Weriora piimaühingu meiereihoone. Ara põles hoone katus ja katlarnum, kus sai tule läbi kannatada ka aurukatel. Tuli sai alguse arwatawasti korstnast lennanud sädemest, mis langes wastwalminud uuele meiereihoone katusele. Tuletõrje kiire kohalesõudmisega suudeti tulele piir panna, kuigi alltuule alusid tigidal wanadekodu ja teised kõrwalhooned. Meiereihoone oli kindlustatud 3000 ja katel 3000 kr. eest. Piimaühingu kahju tõuseb 2000 kroonile.

Ehitusseadust täiendati

Wabariigi walitsuse kolmapäewasel koosolekul waadati läbi ja anti riigiwanema dekreedina ehitusseaduse täiendamise seadus. Selle põhjal on seadus täiendatud kolme paragrahwi wõrra. Nimelt on keelatud edaspidi lõhkeainete ladude lähedusesse kuni 750 m kauguseni ehitada igasuguseid uusi hooneid, rajada spordiwäljakuid, turu ja laadaplatse, asutada laoplatse ja rajada awalikke teid; edasi on wäljaspool lennuwälja piire, kuni 300 m laiuses wõos keelatud igasuguste uute aedade ehitamine, mastide jne. püstitamine ning metsa ja puiestikkude istutamine; ning elektri kõrgepinge õhuliini ei wõi ehitada lennuwäljade piiridele lähemale kui 500 meetrit. Kõrwalekaldumist sellest seadusest wõib wastawalt lubada kas sõja wõi teedeminister.

Soomlased ostsid Wiljandis 17 hobust

Teisipäewal algas Wõhmas ja jätkus kestnädalal Wiljandis Soome sõjawäele ratsahobuste ostmine. Ostu toimetasid Soome sõjaministeeriumi esindaja oberst Talwiti ja Eesti sõjaministeeriumi esindaja major Teder.

Wõhma kokkutoodud suurest hulgast hobustest osteti ainult 9 ja kestnädala hommikul neile lisaks Kobiluse mõisast weel 2 ratsahobust.

Wiljandi turuplatsil algas hobuste ostmine kolmapäewal kell 10. Kuna soomlased maksid head hinda, oli asja wastu huwi suur ja toodud kokku rohkesti ilusaid hobuseid, umbes 50. Neist waliti wälja 27, mille järele läks lahti kauplemine. Lõplikult osteti 17 hobust, kusjuures maksti 600—800 kr. Enamik hobustest olid nii 700-kroonised. Soome ohwitser awaldas imestust, et Eestis on nii palju ilusaid hobuseid.

Ostetud hobused saadeti kestnädala ööst Tallinna, kus nad laaditakse laewale Soome saatmiseks.

Äike ähvardas Pärnu kessoonitöölisi jõe põhjas

Pikksemöll Pärnu linna kohal. Linn pimeduses ja sademete hulk suurem kui kunagi warem

Eile kestpäewal läks üle Pärnu linna tugewamaid äikesehooge käesolewal aastal. Sellega ühenduses oli hulk pikselööke, mis tekitasid tõsist ohtu elektriwõrgule ja rikkusid telefoniühendusi.

Üks tugew pikselöök tabas Kalda tän. elektrijaama lähedal elektriwõrgu posti, liikus selle pooleks. Ka mitmel pool mujal said elektriwõrgu postid kannatada. Lööktõest elektrijaama poolt üles seatud pikselkaitsed elektrijaamas purunesid ja masinad lõid tuld täis.

Selle tagajärjel jäi kogu linn pimedaks. Onneks aga oli kaitseid nii palju, et elektrijaama masinatele tõsist wiga ei juhtunud. Kõiki abinõusid tarwitusele wõttes pääses aga linn woolu puuduşest ning tööstused wõisid tööd jätkata.

Erakorraliselt tõsine hädaoht tekkis woolu katkemisest juure silla suruõhutöödel. Teatawasti kasutatakse suruõhu seadeldiste käiwitamiseks linna elektrijaama woolu. Woolu katkemise ajal olid töölised parajasti kesjoonides jõe põhjas. Kui masinad oleks pikemaks ajaks seisma jäänud, siis oleks suruõhk kesjoonides hakanud langema ning tööliste seisukord oleks wõinud muutuda kardetawaks. Kuid kiiresti rakendati tegewusesse abimootorid, mis suruõhuaparaadid käima pani. Seda kõike aga ei teadnud töölised jõe põhjas, neil polnud aimugi, millist muret tunti nende pärast wäljas.

Lähes äikesega käis kaasas tugew tuul, mis murdis linnas, aga ka maal, puid ja planke. Inimestega õnnetusi ei juhtunud. Ka wihmasadu oli erakorraliselt tugew.

Prantsuse riigikassa oli pankroti läwel

Ainult 20 miljonit raha kassas. — Kohustusi aga 24 miljardi. — Kiire kahanemine Blumi walitsuse wiimastel päewadel. — Esialgne laen Prantsuse Pangalt. — Senati raske süüdistus rahwafrondi poliitikale. — Ka toiduainetekauplused ja garaažhid ühinewad laupäewal lock-outiga

Senat kinnitas wolitusteseaduse. — Börsid awati uuesti

Pariisist, 1. juulil (DNB). Täna pärastlõunat algasid senatis waidlused walitsuse erakorraliste wolituste seaduseelnõu üle. Pärast pikki waidlusi seaduseelnõu wõeti wastu 167 häälega 82 wastu.

Wahejuhtum waidlustel

Waidlustel tekkis ka wahejuhtum. Senati rahanduskomisjoni aruandja Gardey arwustas oma kõnes muuseas ka eelmise walitsuse rahanduspoliitikat. Pärast Gardey kõnet senat otsustas selle kõne lasta trükkida ja kuulutuste tulpadele üles panna. Kohtuminister Vincent-Auriol, kes oli eelmises walitsuses rahaministriks, tundis end senati otsusest isiklikult puudutatud olewat ja lahkus istungilt. Kuluaaridest kuuldub, et ta olewat ähwardanud walitsusest lahkuda. Istungil rahaminister Bonnet pidas pikema kõne, milles ta põhjendas walitsuse erakorraliste wolituste seaduseelnõu. Senati istung katkestati kell 16.30. Istungi waheajal püüti lahendada wahejuhtumit Vincent-Aurioliga.

Pariisist, 1. juulil (Reuter). — Prantsuse presidendi dekreediga eilsest kuupäewast kuulutatakse börsid jälle awatuks Prantsusmaal täna, neljapäewal.

Londonist teatab DNB: „Daily Telegraph" teatab, et Prantsuse suursaatkond Washingtonis olewat saanud juhatuse teatada Ühendriikide walitsusele, et Prantsusmaa loobub arwatawasti Inglise-Prantsuse-Ühendriikide wääringukokkuleppest.

Lõuna-Aafrika kullatoodang reguleeritakse?

Londonist, 1. juulil (Reuter). — Alamkoda wõttis eile waidlusteta wastu teisel lugemisel Briti wääringute stabiliseerimise fondi suurendamise otsuse.

Warakantsler Simon tähendas alamkojas sel puhul, et Briti walitsusel on kawatsus pöörduda Lõuna-Aafrika walitsuse poole soowiawalduse ajutiselt reguleeride kullatootmist. Warakantsler awaldas juba ette heameelt, kuna wäljawaated üksmeele leidmiseks on soodsad.

Pariisist, 1. juulil. ETA. Eile kell 17 tuli kokku ministrite nõukogu koosolek riipresident Lebruni juhtimisel. Rahaminister Bonnet esitas riigipresidendile allakirjutamiseks määruse, milles muuseas seletatakse, et Prantsuse frangi kullawäärtus määratakse hiljem kindlaks ministrite nõukogu erimäärusega. Samuti määratakse hiljem kindlaks tingimused, milledel Prantsuse Pank rahatähed wahetab ümber kulu wastu. Kuni ettenähtud määruste meksmahakkamiseni korraldab wääringute stabiliseerimise fond suhteid Prantsuse ja wäliswääringute wahel.

Prantsuse Pank tuleb appi

Pariisist, 1. juuli. ETA. Kuulub, et Prantsuse Pank annab riigile 15 miljardit franki awansi.

Prantsuse frank alamkojas kõne all

Londonist, 1. juulil (Reuter). — Prantsuse walitsuse poolt wäljakuulutatud abinõud wääringu suhtes olid eile Briti alamkojas arutusel. Warakantsler wastas, et tema andmetel loodab Chautemps' walitsus wahepeal saawutada kõiki neid erakorralisi wolitusi, mis temal wajalikud olukorra stabiliseerimiseks. Ta lisas omalt poolt juurde, et üldise arusaamise järgi frangi stabiliseerimine septembrikuul 1936. a. ei olnud küllalt tulemusrikas ja ei toonud tasakaalu Prantsuse majandusellu, ega ka mitte kolme riigi wahelisele majanduslikule koostööle. Minu arwates Prantsuse walitsuse seekordne samm püüab parandada 1936. a. wigu ja Pariisis soowitakse siiski jätkata rahanduslikku koostööd Briti ja Ühendriige walitsustega. Wiimane on ka Briti walitsuse tungiw soow ja minul on ses suhtes alaline ühendus Prantsuse rahaministri ja Ühendriige rahandussekretäriga.

Riigikassas sularaha 20 miljonit, kohustusi 24 miljardi

Pariisist, 1. juulil. ETA. Wolitusteseaduse arutamisel saadikutekojas teisipäewal wastu keskööl at wõttis sõna ka rahaminister Bonnet. Ta juhtis tähelepanu neile tingimustele, milledes ta astus rahaministri kohale, ja teatas siis, et riigikassal on sularaha ainult umbes 20 miljonit franki, kuna riigikassa tungiwad kohustused tõusewad 24 miljardi frangini. Seisukorra parandamiseks kawatsetakse lõpp teha sissetulekumaksust kõrwalehiilimisele, tõsta kaudseid makse, kõrgendada raudteetakse ja kaotada määrus, millega frangi madalaimaks tasemeks naelsterlingi suhtes määrati 112 franki ühe naelsterlingi eest. Wiimane kawatsus on kiidetud heaks ka Washingtonis ja Londonis. Edasi Bonnet ütl.: Meie kõik oleme weendunud, et riigikaitse wajadusi tuleb rahuldada. Ent sõjaminister on awaldanud nõusolekut wõtta need wäljaminekud walju kontrolli alla. Riigikaitsele on terweloomuline rahandus sama wajalik, kui sõjawägi ja laewastik. Meie nõuame Prantsuse Pangalt suurem. eelkrediite, et meil ei oleks waja teha laenu kuni 1. jaanuarini 1938. aastal.

Lõpuks Bonnet tähendas, et diktatuurriikide tekkimise põhjuseks on alati olnud halb rahanduslik seisukord. Wabameelse wälispoliitika ajamiseks Prantsusmaa peab hoiduma autarkiast, kinni pidama oma kaubalepingust ja säilitama waba raharingwoolu. Praegustel waidlustel on kaalul meie sotsiaalsed reformid, meie demokraatlikud wabadused ja meie rahu, ütles Bonnet.

Pärast Bonnet' kõnet teatasid kommunistid, et nad hääletawad walitsuse erakordsete wolituste seaduse poolt.

Endine rahaminister tagawarade kokkusulamisest

Hiljem endine rahaminister Vincent-Auriol seletas saadikutekoja kuluaarides, et riigikassa tagawarad on kokku sulanud pärast kuuakestnud waidlusi parlamendis Blumi walitsuse poolt esitatud erakordsete wolituste seaduse üle. Kui Blum esitas oma seaduseelnõu saadikutekojale, siis seisis riigikassa käsutuses 2.459 miljonit franki. Seaduseelnõu tagasilükkamisel senati poolt sulasid riigikassa tagawarad 1.400 miljoni frangile. Chautemps walitsuse moodustamise ajal ja frangi debalweerimise kuulduste tagajärjel sulasid riigikassa tagawarad hoopis kokku.

„Prantsusmaa on pankrott"

Londonist, 1. juulil (DNB.) Inglise lehed pühendawad suurt tähelepanu Prantsuse wääringukriisile. Üldiselt arwestatakse frangi wäärtuse edasist langemist. „Daily Telegraph" kirjutab, et Inglise-Prantsuse-Ameerika wääringukokkulepe wajab rewideerimist. Suurem osa kullast, mille on kaotanud Prantsuse wääringute tasakaalustamise fond, on üle wõetud Inglise wastawa fondi poolt.

„Daily Expreß" teatab silmapaistwalt, et Prantsuse rahaminister olewat eile prantsuse rahwale seletanud, et Prantsusmaa on pankrott.

„Financial Times" kirjutab, et Prantsusmaa on end wiimase aasta jooksul enamwähem lojaalselt elatanud. Nüüd aga on tulnud aeg raha tagasimaksmiseks.

Pariisi lehtede arwamusi

Pariisist, 1. juulil. ETA. „Oeuvre" on arwamisel, et esialgu loobutakse frangi stabiliseerimisest ja kullastandardist.

„Echo de Paris" kirjutab, et frangi wäärtus määratakse esialgu arwatawasti 130 frangile naelsterlingi suhtes. Alles hiljem wõetawat tarwitusele wääringute tasakaalustamise fond ja tõstetakse frangi pariteet 125-le.

„Epoque" on wäga pessimistlik uue walitsuse tulewiku kohta. Leht awaldab kartust, et sotsialistliku erakonna kongress 8. juulil wõib tuua uusi üllatusi.

„Rahwafrondi matusekõne" senatis

Pariisist, 1. juulil. (Reuter.) Senati rahanduskomisjoni aruandja kolmapäewast kõnet senatis peetakse rahwafrondi matusekõneks. Seal wäideti, et eriwolituste mitteandmist Blumile põhjustas tema kawatsus teha ainult uusi laenusid riigikassa tarwiduste rahuldamiseks.

Sõidutariife tõsteti 20 protk.

Pariisist, 1. juulil. ETA. Prantsuse kõrgem raudteede nõukogu on otsustanud tõsta reisijate sõidutariife umbes 20 protk. wõrra.

Hotellide streigi ümber

Pariisist, 1. juulil. ETA. Hotelli- ja restoranipidajad walmistuwad wõitluseks 40-tunnilise töönädala sissesead ise wastu. Laupäewal suletakse kõik ettewõtted. Ka toiduainetekauplused on ühinenud selle aktsiooniga ning isegi Pariisi suuremate garaažhide omanikud on otsustanud toetada streiki.

DNB kuuleb omakorda, et hotelli- ja restoranipidajate ühingud on otsustanud okupeerida ettewõtted juhul, kui töötajad peaksid tõesti laupäewal sulgema oma ettewõtted.

Kaubabörsid jääwad siiski suletuks

Pariisist, 1. juulil (Reuter). Kuigi teised börsid awatakse täna, jääwad kaubanduslikud börsid siiski weel suletuks. Rahaminister Bonnet tühistas dekreedi, mille järgi wõidi nõuda ärimeeste wäljalunastamise edasilükkamist, kui maksmine oli ettenähtud kullas wõi wälisrahas.

Iga 1.213 elaniku kohta 1 arst

Terwishoiupersonaal 3250 inimest

1937. a. algul oli meie terwishoiupersonaal üle riigi 3250 inimest, millest umbes 80 protk. asus linnades. Terwishoiupersonaal jagunes järgmiselt: arste — 932 (nendest naisi — 199), hambaarste ja dentiste — 205, rohuteadlasi ja rohuteadl. kandidaate — 353, apteegiassistente ja -praktikante — 515, halastajaõdesid — 552, ämmaemandaid — 398, masseerijaid — 203 ja koolitervishoidjaid — 92. Terwishoiupersonaalist on eestlasi 69,6 protk. ja muulasi 30,4 protk. Seega

muulaste protsent terwishoiupersonaalis on suhteliselt suur,

kuna Eesti elanike üldarwust teatawasti ainult 11,9 protk. on muulased.

Mis puutub arstide arwu, siis on see kasuanud järjekindlalt ja ainult tänatu on wäike tagasiminek (934 arsti 1936. a. algul ja 932 tänatu) ja seda nimelt meesarstide arwel, kuna naisarstide seas ei ole wähenemisprotsenti, waid igal aastal, wõrreldes eelmise aastaga näitab nende arw juurdekasuu. Arstide arw wõrreldes elanike arwuga jõudis kulminatsiooni 1935. ja 1936. a., kuna käesolewaks aastaks see wähenes. Tänatu tuleb ühe arsti kohta 1213 elanikku (linnades — 460 ja maal — 4086). Suurim arw arste wõrreldes üldarwuga on juutide seas, siis sakslastel ning wenelastel ja siis alles järgnewad eestlased.

Hambaarste ja dentiste tuleb iga 10.000 elaniku kohta 1,8.

Määrib märkimist, et 83 protk. hambaarstidest ja dentistidest on naised.

Haiglaid oli 1936. a. üle riigi 53, woodite üldarwuga 2983. Haiglatest kuulub riigi ülalpidamisele 10, omawalitsustele — 20, eraisikuile 23. Linnades asub 41 haiglat ja maal 12.

Eriotstarbega rawiasutisi on üle riigi 14, woodite arwuga 1700. Neist rawiasutistest: sanatooriume — 6 (neist üks laste sanatoorium), waimuhaiglaid — 4 ja leprosooriume — 4.

Mudarawilaid oli 1936. a. üle riigi — 10, nõuandlaid emadele ja lastele — 24, nõuandlaid tuberkuloosi-haigeile — 13.

Briti lennuk 16.440 m kõrgusel

Maailmarekord purustati

Londonist, 1. juulil. (Reuter.) Briti õhuministeeriumi teatel on eile Inglismaal purustatud maailmarekord lennukõrguse alal. Bristoli tüüpi lennuk erilise pegasusmootoriga on leitnant Adami juhtimisel tõusnud Farnborough's 16.440 meetri kõrgusele, mis on kõrgem möödunud kuus Itaalia lenduri kolonel Mario Pezzi poolt saawutatud uuest maailmarekordist ja 1217 meetri wõrra kõrgem läinud aastasest rekordist. Õhuministeeriumis walitseb suur rõõm selle saawutuse puhul, pealegi oli kogu lennuk täiesti inglaste ehitatud. Rekordi purustamine toimus eile warahommikul ja selleks kulus ainult 2 tundi 15 minutit lennuaega, kusjuures ülestõusmiseks wajati 1 tund 45 minutit. Ametlikud waatlejad konstateerisid maailmarekordi purustamise.

Eile demonstreeriti weel rahwuswahelise õhuasjanduse konwerentsi delegaatidele uut Briti lennukit, mis tõuseb otsejoones maapinnalt üles. Briti „õhukruwi" sooritas oma lennu hiilgawalt. Ta wajas maast lahti pääsemiseks ainult 4 ja pool sekundit ning tõusis otsejoones 300 m kõrgusele lennuwälja kohal. Ekspertide arwates on see demonstratsioon suursaawutis lennuasjanduse alal.

Teedeminister O. Sternbeck läks puhkusele

Riigiwanema otsusega teedeminister O. Sternbeckile on lubatud kuuajaline puhkus, arwates 1. juulist. Teedeministri O. Sternbecki äraolekul täidab ta kohuseid sõjaminister kindral P. Lill, kelle ametipuhkus lõppes 30. juunil.

Isamaaliidu Tall. Osak. laulukoor

laulis wõidupühal isamaalise õhtu eeskawa osas koos teiste Tallinna laulukooridega ja esitas ka mõne pala üksinda.

9000 wabamüürlase suurkogumine Inglise kuninga auks

Londonist, 1. juulil. (Reuter.) Kuningas wõttis eile osa suurest wabamüürlaste kogumisest Londoni Albert-Hallis. Kogumisel olid esindatud suurloozh ja üle-Inglismaaline suurloozhide liit, kes awaldasid austust kuningale kui oma endisele suurmeistrile. See on esmakordne juhtum, kus Inglise kuningas wõtab osa wabamüürlaste koosolekust weel pärast seda, kui ta on juba astunud troonile. 9000 wabamüürlast kogu Briti impeeriumis walmistasid kuningale wäga meeleolurikka wastuwõtu.

Kaunase konwerents algas

Kaunasest, 1. juulil. ETA. Täna algas siin Balti wälisministrite konwerents. Hommikul Läti wälisminister Munters ja Eesti wälisministri abi A. Rei tegid wisiidi Leedu wälisministrile ja peaministrile. Hiljem nad wõeti eraaudientsile riigi presidendi poolt. Pärast wiimast awati kongress. Pärast lõunat leidis aset teine istung ja õhtul wälisminister Lozoraitis annab delegatsiooni juhtide auks dinee, millele järgneb raut.

Kaks uut sekretäri

Siseministri poolt määratud riiklik kutsekomisjon korraldas 28.—29. juunil eksami omawalitsuse sekretäri kutse omandamiseks, mille põhjal tunnistati Ott Wilneri ja Henno Keerdoja teadmised wastawateks sekretäri kutse nõuetele.

Eesti-Soome maawõistlus Turus

Eesti-Soome jalgpallimaawõistlus peetakse Soome Jalgpalli Liidu korraldusel sel aastal Turus. Eesti wastu esineb sama Soome meeskond, kes mängis ka Rootsi ja Saksa wastu. Maawõistluse pidamise aeg on esialgu weel lahtine.

Temperatuur wähe kõrgem

Reedel: keskmise kiirusega edelapoolseid tuuli, wähenew ränkpilwitus. Sarnad hoowihmad, päewane temperatuur tänasest wähe kõrgem.

Eestis oli eile päewal 23—32 kraadi, ööst 14 kuni 17 kraadi, täna hommikul 15—18 kradi sooja ja sadas eile päewal ning läin. öö jooksul kogu maal wihma.

Ujulas

oli täna hommikul weesoojus 22,6 kraadi ja õhutemperatuur 18,8 kraadi. Eile külastas ujulat 962 isikut.

Roosewelti poeg abiellus

Tugew ihukaitse presidendile

Walmingtonist, (Delaware osariigis), 1. juulil. (Reuter.) Kolm wäeülest Ameerika sõdureid saabusid eile rahamagnaadi Du Ponti maaresidentsi, et aidata kindlustada julgeolekut president Roosewelditle, kes saabus eile sinna ja wõttis osa oma poja Franklin Delano Roosewelti abiellumisest Eugen Du Ponti tütre Ethel Du Pontiga. Pulmad peeti pidulikult.

Franco tunnistatakse sõdiwaks pooleks

Kontroll piiril on tegelikult lõppenud

Pariisist, 1. juulil. (DNB). Hispaania kontrollsüsteemis tekkinud seisukorda hinnatakse siin wäga pessimistlikult. Lehed seletawad, et tegelikult ei ole enam mingit rahwuswahelist kontrolli Hispaania piiridel. Üldiselt arwatakse, et mittewahelesegamise komisjoni esimees esineb järgmisel koosolekul ettepanekuga tunnistada Franco walitsust sõdiwaks pooleks. Wastutasuks nõutawat siis kõikidelt teistelt riikidelt waljut neutraliteedi pidamist.

Uusi wallutusi

Salamancast, 1. juulil (DNB). — Walitsuswastaste peakorterist teatatakse, et Bilbao rindel nende wäed jätkawad edasitungi. Nad on wallutanud kõrgustikud, mis asetsewad lõuna ja edela pool Mercadillat, Mora mäe, San Estebani, Na Riwase ja sellelt liinilt põhja pool asetsewad kõrgustikud. 670 militsionääri on üle tulnud walitsuswastaste poole; wangide ja ületulnute üldarw Baski rindel tõuseb 14.000-ni. Santanderi rindel wastane tõrjuti tagasi ta senistelt positsioonidelt Cilleruelo de Britiabes.

Mussolini „ei"

wabatahtlike tagasikutsumisele

Roomast, 1. juulil. (Reuter.) Mussolini leht „Popolo d'Italia" toob allkirjata artikli, mis arwatakse olewat Mussolini enda sulest. Selles artiklis süüdistatakse Suur-Britanniat ja Prantsusmaad, et nad ei olewat kinni pidanud mittewahelesegamise kokkuleppest Hispaania kodusõjas, waid olewat awalikult abistanud Hispaania „punaseid". Autor seletab, et wõõraste wabatahtlikkude ära kutsumine Hispaaniast on wäga keeruline ja seda on wõimata teostada. Mis puutub Itaalia wabatahtlikkudesse, siis need ei ole Hispaaniasse saadetud walitsuse poolt ja seepärast walitsus ei saawat neid tagasi kutsuda. Need wabatahtlikud seisawad täielikult kindral Franco käsutuses. Itaalia walitsus ei wõiwat ega mõtlewat Itaalia wabatahtlikke Hispaaniast ära kutsuda. Nad olewat läinud Hispaaniasse selleks, et tõendada kindral Francole solidaarsust wõitluses antifašismi wastu.

Põhiseaduse elluwiimise seaduste eelnõud walmis

Wabariigi Walitsuse kolmapäewasel koosolekul oli arutusel põhiseaduse elluwiimise seaduste eelnõud, nimelt riigiwanema walimise seaduse eelnõu, Riigiwolikogu (1. Koja) walimise seaduse eelnõu, rahwaesinduse liikmete tasu ja sõidutasu seaduse eelnõu, ja rahwaesinduse töö korraldamise seaduse eelnõu ja rahwaesinduse ajutise kodukorra eelnõu. Need eelnõud pidid lõplikus redaktsioonis walmima täna, millal oli oodata nende allakirjutamist riigiwanema poolt ja nende esitamist Rahwuskogule. Mis puutub Riigiõnukogu (2. Koja) kujundamise seadusesse, siis on selle kawa alles redigeerimisel, kuna 2. Koja struktuur põhiseaduses on Rahwuskogus weel kaalumise ajajärgus.

Korraldatakse kursusi kutse- ja täienduskoolide õpetajaile

Haridusministeeriumi kutseõpetuse nõukogu ülesandel korraldab Õpetajate Koja kutse- ja täienduskoolide õpetajate sektsioon käesolewal suwel õpetajaile rea erialalisi täienduskursusi ja päewi.

1.—4. juulini peetakse Wähi aianduskoolis W. Rikfi juhatusel aianduskursus põllutöö-, aianduse- ja kodumajanduskoolide õpetajõududele. Kursuse kawas on iluaiandus ja kodukaunistamine, puuwilja-, marja- ja köögiwilja sordimendid jne.

Helme põllutöökoolis korraldatakse 5.—6. juulini W. Säga juhatusel taimede korraldamise kursus. Edasi on Helme põllutöökoolis 7.—8. juulini põllumajanduskoolide õpetajate päew, mille kawas on töö koormatus põllumajanduslikes koolides, töö kasuatuswahendina ja selle korraldus põllumajanduslikkudes koolides, õpetajate ettewalmistamise küsimus põllumajanduslikku kutsehariduse alal jne.

Tartu Pedagoogilise Muuseumi juures korraldatakse 26.—28. juulini kursus näitlikkude õppeabinõude tegeliku kasutamise kohta tööstus- ja tööstusõpilaste koolides teoreetiliste ainete õpetamisel.

Edasi on Tartu Naiskeltsi kutsekooli juures 12.—21. augustini pr. L. Kalamehe juhatusel kursus kodumajanduslikku ala õppejõududele.

Tallinnas peetakse 23.—25. augustini pr. A. Warma juhatusel naiskutsekoolide õpetajate päew ja Paides 22.—24. augustini A. Muti juhatusel meestööstuskoolide juhatajate ja meistrite päew.

Osawõtmine neist kursustest ja pühadest on tasuta. Osawõtjaid registreeriwad kursuste juhatajad.

Õp. Tallmeistri 25 a. ametijuubelilt

Kolmapäewa õhtul kell 7 peeti Pühawaimu kirikus õpetaja Theodor Tallmeistri 25-aastase ameti juubeli puhul liturgiline jumalateenistus, millest wõttis osa ka piiskop dr. H. B. Rahamägi, palju Tallinna õpetajaid ja juubilari sõpru. Kohal oli ka konsistooriumi juhatus, eesotsas esimehe dr. Masingiga. Kirik oli rahwast tulwil täis, kes kõik olid tulnud õnnitlema populaarset Tallinna õpetajat. Jumalateenistuse palwe pidas piiskop Rahamägi, kes tuletas meelde õpetaja Tallmeistri suurt tööd hingekarjasena. Jumalateenistuse liturgilise osa pidas praost H. Kubu. Peale selle kõneles Isaku koguduse õpetaja W. Kuljus, kes on juubilari kaastööline protestantlikul tööpõllul. Lõpuks tänas õpetaja Tallmeister kõiki ametiwendi heade soowide eest, ja eriti piiskop Rahamägе. Ta tõotas weel suurima innuga töötada oma ameti alal ja Eesti Ewangeeliumi Luteri usu kiriku heaks. Järgnes koraal orkestrilt ja laulukoorilt, millega pidulik jumalateenistus lõppes. Peale jumalateenistuse oli leerisaalis korraldatud omawaheline teeõhtu, millest wõtkis osa palju kutsutud külalisi.

Itaalia ja Saksamaa tulgu Rahwasteliitu tagasi

Bratislawast, 1. juulil. ETA. — Jutuajamisel ajakirjanikkudega Prantsuse alaline esindaja Rahwasteliidu juures Paul Boncour seletas muuseas, et ta soowib südamest, et Itaalia ja Saksamaa tuleksid tagasi Rahwasteliitu. Kui aga selle tagasitulekuga seotakse nõudeid Rahwasteliidu põhikirja muutmiseks nii, et see nõrgendaks Rahwasteliitu, oleks parem, et mainitud riigid jääksid wäljapoole seda instituuti.

Meil pole karta põletust, sest meil on

Eukutol!

Promonta Export Co m. b. H. Hamburg
Ainuesind. Eestis: A.-S. EPHAG'i lab.
Tallinn.

Tõus wõiekspordis

Juunikuu wõi wäljaweo kokkuwõtteist selgub, et Saksamaale on saadetud wõid 8116 tünni, Põhja-Inglismaale 12.729 tünni ja Londoni 13.077 tünni, kokku 33.922 tünni. Möödunud aasta juunis ulatus wõi wäljawedu 30.429 tünni peale, tõus on seega 11,5 protk.

Wõrreldes kuue kuu kokkuwõtteid möödunud aasta andmetega, osutub wõi wäljawedu tõuseb 24,1 protk. ulatuses. Tänawu on kuni juunikuu lõpuni eksporteeritud üldse 106.878,5 tünni wõid. Möödunud aastal samal ajal ulatus wõi wäljawedu 86.094 tünni peale.

Vallavoliniku

vandetõotuse plankette

pakub

„POSTIMEHE" raamatukauplus

Inimlikku suurmeistrite turniirilt

Kuidas elab malerahwas Kemeris. — Malelahingud jätkuwad ka lõunalauas. — Malerahwas armastab nalja. — Suurmeistrid loewad „Postimeest"

Noorte suurmeistrite hea hinnang Kereše kohta

(„Postimehe" erikirjasaatjalt Kemeris.)

Natuke inimlikku suurmeistrite turniirilt on ju päris huwitaw kõigile. Eriti muidugi malešõpradele, kes ei rahuldu ainult kuiwade resultaatidega.

Mängu juures käit

malemeistrid on tõsised ja sõnakehwad.

Tahab mõni reporter interwjuud teha, siis saab ta mõne poolkuiwa wõi sageli ka eitawa wastuse. Malemeistrite „närw" lööb alles siis nähtawale, kui nad wiibiwad täiesti wabalt omakeskel.

Kemeri rahwuswahelist maleturniiri tuleb ses suhtes üheks paremaks pidada. Sest siin weedawad kõik ühiselt oma aega warahommiku tunnist kuni hilisõhtuni. Tawaliselt turniiridel ja maleolümpiaadil ei ole see kokkupuutumine wabal ajal kuigi suur, pealegi weel siis, kui see elamine ja olemine pole ühise katuse all.

Nende ridade kirjutaja, kes turniiri alul liikus koos rohkem Kerešega, „ristiti" kohe turniiri juhi, austerlase Kmochi ja proua Flohri poolt

Kereše „erašekretäriks"

ja loeti seega malemeistrite „klassi" wastuwõetuks. Nii tuleb siin Kemeris malerahwa muresid ja rõõme kõik ühiselt jagada nii suurmeistritega kui ka „taskukahuritega".

Suurem osa malemeistritest elab Läti riiklikus kuurordi hotellis neljandal korral. Meie toa number Kerešega on 326. Suurmeister Fine tuba on kohe kõrwal 325. Flohride tuba on 320. Reschewsky tuba — 331 jne. Kui mänguwoor on õhtupoole, siis malemehed magawad ikka nii kella 9 wõi 10-ni wälja. Hiljemalt kl. 10 tuleb alla kohwile rutata. Malemeistrid armastawad nii kohwi juua kui ka lõunat ja õhtust süüa ikka alati ühiselt. Ainult eksmaailmameister dr. Aljechin ühes prouaga on omale orkestri kõrwale paremale einetamise laua walinud. Kuid selle eest käib ta jälle wahel teiste lauas juttu westmas.

On aga mänguwoor hommikupoole, siis on igal mehel ruttamist, et kella 9-ks mängulaua taha saada. Wäikesi hilinemisi tuleb aga õige tihti ette.

Turniiri alul westlesid malejüngrid nii ühest kui teisest ja tegid nalja üksteise arwel, aga nüüd keerleb see jutt peamiselt Kemeri turniiri seisu ja eelolewate mängude juures. Siiani arutati, et

kas Reschewskyt saab pidurdada wõi ei,

kuid nüüd näib ses suhtes lootus kõigil kadunud olewat. Nüüd kaalutakse, kes tuleb auhinnale, kes mitte, palju on wiiekümne protsendilisi mehi. Mõni loeb sõrmedel jälle tasakesi omaette punkte, palju ta neid weel saada wõib.

Wabal ajal mängitakse ka meeleldi bridžhi. Eriti suur kaardimängu sõber on Aljechin. Mõnikord mängib ta kahekesi oma prouaga

Lõunalauas einetawad malemeistrid aeglaselt, westeldes sealjuures päewasündmuste ja maleuudiste üle. Nii moodustawad nad omaette perekondliku laudkonna. Kui on kellelgi katkestatud mänge, siis käib kõwa ja kibe

analüüs taskumalenditega

ja mõnel mehel läheb söömine seega hoopis meelest ära.

Ohtul tehakse ka suuremaid jalutuskäike. Suured jalutusmehed on Flohr oma prouaga, siis Mikenas, Reschewsky, Fine, Keres, Stahlberg, Landau, Opotšensky ja Flohride pisike walge koer „Berry". Tshehhi meister Opotšensky wiibib turniiril ajakirjanikuna. Ka esimesi malesuurmeistreid — J. Mieses on siin, kes saadab Saksa lehtedele siit turniirikäigu kohta teateid. Temas on seda kolmanda generatsiooni suurmeistri waimu weel küllaltki säilinud.

Tänapäewa ehtsa suurmeistri näitena on hea wõtta Salo Flohri. Kes teda esimest korda näeb, see nagu ei tahaks uskudagi, et siin on tegemist malekuulsusega. Ta on iseloomult waikne ja wähese jutuga, noor, wäikest kaswu mees. Kitsamas ringis on ta aga ka küllalt jutukas ja suur huumorimees. Tema kõne oleks nagu alati kõigile oodatud. Fine ja Reschewsky on ka umbes sedalaadi mehed.

Turniiri juht, austerlane Hans Kmoch, on jutukas ka naljawiskaja mees. Kui Keresel algwoorudes kehwasti läks, siis ta ütles Kereselе: „Kuule, wanameister, homme on sul waba päew, sest me laseme sinu „sekretäril" mängida, tema ehk mängib paremini."

„Wanameistri" tiitli on Kereselе leiutanud rootslane Stahlberg.

Tartakower ja ungarlane Steiner elawad nagu rohkem omaette ja nad ei tee kõike „wallatust" noortega kaasa.

Eksmaailmameister Aljechin sobib siin noortega wäga hästi, ta wõtab omawahelistest üritustest ja algatustest alati osa. Peab tõesti kinnitama tõde, et

Aljechin on maha jätnud kõik „wanad wigurid".

Aljechin joob nüüd piima ja sööb šhokolaadi. Kui ta mängib oma wastasega, siis laud pole enam üle külwatud poolikute, põlenud paberossidega, waid laual on ilus suur šhokolaadi tahwel ja Aljechin rahustab sellega nüüd oma närwe. On ta käigu sooritanud, siis tõuseb kohe üles, weetab oma seisu siit ja sealt küljest, ning teeb jälle wäikese jalutuskäigu teiste laudade juurde, et waadata, kuidas ka konkurendid seisud mängulaudadel on.

Nõukogude Wene on Kemeri rahwuswahelisest maleturniirist wäga huwitatud.

Moskwa wõtab siia igal õhtul telefonikõne. Suurmeister Flohr ja tema proua annawad siis Kemeri turniiri päewase käigu ja seisu täpsalt edasi. Loetakse üles kõik partiid, mis awang. nad algasid ja siis keskmängule üle läksnesid. Mis teel kergi saawutas wõidu ehk wiigi jne. Turniiri ilusamad ja põnewamad partiid antakse ka edasi. Siis Moskwa pärib weel ühte ja teist turniiri ja mängijate kohta. Suurt huwi tuntakse Reschewsky ja Kereše mängu kohta. Kõne kestwus on tawaliselt pool tundi ja wahel ka isegi rohkem.

Mänguwooru aegu pr. Flohr, rahwuselt wenelanna, märgib kõigi partiide käigu üles, kuna Flohr siis pärašt „lihwib" selle üle. Nii on Flohri proual siin tegemist oma jagu ka küllalt. Aljechini proua teeb aga käsitööd — ta koob suurte warrastega. Ja wahete-wahel jõis järgib oma mehe mängu.

Reschewsky, Flohr ja Fine Keresešt

Ühenduses Kereše kutsega Hollandi maailmameistri kandidaatide esiwõistlusele ütlewad Reschewsky, Flohr ja Fine, et hollandlased talitawad wäga õieti, et kutsuwad Kereše sellele wõistlusele. Need kolm kuulsat noort malekuulsust peawad Kereše täiesti omawääriliseks. Nad ütlewad, „ega see ei löe midagi, et meie nüüd oleme rida aastaid annud maleilmale tippsaawutusi. Keres on selle eest jälle kõige wastsem, kes kuulub nüüd ka meie klassi ja pealegi meist weel mõned aastad noorem." Reschewsky peab Kereše mängu paljutõotawaks, ja mis peaasi,

Kereše mäng on loow mäng,

mitte ilmetu partii lõpule pusimine.

Maaimameistrite kandidaatide wõistlus tuleb wäga põnew ja huwitaw. Turniir algab 1938. a. aprillil Hollandis ja mängitakse sealsetes suuremates linnades. Wõistlus on kaheringiline, seega matš-turniir. Selle turniiri wõitja mängib siis 1940. a. maailmameistri tiitlile dr. Euwega wõi dr. Aljechiniga, olenewalt sellest kumb neist wõidab käesolewa aasta sügisel peetawa rewanš-matši.

Auhindasid on sel turniiril kaheksa, esimene 2000 kuldnat ja wiimane 400 kuldnat. Nii saab ka wiimasele kohale jääja kenakese summa. Flohr naeris: „sel turniiril tuleb lugeda juba heaks saawutuseks, kui saad eelwiimase koha."

Täna, 30. šk. on malemeistritel Kemeris waba päew. Mõned kurdawad, et see teeb laisaks, wõistluse pinewus läheb wälja ja homme ei mõista kuidagi enam mänguga peale hakata.

Reschewsky on haige.

Eile ja täna lamas Reschewsky woodis. Ta kaebab walude üle seljas. Täna külastasid teda arstid. Waatamata oma haigusele, jätkab Reschewsky mängu edasi. Homme lubas ta Flohri wastase wäljas olla oma tawalise füüdiusega.

Siin füwendatakse ja jätkatakse tutwust malerahwaste wahel nende tippmeistrite läbi. Eesti malesõbrad ei teagi, et maailma tippmehed jälgiwad ka hoolega Eesti malesündmusi. Nii näiteks ka nüüd — „Ah Raud juhib Tallinnas ..." ütles Flohr.

Suurmeister Flohr loeb „Postimeest"

„Postimees" sai siin wõistlejaile sest ajast populaarseks, kui seal oli suurmeister dr. Tartakoweri „kush, kush" lugu Kereše kohta. Erilist rõõmu walmistas aga Fine'ile see „kush, kushi" asi, kes näitas Tartakowerile mitu päewa lehes seda pilti ja küsis aga: „Mis te siin pildil teete, mängite Kereše kohta wõi. Ei. — Kush, kush teete."

Kui meie leht siia jõuab, siis Flohr küsib: „Noh, mis Kereše kohta on ..." Siis wõtab ta lehe ja hakkab sõnu lugema. Need tulewad aga koomilised wälja. Male oskus-sõnadest saab ta juba aru. Mikenas, kes kõrwal kisub kõwasti naerda, tõlgib talle siis wene wõi saksa keelde ümber. Ehk loeb talle wastawas keeles juba ette.

Nii möödub malemeistrite waba aeg Kemeris.

P. T.

Kuidas elavad Saksa noored

„Hitlerjugend" ja „Jungwolk". — Kuidas männipakk muutus šhokolaadikompwekkideks

Koos Eesti rahwatantsijatega käis Saksamaal Põllutöökoja maanoorte nõunik E. Nugis, kes Põllutöökoja ülesandel tutwus Saksa noorte olukorraga ja organisatsiooniga.

Hr. Nugis wiibis Berliinis ja Hamburgis, kus peeti teatawasti rahwakultuuri pidustusi ning kus esinesid demonstratsioonidega ka hitlerinoored.

Saksas on noortele sunduslik 6-a. algharidus. Riigi poolt soodustatakse waesemaid ja andekamaid õpilasi, wõimaldatakse neile prii kool ja õppeabinõud. Jõukamad kodanikud peawad omal kulul ülal erikooli, kus õpiwad lapsed, kes hästi edasi ei jõua. Riik sääraseid õpilasi ei koolita.

Noorte organisatsioon wäljaspool kooli jaguneb kahte ossa. 1. järku kuuluwad noored 10—14 aastani. Organisatsioonis on eriharud poistele ja tütarlastele. Sellesse org-i kuuluwaid noori kutsutakse „Jungwolk". Õpetus jaguneb kawade järele 4-ks aastaks. Nn. „Hitlerjugendi" kuuluwad noored 14.—18. aastani. Selle org-i tütarlapsi kutsutakse „Deutsche Mädel".

Noorteorg-i sisseastumine on ametlikult wabatahtlik, kuid sisuliselt siiski sunduslik, kuna rahwussotsialistlikku parteisse ei pääse muidu, kui „Hitlerjugendi" kaudu. Partei liikmekaart on aga Saksas elu küsimus. Ilma selleta ei pääse keegi riigiteenistusse ja jääb ilma mõnestki hüwest.

„Jungwolki" org-is teostub noorte seas selektsioon, kus walitakse wälja juhid järgmise grupi jaoks. Põhimõtteks on, et juht olgu esmajoones füüsiliselt tugew, osaw. Teisejärgulise tähtsusega on suhtumine parteisse, rahwuslik waim ja alles wiimasel kohal asub mõistus, teadus, waimne arenemine.

Kaswatus on sihitud täielikult poliitiliste eesmärkide saawutamisele. Tähtsam on partei distsipliin ja rahwussotsialistlike ideede tuupimine.

Noorte juhid pole mitte kooliõpetajad, nagu meil. Saksas öeldakse, et õpetaja wõib küll tubli olla kutsetöös, ent noorte juhina nõrk. Palju edukamalt wõib noorte juhina tegutseda ohwitser, arst wõi isegi müürsepp!

Sõjalisi õppusi otseselt noortel pole, kuid suurt rõhku pannakse spordile, wõimlemisele, maastiku wäljaõppele, distsipliinile, riwiõppusele jne. Järelikult wõib öelda, et noortel on sõjaline õppus ilma relwadeta. Iga nelja aasta kohta on sunduslik üks suwelaager.

Hitlerjugendi 4-a. rühma läbi teinud, wõetakse noor wastu parteisse täieõigusliku liikmena. Koosolekud, nn. „heimabendid" toimuwad umbes iga nädal. Seal lauldakse rahwalaule, tehakse propagandat jne. Loomulikult on kõik noored wormis. Noortel on suur huwi ja tuhin õppuste wastu. Samuti on juhi austamine ja rahwuslik eneseteadwus tugew eriti nooremate laste seas.

Berliinis esinesid Olümpia staadionil peale muude noorte ka Itaalia „ballilad". Nood olid wäga sõjaka esinemisega noored, marsisid hästi, wäikesed püssid seljas. Ballillade 1300-liikmeline rühm kandis ette mitmesuguseid riwi-manöowreid.

Hr. Nugis wiibis umbes nädala Wuppertalis, mis on wäike linn suures tööstusrajoonis Prantsuse piiri ääres. Sinna ehitatakse praegu suuri sõjawäe kasarmuid. Üldse koondatakse palju wäcosi piiri äärde.

Praegu on käimas üle Saksamaa suured näitused neliaastaku 1. aasta saawutuste tähistamiseks. Huwitaw on, et wäljapanekuid on isegi sõjatööstuse saadustest, näit. uuemaid kahureid jne. Linnades leidub kõikjal suuri Hitleri pilte allkirjaga: „Gibt mir vier Jahre!" Tööstuse alal on huwitawaid wäljapanekuid sünteetilistest ainetest. Muuseas demonstreeriti ühes tööstuses suhkru saamist männipuust. Samas näidati jämedat männipakku, ent warsti oli too muutunud šhokolaadikompwekkiteks!

Ehitussuund kaldub aedlinna süsteemi poole.

Elukallidus on meie omast ligi 2 korda suurem. Wiletsasti elawad need, kellel pole waranduši ja kes ei kuulu parteisse. Olgugi et juhi sõnu ustakse pimesi, tundub, et rahwale praegu eriliselt sõjalist mentaliteeti sisse ei tuubita.

Iga kord muutuvad Teie juuksed ilusamaks

kui pesete neid moodsa pesemisvahendi Schwarzkopf "Ekstra-Mahedaga". Juuste loomulik läige pääseb täielikult mõjule, sest neis ei teki halli lubjaseebi korda: Juuksed jäävad terveteks, tugevateks ja elastseteks ja lasevad end kergesti püsivaks soenguks korraldada. Juba esimene katse näitab Teile "Ekstra-Maheda" paremust teiste vahenditega võrreldes.

"Ekstra-Mahe" sobib igale juuksele. Blondiinidele on veel erisort Schwarzkopf "Ekstra-Blond", mis aitab säilitada juuste loomulikku heledat värvingut.

Kõige mugavamad tarvitamiseks on vedelad Schwarzkopf Ekstra-Mahe ja Ekstra-Blond, samuti seebita ja leeliseta.

SCHWARZKOPF EKSTRA-MAHE

Tagame, et on täiesti leeliseta.

Lab. S. Schneider, Tallinn.

Puhtusenädala tulemus

Mitte üksi linnades, waid ka maal peeti puhtusenädalat. Pearõhk pandi siin küll walla hoolealustele, et ka need end wähe kasiksid. Sest waesus weel ei kohusta must olema.

Selles mõttes waatas walla puhtusekomisjon kõik wallapiirides asuwad abirahasaajad üle. Leidis nii puhtaid, kui ka musti sante. Eriti must oli üks wanamees N. küla karjamaal.

Sel mehel oli oma onn otseses mõttes nagu sigala. Põrand oli aasta otsa pühkimata, söögilaud koristamata, aga toasein ja madal lagi olid woodi kohal lihtsalt täis sülitanud. Wanamees wist harrastas igawusetundidel seina peale sülitamist.

„Miks sul siin kõik nii must on?" küsis puhtusekomisjoni esimees.

„Aga miks ta peab puhas olema?" imestas sant. „Oma tuba, oma luba!"

„Sugugi pole mitte oma tuba, oma luba! Palju sa wallalt abiraha saad?"

„Kaks krooni kuus."

„Olgu korter puhtaks tehtud, wastasel korral wõtame sult abiraha ära!"

„Pidage n'd kinni, mädanu!" imestas sant. „Aga mis ma pean tegema ühe käega?"

„Sõnnik tuleb põrandalt wälja wedada, seinad puhtaks kraapida ja wastu suwe ära lubjata. Sa wõid siin hakata weel epideemiaid lewitama."

„Mis epideemijaid, kurat te sisse!" kirus sant. „Aga ses mul seda puhastustööd siin teeb — ma ju ei saa — ühe käega?"

„Kahe nädala jooksul olgu korter puhas!"

Puhtuse komisjon lahkus kiires korras, sest wõimata oli kauem toas wiibida — pea hakkas halwas õhus ringi käima.

Misjugune korraldus! mõtles sant. Tuleb wist minna panka raha järele. Puhtus maksab ju raha. Aga see on ikka õigus ka, et elamist on tarwis kohendada. Kirbud ja lutikad söövad muidu hinge seest. Kui panna õige toale uus põrand ja seinad ära krohwida? Kui juba teha, siis teha, ühele poole. Uut pliiti oleks ka tarwis, muidu waata, et paneb maja põlema. Noh, kui juba teha, siis teha, lirtsida ei maksa.

Kui puhtusekomisjon kahe nädala pärast wanamehe elamut jälle rewideerima läks, siis leidis, et toale oli pandud uus põrand, pliit oli korralikult remonteeritud, seinad tapetseeritud ja oli muretsetud isegi 2 tooli, ja pandud korstnasse wentilaator, mis surises wäga mõnusasti ja imes wälja piibusuitsu.

„Waata, waata, wana!" imestas komisjon. „Kuidas ta oma häärbäri korda on seadnud! Noh, kuidas on enesetunne?"

„Enesetunne on hea," ütles wana ja tegi kuesiilud lahti, et näidata oma päris puhast pesu. „Enne ikka, mädanu, oli korrast ära küll."

„Sa oled isegi enesele uue pesu muretsenud?"

„Jah!" ütles wana, Joosep Tootsi sõnadega: „Seespidi nagu nii ju sa ennast ei wiitsi puhastada, siis kanna sellegi eest hoolt, et roogi ennast wäljaspoolt ... Puhtus on ikka koguni ette asi, mis mustus."

„Palju sul see remont maksma läks?"

„Kõige pesuga ja muu naiswärgiga täpselt sada krooni."

„Aga kust sa selle raha wõtsid?"

„Mul ikka pangas oli natuke."

„Pangas!!"

„Oh, ärge kartke! Mul ikka jäi järele kah."

Abiwallawanem tegi suured silmad.

„Ah, siis sul on pangas raha?"

„On!"

„Palju?"

„Mida palju? Kel seda mädanut palju on? Rokkefellerilgi, waata, polnud liiga palju."

„Aga sul ei ole ju siis õigus abiraha saada."

„Noo-noh!!"

Komisjon hakkas nõudma, palju wanal pangas raha on. Aga wana oli oma awameelsusest juba aru saanud ja waikis kangekaelselt.

Komisjon lahkus.

Järgmisel päewal läks wana wallamajja, et kuulata, milles asi seisab. Aga seal wõeti teda wäga ebawiisakasti wastu —naerdi, et waadake, kus tuleb meie Rockefeller.

„Ma, waadake," ütles wana, „tulin abiraha asjus."

„Mis abiraha asjus? Kes sulle enam abiraha annab, kui sa isegi oled rikas mees."

„Mis rikas mees?"

„Noh, raha pangas?"

„Noh, matmise raha!"

Wallawanem kõhatas rusikasse.

„Aga kuidas on korteriga? Aga korter, kuidas sul on korda seatud? Poriste jalgadega, waata, et ei julge enam sisse minna?"

„Puhtus on ju hea asi?"

„Aga sul olewat seal ju päris luksus? Hõ-hõõ-hõõ! Seintele olewat tõmmatud tapeedid à 2 krooni meeter, Rootsist erilennukiga toodud? Wentilaator suriseb korstnaaugus. Ise istub leentoolis."

„Mis te 'nd ajate!"

„Noh, ükskõik, aga abiraha me teile enam ei maksa."

Läks siis muidugi wana, piltlikult öeldes, köitidega kartuupidi kokku. Sõimas wallawalitsuse terwes koosseisus läbi ja lahkus.

Tuli koju.

Astus tuppa.

Esimene asi, lõi kiwiga wentilaatori sisse. Tahtis siis puruks pekka toole ja seinalt tapeeti maha rebida, aga jättis. Sülgas ainult korra seina peale, just kest maalitud õienuppu ja läks wälja.

Lukustas ukse.

Wõttis koti selga.

Lahkus.

Nüüd tarwis elada täitsa oma käe peal. Kahekroonine abiraha wõeti ära.

Pearu Orawa

Uus maa-alune põlewkiwikaewandus rajamisel

Goldfields asutab siiski maa-aluse kaewanduse. — Hiigelpumbad peawad ära juhtima liigwee. — Inglaste kaewanduses laiendatakse tegewust

Hiigelkanali ehitamisest Kohtlast mereni ei saa asja

Kohtla jaamast mõni kilomeeter eemal asuwa Goldfieldsi õliwabriku juures on käsil kiired ettewalmistused tegewuse laiendamiseks. Tänawu kewadel alustas seal tööd õliwabriku juure kuuluw maapealne põlewkiwikaewandus ja juba eelolewal talwel tahetakse tööga alustada ka asutatawas maaaluses kaewanduses.

Inglastele kuuluw Kohtla jaama juures asuw õliwabrik omas küll wõrdlemisi suuri kontsessioonialasid põlewkiwi peale, kuid wabrik töötas aastaid wäljast muretsetawa põlewkiwiga, sest oma kaewanduste rajamine oli seoses suurte raskustega ja ka kuludega. Nimelt on selle kontsessiooni alla kuuluw maapind wäga madal ja kannatab suuresit liigwee all, mille ärajuhtimine omakorda on seotud suurte kuludega.

Peamiselt selle kontsessiooni kasutamisele wõtmise mõttes kerkisi aastaid tagasi päewakorrale hiigelsuure kanali ehitamine Kohtla juurest mereni. Kuna aga teised kaewandused polnud nõus ühinema hiigelkanali ehitamisega, siis jäi see kawatsus seniajani teostamata.

Kohtla õliwabriku juure asutati siiski tänawu kewadel maapealne kaewandus, kust esi suurte pumpadega wälja tõmmatakse. Niiid on aga jõutud lõplikule otsusele ka oma maaaluse kaewanduse asutamise suhtes ja juba alustatigi wastawate ettewalmistustöödega.

Maaalune kaewandus hakkaks edaspidi töötama talwekuudel, kuna suwekuudel kiwi saadakse maapealsest kaewandusest. Liigwee ärajuhtimise küsimus maaaluse kaewanduse juures lahendatakse sel teel, et sinna rakendatakse tööle kaks hiigelsuurt, 14. tollilise läbimõõduga imewpumpa.

Ühel ajal üldise tegewuse laiendamisega on käsil ka oma töölisrajooni rajamine, ning juba k. a. augusti- wõi septembrikuuks tahetakse walmis jõuda kahekssa töölismaja ehitamisega.

Helsingi, Tallinna ja Narwa wene škaudid ja gaidid laagris Magerburis

N.-Jõesuu külje all — Magerburis on awatud wene škautide ja gaidide ühine laager, mis kestab 5. juulini. Laagrist wõtawad osa Helsingi-Tallinna-Narwa wene škaudid ja gaidid, kokku arwult 120 ümber. Laagri korraldajaks oli Narwa škautide malewa wene mereškautide 8. suguharu, kus pealikuks štm. Nikolai Jeremejew. Laagriwanemaks on määratud Tallinna škm. Feodor Masterow. Soome škautide juhiks on Granberg, soome gaidide juhiks Alice Manner ja Tallinna gaidide juhiks Helene Masterow. Laagrisse on sõitnud ka wene škautide ja gaidide rühmade asutaja Eestis Tatjana Stackelberg Tallinnast, kes ühtlasi Tallinna wene gaidide malewa wanem.

„Postimeest"

on võimalik tellida igast kuupäevast iga kuu lõpuni

Itaalia arendab kunstkiu tootmist

Tselluloos asendatakse kunstainetega. Piimast walmistatakse kunstwilla

„Postimehe" kaastööliselt Roomas.

Tööstusriigina kuulub Itaalia nooremate riikide hulka. 1870. aasta järele algas tekstiiltööstuse areng, mille peakandjaks sai puuwillatööstus. Maailmasõjaks olid Itaalias arenenud mõnedki tööstusharud. Loomulikult sõda andis tõuke relwastustööstuse tekkimiseks ning pärast sõda arendati weelgi tööstust, et piirata walmisaaduste sissewedu. Tänapäewa Itaalia autarkia poliitika sihiks on toorainete ja toitainete sissewedu tõkestada, et seega ühelt poolt maad teha rippumatuks sõja puhuks ja teiseks, et kergendada rahanduslikku seisukorda.

Autarkia poliitika üheks alaks on asetainetetööstus, millist ala on Itaalia wiimasel ajal eriliselt arendanud. Oma tõnes 15. mail tegi Mussolini korporatsioonide rahwuskogu ees teatawaks poolriikliku ühingu loomise kunstliku kummi tootmiseks. Pirelli kontsern on kunstkummi uurimiseks lubanud 6 milj. liiri. Rooma-Berliini poliitika lubab nuidugi kasustada ka Sakса J. G. kogemusi. Jääb järele uurida, kas Itaalia pruunsüsi on kasutataw kunstkummi tootmiseks.

Wälismail tähtsat osa etendawaid plastiliśi asenineid toodab Itaalia wähe. Kuid nüüd tahetakse ka sel alal suurejooneliselt tööle rakendada suur Montecati keemia kontsern. Tütarettewõte Rhodiaceta, milline toodab kunstsiidi, on omandanud litsentsi rhodoid-nimelise plastilise massi walmistamiseks.

Montecatini on alumiiniumi peatootjaks Itaalias — tõhus asetaine wasele ja teistele metallidele. Alumiinium on Itaaliale üheks rahwuslikuks saaduseks, kuna Istrias on külaldaselt alumiiniumi sisaldawat sawi. Nued ehitatawad tehased peawad praegust 20000-tonnilise toodangu tõstma 40000 tonnile. Tulewikus ei arwestata mitte ainult omamaa tarwitusse katmisega, waid ka wäljawooga.

Kunstainete seas majanduslikult kõige olulisem ja kõige wanem on kunstlik kiudaine.

Sõja lõpust on sel alal hiiglasuuri kapitale inwesteeritud ja kaotatud. Alles kuue aasta eest hakkas kunstsiiditööstus majanduslikult ka wilja kandma. Algul ainult asenineks loomulikule siidile arwestatud, tungib nüüd see imeaine puuwilla alale ja on ka loomuliku willa wastaseks saanud. Peamiseks lewiknalaks jääb aga kunstsiidile siiski nähtawasti puuwilla ala.

Kunstwillatööstuse toodangust kasutab juba puuwillatööstus umbes kolmandiku ja willatööstus umbes kümnendiku. Snia Viscosa — Itaalia kunstsiidi kontserni direktor Franco Marinotti arwab, et asetainega saab kindlasti katta kogu wälismaalt sisetoodaw tooresaine.

Itaalias töötatakse aasta ümber 3,4 milj. kwintali kiudainet. Sellest läheb oma tarwituseks 2,5 milj. kwintali. Rahwuslikust kiudaine tarwitusest langes senini umbes pool puuwillale, wiiendik willale, teine wiiendik kanepile, linale ja džhuudile ning wähem kui 20-ndik kunstkiule. Möödunud aastal walmistati ligemale miljon kwintaali kunstkiudainet, sellest 10000 kw. kunstwilla — lanitaali. Muidugi puuwilla ei kõrwaldata asetainetega täielikult, sest ka Itaalia tahab ise puuwilla kaswatada. Itaalias on õpitud kunstwilla — fioccot, puuwillaketrustes tarwitama ning nüüd teostatakse warsti kokkulepe kunstwilla ja puuwilla tööstuse wahel, millest oleneb palju wärtnaid puuwillaketruseid peawad loowutama kunstwillale.

Itaalia kunstsiidi toodang näitab wäikest tõusu,

seewastu aga fiocco-kunstwilla toodang tõuseb kiiresti. 1936. aastal näiteks oli kunstsiidi maailma toodang 450, Itaalia toodang 40, kunstwilla ilmatoodang 115, Itaalia toodang 50 milj. kg (eelmisel aastal 5). Itaalia on kunstwilla toodangu poolest nüüd maailma esimene, siis järgneb Sakсamaa 32 milj. kg., Jaapan 17 milj. kg ja Inglismaa 12,8 milj. kg. toodanguga. Kuid ühendriigid, puuwillakaswatuse maa, on möödunud aastal tootnud kunstwilla 4,5 milj. kg.

Algul oli kunstwill kunstsiiditööstuses kõrwalsaaduseks, kuid kui nähti, et seda wõib puuwillaketruses wääristada, algas kunstaine iseseisew teekond. Enne lõplikke tulemusi tuli suuri tehnilisi raskusi ületada.

Praegu seletatakse Snia ettewõttes, milline täidab 75 protsl. kogu Itaalia kunstwilla toodangust, et nus produkt „Snia Amba" jätwat kwaliteedilt puuwilla warju. Tõmbetugewus olewat suurem kui parimal Ameerika puuwillal. Nus kunstwill olewat kasutataw eeskätt massiartiklite jaoks ning on pestaw ning triigitaw nagu puuwill.

Käesolewal aastal tahetakse segada muude kiudainete seka fioccot wähemalt 30 milj. kg. Siia lisandub weel 5 milj. kg. kanepi fioccot, nõnda et 350.000 kw. nuele kiudainele wastawalt wõib wähendada puuwilla sissewedu. Olenewalt üksikutest riidesortidest, tahetakse puuwilla asendada 100—20 protsl. ulatuses. Seejuures oleks kasutada 72,3 milj. kg kunstwilla Wastawalt 72 milj. kg. puuwilla sissewoeks kulutaks Itaalia 432 milj. liiri. Wastawa hulga tselluloosi sissewoeks kuluks waid 72 milj. liiri.

Itaalia tahab ennast ka tselluloosi sissewoost wabastada.

Olewat katsetamisel mitmekesised töötlemiswiisid õlgedest ja mooruspunst ning teistest ainetest tselluloosi tootmiseks. Kuid esialgu jääb Itaalia kunstkiudainetööstus siiski olenewaks esmaklassilisest tselluloosist, mida ta Kanadast, Põhja-Euroopast ja ojalt Austriast sisse wab. Nahamajanduslikult ei ole see sissewedu suureks paheks, kuid sõjaliselt seisukohalt ei ole soowitaw farnase mahsaine sissewedu suurtest kaugustest.

Ka piimast saadaw kunstkiudaine

kunstwill-lanitaal, on esialgu wälismaisest sissewoost olenew. Tollita tuuakse sisse 4000 kw. tekstiilkaseiini lanitaali walmistamiseks. Kaseiin-willa tahetakse jälle tagasi wälismaale wedada. See oleks reksaamkanbaks. Kuid lanitaali walmistamise litsentse on müüdud Poolale, Prantsusmaale, Belgiale ja Hollandile. Ka Itaalias on teatud hulk lanitaali käiku lastud, kuid massiline tootmine on siiski weel piduratud, sest tehniliselt ei ole menetlus weel wiimistletud ja teiseks tahetakse weel organiseerida tooraine kogumist. Kawatsetakse ehitada 5 suurt wabrikut, millised päewas wõimelised olekšd ümber töötama 300.000 hl. piima tekstiilkaseiiniks. Naskused ei seisa piima kokkusaamises, waid raskus seiswat selles, kuidas toodetawale wõile turgu leida. 1,5 milj. kg wõid wõiks senist importi asendada, kuid mida teha ülejäägiga, kuna Itaalia ise kasutab wähe wõid. Esialgu walmistatakse 2000 kg. willa 2000 kg. kaseiinist päewas, milleks waja läheb 66000 hl. piima. Kuid toodangut tahetakse järkjärgult tõsta 5000 ja siis 10000 kg., millega saaks katta wiiendik toorwilla sissewoost.

Itaalia tekstiiltööstuses teostatakse põhjapanewaid muudusi.

Suurepärased tehnilised saadelised, eeskujulik organisatsioon ja tööliskond teewad Itaalia tänapäewal edumeelsemaks tekstiiltööstuse maaks. Korporatiiwne puuwillainstituut, rahwuslik kanepikorporatsioon ja Ital Rayon kunstsiidi müügikontor organiseeriwad toorainete saamist, jaotust ja müüki. Kunstwilla jaoks ei ole weel loodud säärast organisatsiooni, kuna tööstuse tehniline areng ei ole lõpule jõudnud.

Itaalia moodsaks ettewõttetüübiks on segakapitaliga ühing, kust osa wõtawad riik ja erakontsernid. Nõnda on see ka ANIC juures, milline on uus ettewõte maaõli ja sõe hüdrecrimise alal. Samadel alustel luuakse ka kunstkummi tootmiseks ühing. Samuti on lugu ka kunstsiididitööstuses. Kui need 1930. a. raskustesse sattusid, tehti nad olenewaks riiklikust rahaasutisest. Niik teostab oma kontrolli korporatsioonide kaudu.

Itaaliat wõiks käesolewal ajal iseloomustada segamajanduslikku süsteemina, kus riik kord enam, kord wähem ilma kapitaliosaleta oma tahte maksma paneb.

Soome toorainete maana

Käesolewal maailma majanduse arenemise ajajärgul, kus omal maal leiduwate toorainete küsimused omawad suure reaalse tähtsuse üld- ja eriti sõjamajanduslikult seisukohalt, wõib ka Soome lugeda end maade hulka, mis wõrdlemisi rikkalikult on warustatud mõneşuguste toorainete tagawaradega. Selles suhtes on ta peaaegu samasuguses soodsas seisukorras nagu ta suur naaber Rootsigi.

Senini awastatud Soome maapõuewaradest omawad iseäranis suure tähtsuse waseja rauamaagi lademed. Praegu riigile kuuluwaid maagilademeid awastati 27 aasta eest Outokumpus Joensuu lähedus. Arwestuste järele ulatuwad neis leiduwad maagi tagawarad u. 15 miljoni tonnini, mida jätkuwat u. 40 aastaks. Seal toodetakse aastas nüüd u. 350.000 t. waşemaaki; Imatra kose juures ümbertöötamisel saawutatakse sellest waşemaagi hulgast umbes

12.000 t. toorwaske aastas, mis ülejäägiga katab Soome aastatarwituse ja seepärast osalt ka wälja weetakse; peale selle saawutatawat weel u. 150 kg kulda, u. 800 kg hõbedat ja lisaainena weel u. 60 tonni wääwlit; wiimast kasutatakse tselluloositööstuses.

Rauamaagi aastatoodangust saawutatakse u. 40.000 t. toorrauda.

Need asjaolud kõigiti soodustawad Soome **metalli- ja eriti sõjatööstuse arengut ning** ühtlasi ka edukat koostööd Rootsi sõjatööstusega.

Peale tähendatud maagilademete Soome omab, nagu Rootsigi, rikkalikke metsawarasid ja weejõuallikaid, mida Soome rahwas on juba suutnud suurejooneliselt kultuurtehniliselt arendada ja kasutada. Soomlaste kõrge kultuuririlise taseme tõttu wõib oletada, et need suured looduslikud warad saawad tulewikus wõimaldama Soome rahwale uusi hiigelsaawutusi ja aitawad temal majanduslik. Põhja-Euroopa rahwaste esiritta tõusta. **M.**

Rumeenia maaõliallikad on tühjaks ammutatud

Rumeenia geoloogia professorid kinnitawad täiesti üksmeelselt, et praegu kasutatawatest petrooleumiallikatest jatkub waewalt kuueks kuni seitsmeks aastaks.

Möödunud aasta juunikuus moodustas Rumeenia allikate päewa-toodang ligi 2550 wagunit tooröli, praegu on see langenud alla 2000 waguni. Toodangu taggasiminekut aasta jooksul — 1. juunist 1936 kuni 1. juunini 1937 — wõib arwestada 180—200 tuhandele wagunile. Rumeenia geoloogia instituudi direktori prof. Macowei arwestuste järgi wõiwad praegu kasutatawad allikad anda weel kuni 53 milj. tonni tooröli. Kui aasta keskmiseks toodanguks wõtta wiimaste aastate järgi 8 milj. tonni, siis ilmneb, et 1943. aastaks on Rumeenia oma petrooleumiallikad tühjaks ammutanud.

Olitootmise kokkuwarisemine asetaks raskesse seisukorda ka riigi- ja rahwamajanduse. Makjudeks saadakse praegu petrooleumitööstlelt iga aasta 7 miljardit leid, mis ümmarguselt wäsja teeb 30 protsl. kogu sisetulekutest. Üld-awalikkude sisetulekute — mis otseselt wõi kaudselt petrooleumi tootmisest tuletuwad — kogusummat arwestatakse aastas 10 miljardile leile. Ka Rumeenia raudtee, mille aktiiwne bilanss eelkõige tootub õlitranspordile, jatuks kriitilisse seisukorda. Juba nüüd mõjub toodangu wähenemine — mis algas 1936. a. juunis — tunduwalt fiskusele.

Et Rumeeniat ähwardab täielik petrooleumipuudus, see oletus on siiski liiga warane. Rumeenia geoloogid arwawad, et petrooleumi leidub ka Moldaus (nimelt 200.000 ha suurusel maa-alal), samuti ka Suur-Walahhias (umbes 2000 ha suur). Neil aladel on aga puurimine ja kasutamine weel algastmes. Katsed Moldaus ja Walahhias näitawad, et waewalt neljandik kuni kolmandik puurimisest tagajärgi annawad. Nii näiteks saadi 1936. a. puurimisteks wäija antud 420 milj. leist kasulikult mahutada ainult 120 milj.

Kahekša tõstjat eriauhinna saawutanud

Wõistlused eriauhindadele jätkuwad septembrini

Raskejõustiku Liidu poolt weebruaris koostati kõikide kaalude kohta seitsmejärgulised normid, mille ületamisel tõstjad saawad eriauhinnad wastawalt järgule. Arwestuseks tulewad kõik korrespondents- ja wabariigiwõistlused kuni septembris peetawa maailmaesiwõistluseni.

Senini on saawutanud eriauhinna norme juba 8 tõstjat, kuigi need kõige alama astme, t. o. seitsmenda järgu ületamiseks kaunis kõrged, alates sulgkaalust raskekaaluni: 270 — 285 — 300 — 320 — 380 kg. Sulgkaalus on seitsmenda järgu normi ületanud ühekordselt 270 kiloga Sindi Kaljust A. Kask, Pukast W. Siirak ja E. Lund, Tall. Sport, saawutades 270 kg. Kergekaalus on tõstjad olnud kõige edukamad ja koguni kolm on jõudnud eriauhinnale. Tall. Kalewi P. Mürk on saawutamud seniste tulemustega juba neljanda järgu piiri. Ta on kõigil kuuel wõistlusel järjekindlalt esinenud stabiilselt, kusjuures tagajärgede seeria oli 305 — 305 — 295 — 300 — 300 — 310, ainulaadne meie tõsteajaloos ja esimese eestlasena jõudnud 310 kiloni kergekaalus. Sama edukalt ja stabiilsena on jätkanud edukäiku Erm Lund, Tall. Sport, kes ühekoos sulgkaalu normiga kuuekordselt ületanud kergekaalus, tõstes 290 — 292,5 — 290 — 305 — 305, saawutades wiienda järgu eriauhinna. Kolmandana on jõudnud eriauhinnale Kohtla-Järwe tõstja A. Kliimak, kes saawutanud seitsmenda järgu, ületades ühekordselt 285 kg.

Keskkaalus on wanameister Leonhard Kukk Tartu malewast wiis korda jõudnud norminni ja saawutanud seeriaga 307,5 — 305 — 300 — 305 — 315 kuuenda järgu eriauhinna. Türi malewkonna nimel startiw R. Laane on tõstnud 292,5 — 302,5 — 300 ja jõudnud seitsmenda järgu eriauhinnale.

Raskekaalus on Berliini olümpia pronksmedalimees Arnold Luhaäär, Tall. Sport, saawutanud ühekordselt seitsmenda järgu normi ületades 380 kg kolmandal korrespondentswõistlustel.

Eesti tennise esindus Soome wastu

Eesti Tennisliit määras eile kindlaks Eesti esinduse eelseiswaks maawõistluseks Soome wastu. Maawõistlus peetakse teatawasti 3.—5. juulini Helsingis. Eestit esindawad meesmängijatest Lasn, Pukk, Tomberg, Meier, Kuus ja Kree, naisnängijatest pr. Nõmmik, prl. Tikenberg ja prl. Bagh noorem.

Eesti rahwusmeeskond esineb seekord tugewasti noorendatud koosseisus, kuna mitmed wanemad mängijad ühel wõi teisel põhjusel on esindusest eemale jäänud (Rosenblatt, Haas, Paulson, Nieman). Wäärib märkimist, et tervelt 6 mängijat kaitseb esmakordselt Eesti rahwuswärwe. Soome poolt esineb nende parim koosseis, kuna on saawutatud kokkulepe wahepeal tekkinud konfliktides Soome tennismängijate wahel. Esindajana sõidab Eesti meeskonnaga kaasa Lohk.

Wiru-Järwa politseinikud wõistlesid

Rakwere staadionil peeti Wiru-Järwa prefektuuri politseijaoskondade wahelisi kuuewõistlusi, millest wõtsid osa Rakwere, W.-Maarja, Tapa ja Paide jaoskonnad.

Esimesena toimus püstolitest laskmine. Tuli joosta 50 m ja siis 25 meetrilt lasta märklauda 7 lasku. Aega jookuks ja laskmiseks kokku oli 7 lasku. Aega jookjuks ja laskmiseks kokku oli ainult 45 sek. Tagajärgi: 1) W.-Maarja jsk. — 75 silma; 2) Rakwere jsk. — 72 silma; 3) Paide ja 4) Tapa jsk. Individuaalselt ojutus laskmises parimaks konst. Uku Wiirsalu (Rakwere jsk.) 35 silma.

100 m jooks liiwakotiga: 1) Tapa jsk., 3 mehe üldaeg 56,03; 2) W.-Maarja jsk. — 57,10; 3) Paide — 57,14 ja 4) Rakwere — 57,20.

Granaadiwise: 1) Rakwere jsk., 3 mehe üldkaugus 144 m, 2) Tapa jsk. 132; 3) W.-Maarja jsk. 129 ja 4) Paide jsk. 126 m.

Teiwas-kaugushüpe: 1) Rakwere jsk., 3 mehe üldkaugus — 17,96 m; 2) Tapa jsk. 16,96; 3) W.-Maarja ja 4) Paide.

Teatejooks 3×100 m: 1) Paide jsk. —43,02; 2) Tapa jsk. msk. 43,04; 3) Rakwere jsk. msk. — 43,05. 5 km patrullrännak: 1) Rakwere jsk. — 27,00; 2) W.-Maarja msk. — 27,36; 3) Tapa msk. ja 4) Paide jsk. meeskond.

ÜEMK Tartu osakond — Saapawabrik Atlanta 3:1 (1:0)

Kolmapäewal toimus Karlowa jalgpalliwäljakul jalgpalliwõistlus ÜEMK Tartu osakonna ja saapawabrik Atlanta jalgpallimeeskondade wahel. Wõistlusi jälgis sedapuhku paarisjaga pealtwaataja ümber. Wõistlust juhtis Kokk.

Mängu algminutid olid tasawägised, kuid siis 8. minutil oli Atlanta wärawa all sudimist ja üldises segaduses üenütolane K. Jänes lõi peaga 1:0. Poolaja lõpuni oli waheldunud surumist.

Teisel poolajal Atlanta meeskond alustas ägedat surumist ja selle tulemusena Karuson 3. minutil saawutas wiigiwärawa. Järgnes weel Atlanta surumist, kuid siis üenütolased iluse kombinatsiooniga wiisid palli Atlanta wärawa alla, kust jälle K. Jänes lõi ligidalt 2:1. Wähe hiljem üenütolane Korp tõstis seisu 3:1-le, millise tagajärjega mäng lõppeski.

Jalgpalliwõistlusi

Reedel kell 7 õhtul kohtuwad Karlowa spordiwäljakul Kalew 2. ja Raudla 2. Mõlemad meeskonnad kooşnewad noortest.

Lõuna-Eesti ringkonnawõistlused algawad tulewal teisipäewal. Esimestena kohtuwad Kalew 2. ja Tartu Jalgpalliklubi. Wiimane kuulub B klassi, tuli aga hiljuti Tartu meistriks.

H. Weskila Haapsalu korwpalli treeneriks

Eile sõitis Haapsallu meie tuntuim korwpalli-internatsionaal H. Weskila, kes jääb sinna kuuks ajaks korwpallitreeneriks. Sõit toimus Haapsalu Läänela kutsel.

Rahwuswaheliseid spordiwõistlused Pärnus leedulaste ja lätlaste osawõtul

Pärnu Terwise korraldusel peetakse 11. ja 12. juulil Pärnu staadionil suurejooneliseid spordipäewad rahwuswaheliste wõistlustega jalgpallis, käsipallis, poksis ja kergejõustikus. Kergejõustikus startiwad Tallinna Kalew 15 parema kergejõustiklasega ja on oodata osawõtjaid ka ASK-ist. Jalgpallis on matšhid Leedu nimekama palliseltsi Kaunase LGSŽ-iga. Ühtlasi on oodata Pärnu Leedu korwpallimeeskonda, mis tuli Lätis Euroopa meistriks. Samaaegselt on kawatsusel poksis klubimatš Pärnu Terwise ja ühe Riia seltsi wahel. Spordiplatsil esineb weel Tallinna Kalewi naiswõimlejate esindusgrupp.

Tallinnas tulemas liiduklassimeeskondade wahelisi palliwõistlusi

Jalgpallihooaja esimene pool Tallinnas on olnud seni omawahelisist liiduklassi meeskondade matšhidest äärmiselt tagasihoidlik. Lähemail päewil aga peetakse riba wõistlusi. Reedel on matš Kalewi ja Spordi wahel staadionil. Tulewal kolmapäewal tuleb mängu pikema waheaja järel kaubamaja „Spordi" rändkarikas Estonia ja Spordi wahel, mida jäädawalt omandamiseks tuleb wõita kaks korda. Seni on wõitnud ühe korra Sport ja teine mäng karikale jäi wiiki.

Luunja sõidab üle 200 spordinoore

Noorte spordijuhid olid koos

SKN noorte rühmituste esindajad, arwult 20 ümber, olid kogunenud kolmapäewa õhtul Sportlaskoduõe nõupidamisele lähenewa noorte spordinädalaga seoses olewate küsimuste arutamiseks.

Pühapäewal, 4. juulil toimuwaks wäljasõiduks on poiste kogunemine NMKÜ aeda Wallikraawi tänawale, kust ühises rongkäigus minnakse sadamasse. Wäljasõit toimub laewal Luunja. Wäljasõidust wõtab osa wähemalt 200 poissi, kelle tegewuse järele Luunjas tahetakse hoolega walwata, eriti suplemisel, et ära hoida ebamugawaid üllatusi. Poistele korraldatakse Luunjas ka terwe rida mänge ja juhtidele nõupidamisi. Ühtlasi õp. A. Kalamees korraldab ühise wõimlemise ja peab selgitawa loengu spordi üle. Ujumise ja wetelpääste korraldamise on wõtnud enesele L. Kukk.

Koosolekul määrati ka spordinädala üksikute alade peakorraldajad. Ujumiswõistl. peakorraldajaks on R. Freiman, mängudes H. Nurmet ja kergejõustikus E. Mike ja R. Lulla. Peakohtunikuks on palutud J. Martin. Kergejõustikuwõistlused 11. juulil awab koolimaitsuse juhataja abilinnapea K. Luik. Enne wõistlusi on rongkäik NMKÜ aiast, kusjuures on peatus Wabaduspuiestikul, kus pannakse pärg Kalewipoja samba jalale.

Pikemaid mõttewahetusi kutsus wälja eriklassi küsimus. Lõpuks leiti, et eriklassi tuleb arwata neid noori, kes on awalikkudel wõistlustel wõistlusklassis esinenud.

Rahwuslikud ujumiswõistlused Walgas

Tartu Weespordi Klubi ja Walga Spordiklubi ühisel korraldusel peetakse eelolewal pühapäewal Walga supelbassseinis rahwuslikud ujumiswõistlused. Wõistlema tuleb tuntumaid eesti ujujaid, nagu „kuldujuja" Hilja Freimann, mitmekordne eesti meister Silwia Pärli, meesujujatest Kangru, Wolke, Hünerson jne.

Schmeling ja Farr kohtuwad augusti lõpul

Berliinist, 30. juunil. ETA. Poksiwõistlus raskekaalus Max Schmelingi ja Tommy Farri wahel, mis rahwuswaheliše poksiliidu poolt on kuulutatud maailmameistri wõistluseks, on Schmelingi soowil edasi lükatud kolme nädala wõrra. Wõistlus peetakse kas 30.—31. augustil wõi 1. septembril.

Tartumaalt

Rööwikud lepikuis. Põlwa ümbruskonna metsadesse tekkis põnaste ilmade tõttu seni nägemata liik röövikuid, kes senini peamiselt leppade kallal oma röövtööd on sooritanud, muutes lepa rohelise lehestiku mõne päewa jooksul mustjaspruunikš. Lepikud näewad wälja nagu oleks neist tuli üle käinud. Nööwikud on 5—8 mm pikkused mustad usikeied.

Peipsi rannikul wiimaste tindiahjude lammutamine käib. Iga aastaga wähenes Peipsi rannikul endiste tindikuiwatusahjude arw. Üldkokkuwõrtes on neist kuulsaist hooneiest lammutatud ja kokkuwarisenud kuni 90 protsl. ja wiimaste lammutamine on nüüd teokšil. Kolkja külas üks ahjude peremees aga siiski ütles, et tema jätab selle endise „rahaaugu" laste-lastele mälestuseks püsima.

Elwas pansion taimetoitlastele. Taimetoidu harrastajatele on Elwas loodud wõimalus oma soowide rahuldamiseks, kuna seal on awatud puhtakujuline taimetoidu pansion. Pansion asub willa „Konkordias", Käo tee 33.

Pansionis on wõimalik saada ka wäljastulijatel mitmekesiseid taimetoiduliši hommiku-, lõuna- ja õhtusööke. Ettewõtet juhib rühma huwitatud isikutega pr. E. Rahamägi.

Wanausulistele toetusemääramist ei kinnitatud. Kallaste alewiwolikogu otsustas alewi eelarweliselt ülejäägišt kohalikule wanausulistle ühingule määrata toetust 250 krooni ja nimelt kalmistu korraldamiseks 100 kr. ning jlaawikeelse kooli ajutamiseks 150 kr. Tartu Maawalitsus aga jättis selle otsuse järelewalwekorras kinnitamata, põhjusel, et alewi majanduslik olukord ei ole nii hiilgaw, et wõib määrata säärasid toetust. Küll aga leidis kinnitamist alewiwolikogu sama koosoleku protokolli eelmine punkt, mille järgi otsustati anda toetust kohalikule tuletõrjeühingule mootorpritsi ostmiseks 500 kr. suuruses summas.

Kallastelt leiti ümberhulkuw poiske. Neil päewil märkasid Kallaste alewi elanikud üht tundmatut poissi Peipsi rannikul nitamas. Kuna poiss näis kahtlane ja et ta küsimuste peale ei wastanud, siis toimetati poiss alewiwalitsusse. Selgus, et poiss on tumm, mispärast oli raskusi tema isiku ja päritolu kindlakstegemisega. Kuid õnneks lahenes asi kaunis kergesti, sest poissi oli taskus paar kirja ja tulekuinitusje politis Trubitsoni nimele, kelle elukoht Kawastu wallas Koosalaane külas. Poiss saadeti tapi teel koju tagasi.

Otepäält

Lahja piim. Otepää turul piimamüüjaist said adminiistratiiw korras karistada 3 isikut ja kahele koostati protokoll, sest nendel müügil olew piim oli lahja. Karistada lahja piima müügi pärast sai ka kohalik piimapoe pidaja.

Suwitajaile raamatuid. Pühajärwe Turistide Kodu juure awati laenuraamatukogu, kust suwitajaile laenatakse lugemiseks paari wiimase aasta algupärast ilukirjandust ja paremaid tõlkeid. Raamatuid saawad laenata kõik Pühajärwe ja Otepää ümbruse suwitajad Pühajärwe riigipargi kantseleist.

Walgamaalt

Puka turg 30. juunil. Kolmapäewasele Puka turule oli toodud rohkesti wõid ja aiamaasikaid, mille tõttu ka hind langes. Rukkijahu maksis 1.50 kuni 1.60 kr. 16 kg, odratangud 20 s. l, tatrajangud 23 s. l. Wõi 40—50 s. 400 g, hapukoor 50 s. l, rööstpiim 6 s. l. Kaladest — linaskid 45—50 s., haugid 30 s. ja särjed 15—20 s. kg. Lambaliha 50 s. ja sealiha suitsetatult 1—1.20 kr. kg. Aiamaasikad 20—25 s. l, metsamaasikad 25 s. l, mustikad 20—25 s. l. Eluswasikatest nõuti 13—17 kr. tk., eluskanadest 50 s. — 1 kr. tk. Wärske aedwili puudus täielikult turult.

„Kalameestewägi" Kuigatsi heinamaadel. Kuigatsis Järwe talus elutsew Paul Karjus awaldas politseile, et tema on saanud 40 kr. kahju heinamaa tallamise läbi, mis asub Kadajärwe ääres. Tallajateks olnud Jõgewestes, Annuse talus elutsew Peeter K. koos 20 kaaslasega, kes olnud järwel kalastamas.

Samasugust kahjutasu nõuab kalameestelt weel Kuigatsi Kadaja talu omanik Joh. Rebane.

Linna turbatööstus oli süttimisohus. Teisipäewa õhtupoolikul süttis Walga linna turbatööstuse raba, kus tulele sundeti aga piir panna ja ära hoida turbatööstuse süttimine. Kuiw rabapind on siittinud arwatawasti mõne tööliše poolt hooletult mahawisatud tuletikust.

„Wabulast" sai „Töukwere". Postiwalitsuse otsusega nimetatakse edaspidi Sooru „Wabula" postitalu „Töukwere" postitaluks, kuna see asub samanimelises külas.

Patküla sai uue wallawalitsuse. Patküla uus wallawalitsus asub ametisse alates tänasest järgmises koosseisus: E. M. Ummer (wallawanem), Aug. Prost ja Karl Sepp (abid).

Karula wallawanem kasutas „weto õigust". Karula wallawolikogu lükkas hiljuti tagasi wallawalitsuse ettepaneku, awada Karula wallamajja posti-telegr.-telef.-agentuur. Arwestades otstarbekust ja maawalitsuse pooldawat seisukohta küsimusele, pani wallawanem wolikogu otsuse seisma, kui walla huwidele wastukäiwa. Käesolew on esimene juhus Waglamaal, kus wallawanem kasutab uue wallaseadusega antud wõimupiire.

Walgast

Linnapea läks puhkusele. Walga linnapea T. Willa läks puhkusele kuni 20. juulini.

Petserist

Uppunud autojuhi laip leiti. Teisipäewal Petseri lähedal Ragosina järwe uppunud autobusejuhi Jaan Tennebergi laiba otsimist jätkati keskmädalal kalanoodaga. Esimese tõmbega jäi laip noota. Politsei korraldusel toimetati laip Petseri lahkamiskambrisse. Lahkamisel selgus, et uppumise põhjustasid nõrk süda ja krambid.

Wõrumaalt

Wõrumaa Kaitsemalewa suured pidustused Tilleorus. 4. juulil on Kõlleste wallas, loodusliku ilusal ning tähtsal Wabadussõja-aegsel lahingu kohal suured pidustused. Kell 15 algab wabaõhu-jumalateenistus Kanepi õpetaja praost M. Heinami ja Põlwa kog. õp. A. Kiwisiku osawõtul. Kell 17 algab kontsert-peo osa laialdase kawaga. Autobused toowad rahwast Tartust, Otepäält, Wõrust, Põlwast, Kanepist ja mujalt.

Üleriigilised karjakaswatajate ja kontrollpäewad. Tänawused üleriigilised karjakaswatajate ja kontrollpäewad peetakse 3. ja 4. juulil Arkna põllutöökooli juures Wirumaal. Päewakawas on rida referaate.

Wirumaalt

Käsmus suwituskohti otsjonil. Kuulsas Wiru rannikus „kaptenite külas" — Käsmus müüakse 7. juulil enanwalkumise teel Käsmu Tarwitajate Ühiseje ruumides 4 suwituskrunti. Alghinnaks on määratud 238—401 kr. Wiimastel aastatel on märgata, et Käsmut hakatakse juuremal määral kajutama suwituskohana.

Kadrina alewikku ajakohane koolimaja. Undla wallawalitsus hakkab käesolewal aastal ehitama Kadrina alen[illegible] algkoolimaja. Ehituseks tarwisminew puumaterjal on wallawalitsusel juba walmis. Senist hoonet on [illegible] 30 aasta kasutatud koolimajana ja enne seda on [illegible] ka juba wana.

Järwamaalt

Rakke saab kahekordse wallamaja. Mõni aeg tagasi asuti Rakkes ehitama ümber praegust wallamaja. Uute wajalikkude ruumide nuretsemise tõttu ehitatakse majale praegu peale teist korda. Pealeehitus on wiidud juba katuse alla. Kuna hoone alumine osa oli korralik, siis seal ümberehitust ei teostatud ning walla kantselei töötas kogu ehitamise ajal alumisel korral. Wallamaja ehitamine kahekordseks läheb wallal ligikaudu 10.000 kr. maksma. Põhjalikult saab wallamaja korda tulewal aastal.

Tartu teated

Wikaarõpetajatele määrati palka

Tartu praostkonna sinod lõppes

Tartu praostkonna sinodi töö jätkus eile lõuna ajal aruannete ja eelarwe wastuwõtmisega. Esmakordselt on eelarwes nähtud ette palk wikaarõpetajatele 30 kr. ja praosti kantselei tööjõu palk — 20 kr. kuus.

Peale J. Järwe referaati „Rahwuskogu ja kirik", lõppes sinod kella ½2 paiku lõuna ajal.

Praosti wastu tõstetud süüdistus lõpetati

Kolmapäewal oli Tartu Alamkirikukohtul esimene kohtuistung, kus tuli arutusele süüdistusasi ühe Lõuna-Eesti praosti wastu. Kohtuistung peeti Tartu Maarja kogudusе kantseleis ja istung oli kinnine. Asja arutusele olid isiklikult ilmunud ka mõlemad pooled.

Kohtu esimeheks oli Tõrwa jaoskonnakohtunik K. Wiilu, waimulikuks liikmeks pastor A. Wooremaa ja ilmalikuks — wan. adw. H. Sumberg. Kohtu sekretäriks oli adw. H. Riomar.

Asja artusel otsustasid mõlemad pooled ära leppida, mille järel Kirikukohus süüdistusasja jäädawalt lõpetas.

Skaudid matkawad jalgratastel Saaremaale

Eile õhtupoolikul wäljusid Tartust õpetaja Harri Haameriga eesotsas 7 „Põhjatähe" rühma skauti, et läbistada jalgratastel umbes 1000 kilomeetri pikkune teekond 10 päewa jooksul. Matka sihiks on meie omapärasema maanurga — Saaremaa tundmaõppimine. Teel külastatakse ka gaidide üleriikliist õppelaagrit, mis peetakse Saaremaal Mändjalas.

Rühma juhiks on õpet. H. Haamer, kes on saarlane ja tunneb hästi Saaremaa oludsid ja tema mitmekesiseid waatamisväärsusi.

EMÜS Ilmatari suwipäewad Wiljandis

EMÜS Ilmatar peab 3. ja 4. juulil oma suwipäewi Wiljandis. 3. juuli õhtuks koguneb EMÜS Ilmatari pere Wiljandi, kus toimub ühine kooswiibimine ja lõkketuli.

Pühapäewal peetakse wilistlaste ja kaswõitlejate ühendatud koosolek, korraldatakse ühine lõuna ja wäljasõite Wiljandi ümbrusse.

Kontrolliti turul mune

Neljapäewal teostas põllutööministeeriumi siseturul müüdawate munade kontrolör R. Poola Tartu turul munade kontrolli. Kontroll-lambi alt käis läbi 16 kaupleja munade tagawara, kogusummas 670 muna. Ühel müüjal leiti kolm kõlbmata muna, mis olid kõik hautud. Kaks muna oli seejuures jäänud mädaks, kuna kolmas sisaldas wäljaarenenud, kuid surnud kanapoja. Müüjale koostati protokoll.

Üldiselt olid seekord kontrollitud munad nõrga kwaliteediga — kaua seisnud ja palju lokšutatud.

Linna awalikud raamatukogud suleti täna

Linna raamatukogude ametnikkude puhkuse suhtes on eelmistel aastatel osutunud kõigiti kohaseks moodus, et raamatukogud on olnud suletud kekšuwel terwe juulikuu ja ametnikud on olnud puhkusel kõik korraga. Nimelt on juulis õpilaskond ja suurem osa kodanikke linnast eemale walgunud, seega on raamatukogude kasutamine minimaalne.

Seepärast on tänasest päewast alates kõik Tartu linna awalikud raamatukogud suletud, ametnikud ja abijuhataja puhkusele asunud, kuna juhataja jääb jookswate asjade ajamiseks kohale.

Raamatukogu juhataja oli puhkusel 1. juunist kuni 1. juulini ja on nüüd asunud ametikohuste täitmisele.

Lugemislauad on ka juulis publikule awatud.

Omnibuste teenijaskonnale wormirõiwastus

Alates tänasest päewast on Tartu linna liinidel käiwa a.-ü. „Rooli" omnibustel teeniwal personaalil uus rõiwastus. Täna oli märgata uut wormi üksikutel, kuid lähematel päewadel walmiwad uued ülikonnad kõigil omnibuse teenijatel, nii pileteööridel kui ka autojuhtidel.

Üldiselt uus wormirõiwastus on praktiline ja kõigiti nägus. Meestel on ette nähtud pruun särk, mis kinnitatakse nööpidega pükste külge, mis samuti pruunid. Jalanõudeks on saapad, mida katawad nahast kebrad. Müts on hariliku autojuhtide wormimüts, millele on kinnitatud firma a.-ü. „Rooli" märk, ratas kahe tiiwaga.

Naisteenijate peakatteks on pruun baret, mille alumist ja ülemist äärt palistab kollane rant ning külge chib firma märk. Seljas on pruun kittel kanditud kollaste äärtega. Jalanõud on naistel jäetud wahaks.

Ka talwel on ette näha pruuni rõiwastust, mis walmistatakse soojema kattega.

Tartlasi huwireisijaid Pariisi näitusele

Neil päewil lahkus Tallinnast huwireis omnibusel Pariisi maailmanäitusele. Huwireis on korraldatud Spordiselts „Kalewi" kergejõustiku osak. poolt. Tartust sõitsid kaasa wan. adw. Kalo, ärimees Aug. Leib ja teisi.

Järgmine huwireis korraldatakse augustikuu lõpul marjhruudiga üle Budapesti ja Wiini, kuna loodetawasti siis juba Maailmanäituse pawiljonid kõik awatud on.

Tuletõrje tänu

5.—14. juunini toimunud lehtedega korjandus andis kogusummas 2537 kr. 55 s. Kulud olid 18 kr. 49 s., seega ülejääk tuletõrjekassale 2519 kr. 06 s. Kõigile lahkeile annetajaile kui ka korjanduse tegelastele suurim ja südamlikum tänu.

Tartu Wab. Tuletõrjeüh. juhatus

Perekonnaseisu teateid

Linna perekonnaseisuametis on registreeritud:

Sünde: Jiwi Alla, Aili Otsa, Iriina Smirnow, Elwe Erwin, Saweeli Below, Ants Tullus, Ainu Tõnisson, Raido Rõõmussaar, Iwo Oraw.

Surnud on: Sergei Dolmatow, 65 a. w. Konstantin Annuk, 18 p. w. Liisa Kants, sünd. Siderow, 71 a. wana.

Leinateateid

Luise-Emilie Usai, sünd. Schulbach, Lohusuu walla Lohusuu küla elanik, suri eilsepäewal 84 a. wanuses.

Kirjawastuseid

N. T. Riguldis. Teie esimene saadetis oli tugewasti wananenud.

Linnapangale majamüümine kinnitati

Wabariigi walitsuse otsusel lubati haridusministri ettepanekul müüa Tartu Linnapangale 140.000 kr. eest Tartu ülikoolile kuuluw kinniswara, mis as. Tartus, Rüütli tn. 2 ja mis koosneb pärishrundist ja seal asuwatest hoonetest. Edasi wabariigi walitsus tunnistas põhimõtteliselt tarwilikuks uue hoone ehitamise ülikoolile, müüdud hoone asemele.

Tartu Linnapangale müüdud hoone on umbes 170 aastat wana, ülikooli asutised, mis asuwad mainitud hoones, kannatawad ruumide puuduse all ja see mõjub halwawalt nende õppetegewusele ja teaduslikule tööle. Tartu Linnapank oli huwitatud kinniswara ostust frundi asukoha tõttu. Tartu linnawalitsuse ostusoowile tuldi wastu põhjusel, et müüdud hoone on ajaloolise wäärtusega, et wältida selle hoone sattumist erakätesse. Ülikool ehitab oma uue hoone ülikooli peahoone lähedale.

Wõeti uusi noorsõdureid

Täna toimus Tartus järjekordne uute sundaega teenijate wastuwõtmine. Juba warakult, ligi tund aega enne ametliku wastuwõtu algust kogunes hulk noori — uusi sõdureid, nende arwukas saatjaskond ja palju uudishimulikke „Sõdurite Kodu" ette Tähe tänawale.

Tänaje wastuwõetute tuuma moodustasid suuremalt arwult meie õppiwa noorsoo esindajad, kes äsja kewadel lõpetasid gümnaasimi wõi keskkooli kursuse.

Warsti peale kella 9 hommikul algas uute sõdurite laialisaatmine wäeosadesse, kus Tartus asuwatesse üksustesse wiidi orkestri saatel, kuna Walka, Wõrru ja Tallinnasse määratud algasid oma lõplikku teekonda alles lõuna ajal wäljasiirduwate rongidega.

Teater ja muusika

Rõngu laulupäewale sõitjaid palutakse ilmuda peaproowile 2. juulil kell ½9 õ. Maarja kogudusе leerisaali, Õpetaja tn. 8. Läbirääkimisele tuleb ka grupisõidu moodustamine. Osawõtjatel palutakse tingimata ilmuda.

Öwalwe apteekides

Öö wastu reedet on awatud järgmised apteegid: A. Metsapa, Raekoja t. 69, A. Imelik, Tähe t. 74 ja J. Brunhof, Suurturg 18.

Tartu kinod

„Central". — „Rheini unelm".
„Metropol". — „Tarzani kättemaks". Johnny Weissmüller ja Maureen O'Sullivan.
„Apollo". — „Torm Mississippil".
„Laine" — „Incognito".
„Ateen". „Maskeraad".

Tartu politseikroonika

Waimuhaige hüppas kolmanda korra aknast alla

Pikk tän. nr. 68 elutsew 33-aastane waimuhaige Hugo Michelson hakkas kolmapäewa hommikul kella 9 paiku oma korteris märatsema ja hüppas 5,5 m kõrguselt maja kolmanda korra aknast tänawale, saades pealuu ja näoluu murdeid. Haawatu toimetati rawimisele ülikooli 1. haawakliinikusse.

Eesti arhiwari tutwustati Saksa Sõjaarhiiwiga

Dr. O. Liiw jõudis tagasi teaduslikult wälismaareisilt

Neil päewil jõudis wälismaalt tagasi Riigi Keskarhiiwi direktor dr. O. Liiw, kes wiibis teaduslikul otstarbel Saksamaal, Hollandis ja Belgias. Berliinis pidas dr. O. Liiw Saksa riiklike arhiiwide juhtidega läbirääkimisi Saksa arhiiwides asuwate okupatsioonieaegsete materjalide kasutamise wõimaldamise kohta meie uurijatele, milleks saadi ka wastawailt asutistelt nõusolek. Ühtlasi tutwustati dr. O. Liiwi üksikasjalikult Saksa Sõjaarhiiwiga ja Preisi Salajase Riigi arhiiwi juures asuwa dokumentide paljundamise ja parandamise keskasutisega. Nii Sõjaarhiiwis kui ka Preisi Salajases Riigiarhiiwis on rida materjale, mis tähtsad meie ajaloouurimusele.

Hamburgis töötas dr. O. Liiw Kommertsraamatukogus ja kohalikus Riigiarhiiwis, tutwudes eriti Dunte arhiiwiga, mis käib Baltimaade kohta. Amsterdami linnaarhiiwis on rida huwitawaid materjale Eesti ja eeskätt Tallinna ajaloo kohta juba waraſemast ajast peale. Suurt huwi pakuwad Läänemere kaubanduse ja laewanduse direktsiooni materjalid, mis algawad 1689. aastaga. Haagi üldises riigiarhiiwis on suur hulk materjale, mis juba 16. sajandist peale kuni 19. sajandini walgustawad majanduslikke ja poliitilisi olukordi Eesti- ja Liiwimaal. Need leiduwad peamiselt Hollandi residentide kirjawahetuses Rootsist ja Wenemaalt ja neile lisatud eriagentide aruandeis. Eriagendid — korrespondendid asusid ka Tallinnas, Narwas ja Tartus. Sige rikkalik ja huwitaw materjal on Põhjasõja fündmuste kohta Eesti alal. Wähem materjale on Rotterdamis ja Antwerpenis, rohkem aga Brüsselis, wiimases eriti 14. ja 15. sajandi kohta. Hollandi ja Belgia arhiiwide poolt tutwustati dr. Liiwi põhjalikult tähtsamate arhiiwide korraldamistega, koostuwusega ja käsilolewate uuendustega, samuti päewaküsimustega arhiiwinduse alal. Eesti arhiiwindus on wastawate kirjutuste kaudu Saksamaal, Hollandis ja Belgias hästi tuntud. Eesti wastawaalalist tööd jälgitakse suure huwiga ja informeeritakse selleſt eriajakirjades oma maa arhiiware. Ühtlasi puutus dr. O. Liiw kokku rea ajaloolastega, kes on huwitatud lähedasemast kontaktist ja koostööst Eesti uurijatega. Hollandis tutwus dr. Liiw uuemate majandusajalooliste ja statistiliste uurimustega ja meetoditega ning üksikasjalikult ka hindadeajaloo- ning konjunktuuri kabinettiga, Majandusajaloolise Instituudiga ning Rahwuswahelise Sotsiaalajaloo Instituudiga, milline Instituut soowib lähemat ühendust Eesti uurijatega.

Homseid sünnipäewi

Juhan Nopasson 50-aastane

Homme pühitseb Walga ühisgümnaasiumi õpetaja ja Rahwaülikooli asutajaid ning end. esimehi Juhan Nopasson oma 50-a. sünnipäewa.

J. N. sündis 2. juulil 1887. aastal Tartus. Lõpetas Tartu Ülikooli füüsika-matemaatika teaduskonna 1915. a. Oli Margensi eranaiskaubanduskooli õpetajaks. Tegutses weel õpetajana Ljubani kommertskoolis, olles hiljem selle kooli juhataja. Pikemat aega oli Tartu linna Karlowa laekstewarjupaiga juhataja. Siirdus Walka, kus töötas poeglastegümnaasiumi õpetajana ja mõnda aega selle kooli inspektorina. Alates 1932. aastast on Walga ühisgümnaasium ja kaubanduskooli õpetajaks.

J. N. on wõtnud agaralt osa ka seltskondlikust tegewusest. Nii oli ta Walga Rahwaülikooli asutajaid ja esimehi, Õpetajate Ühingu esimeheks kuni 1934. a. ja tegew mujal.

Alati wastutulelik ja hea pedagoogina on ta wõitnud kõikjal lugupidamist.

Arno-Rafael Cederberg, dr. phil., Soome ülikooli professor, end. Eesti ja Põhjamaade ajaloo professor Tartu ülikoolis, sünd. 2. juulil 1885. aastal Tuusalas.

Gustaw-Reinhold Koppel, metsawaht ja kattseliidu organiseerijaid, sünd. 2. juulil 1897. a. Kaarma-Suurwallas Saaremaal. Saab homme 40-aastaseks.

Roman Raska, loomaarst, sünd. 2. juulil 1894. aastal Wiljandis.

Andrei Jegorow, maalikunstnik, sünd. 2. juulil 1878. aastal Ra. wallas Harjumaal.

Natalie Mey, kunstnik ja õpetaja, sünd. 2. juulil Libawis.

Johanna Rästa, seltsitse tegelane, sünd. 2. juulil Tähtwere wallas Tartumaal.

Tartu noorte spordinädala kawa

Tartus korraldatakse noorte spordinädal 4.—11. juulini, millise aja jooksul on ette nähtud wäljasõit „rohelisse" ja mitmesuguseid wõistlused. Nüüd on komisjonid koostanud wõistluste kohta üksikasjaliku kawa, mis näeb ette ujumise, wõrk- ja korwpalli- ning kergejõustikuwõistlusi.

Teisipäewal, 6. juulil toimuwad ujumisewõistlused kell 18 linna ujulas, kus kawas on järgmised alad: A klassile (17—20 a.) — 100 m wabalt ja 100 m rinnuli, B klassile (15—16 a.) — 100 m wabalt ja 50 m rinnuli ja C klassile (12—14 a.) — 50 m wabalt ja 50 m rinnuli. Eriklassi moodustawad need noored, kes on juba waremalt awalikkudel wõistlustel esinenud ning need wõistlewad 100 m wabalt ja 100 m selili ujumises.

Spordinädala lõpp-punktiks kujunewad pühapäewal, 11. juulil Tallinna tän linna spordiwäljakul korraldatawad kergejõustikuwõistlused.

Kawas on ette nähtud: A klassile — 100 m ja 1500 m jooksul, kõrgus- ja teiwashüpe ning kuulitõuge; B klassile 60 m ja 1000 m jooksud, kõrgus- ja kaugushüpe ning pesapalli kauguswiske. C klassis wõisteldakse 60 m jooksus, kaugushüpes ja pesapalli kauguswiskes. Peale selle korraldatakse wõistlus weel üldklassis, kus wõistlusalaseks on 4×100 m teatejooks ja takistusjooks. Klassiide jaotus wanaduse järgi on sama, mis ujumisewõistlustelgi.

Aleksander Pääro, seltsikonna- ja ühistegelane, end. Rakwere linnapea, sünd. 2. juulil 1884. a. Järwa wallas Wirumaal.

Karl-Eduard Pajos, Wiru maawalitsuse esimees, end. riigikogu liige, sünd. 2. juulil 1894. aastal Rakwere wallas Wirumaal.

Juhan Toomus, põllumees, end. wallawanem ja seltse tegelane, sünd. 2. juulil 1876. aastal Torgu wallas Saaremaal.

Maa koolimajad on viletsad

Kooliwalitsuse direktor O. J. Kiisel ja dr. J. Wasara muljeid koolimajade ja rahwamajade seisukorrast Lõuna-Eestis

Koolimajade korrashoiu seadmine waldadele aukohuseks

Haridusministeeriumi kooliwalitsuse direktor O. J. Kiisel ja teaduse- ja kunstiosakonna dir. dr. J. Wasar wiibisid 24. kuni 27. juunini ringsõidul Lõuna-Eestis, tutwudes koolimajadega ja rahwamajade seisukorraga Tartu-, Wõru- ja Petserimaal.

Jutustades ajakirjanduse esindajaile oma ringsõidu muljetest, tähendas dir. O. J. Kiisel, et ringsõidu eesmärgiks oli ülewaate saamine koolimajade seisukorrast ja sellest, mis koolid on teinud kooliümbruse korraldamise alal.

Koolimajad on wiletsad

Ringsõidul waadati 58 algkooli. Nähtud koolimajade kohta peab ütlema, et need on üldiselt wäga wiletsad. On ka üksikuid uusi koolimaju, kuid üldiselt jätawad koolimajad rusuwa mulje. Eriti halwad olid hooned mõnel koolil, mis asusid end. mõisa härastemajades. Osa koolimaju on wäliselt lagunemas, seest mustad. Petserimaal asub koole üüritud talumajades.

On puudusi ka uuemate koolimajade juures. Räpinas on uus koolimaja ehitatud, kuid ruumi on ainult wiiele klassile ja üks klass peab töötama wanas majas. Urwastes on koolimaja walmistatud ühe taluperemehe plaani järgi — koolimaja ülemine kord on seal koridoride rägastik.

Üldiselt on

palju korrastamata koolimaju.

Hooned on olnud head, kuid ilma remondita on hooned lastud korraſt ära. Koolimajade wiletsuse põhjuseks ei ole alati rahapuudus, waid korrashoidmiseks hoole puudumine. Waldadel tuleb teha wäga suurt tööd, enne kui koolimajad korda saadakse.

Eeskujulikke ja halbu koolimaju

Ka koolimajade ümbruse alal on teha weel wäga palju töid. Eeskujulikult korda seatud koolimaj. ümbr usi kohati ringsõ. wähe. Täiesti eeskujulikult korraldatud koolimajadeks on Mäksa walla Sarakuse algkool, mille juhataja on Aleksander Toots. Kooli ümbruse korraldamiseks on seal kaasa tõmmatud ka kooli wilistlased, kuna suurem aineline toetus on saadud kooli hoolekgult. Heaks tuleb lugeda ka Kongota algkooli (juhataja P. Jänes), kus on wäga ilus kooliaed. Ka Sõmerpalu kooli juures oli näha korrastamise tahet.

Halb oli kooli ümbrus Rannu koolides, mis olid korrastamata ja mustas. Walgutas oli koolijuhataja laskund ilupuid maha wõtta ja asemele teinud kartulipõllu, teisal aga hakanud kooliõue kuusehekki kaswatama, selleks, „et õpilased laiali ei jookseks"! Kuigatsi walla Lahe algkooli kohta on ringsõidu märkimusse tähendatud: „Kole ja õudne". Koolimaja üks ots on sisse langenud, põrandad õõtsuwad. Tahewa walla ainus koolimaja otse upub prügihunnikusse.

Wäga wiletsad on mitmel pool koolide internaadiruumid. Ühes kohas on pool klassiruumi eraldatud magamiskohaks. Mõnel pool on internaadiruumid ehitatud jälle liiga suured, mis näitab plaanikindluse puudumist.

Kooliruumide sisemiseks kaunistamiseks on wähe tehtud. Koolide siseruume wõiks kaunistada ümbruskonnast wõrsunud filmapaistwate isikute piltidega, kuid seda pole tehtud.

Koolide korrashoiu seadmine waldadele aukohuseks

Ringsõidu muljete põhjal peab tarwilikuks tunnustama, et wallad koolimajadele rohkem tähelepanu pööraksid. Koolimajade korrastamisele peaksid wallad endale seadma eesmärgiks. Tuleks kas wõi koolimaja ja selle ümbruse korrastamise talgud korraldada. Sest koolimajast wõtab ümbruskond eeskuju oma kodade korrastamisel.

Wäga palju oleneb koolimajade korrashoiu alal ka õpetajatest. On märgata, et neis koolides, millede juhatajad on ühtlasi talupidajad, on koolimaja ja selle ümbruse korrastamine hooletusse jäetud.

Uute, tarwilikkude koolimajade ehitamiseks on ministeeriumi poolt koostatud pikaajalisema plaanimajanduse kawa.

Rahwamajade kohta

tähendab ringsõidul wiibinud dr. J. Wasar, et ta on soowinud waadata, kuidas on kasutatud ministeeriumi poolt rahwamajadele antud laene ja toetusi, kuidas nad on koormatud ja kui suur on wajadus nende järgi. Teiseks selgitas ta ringsõidul, kuidas maal waadatakse teatrite ringsõitudele ja kas on puudusi sel alal.

Ringsõidul waadati üldse 35 rahwamaja. Umbes pool neist asusid koolimajades. Wanemad koolimajad ei täida rahwamajadena kõige paremini oma ülesannet. Mõnes koolimajas — rahwamajas on lawa, teisal aga ehitatakse lawa pidude ajaks pukkidele. Kuna suurem osa pidusid peetakse talwel, takistatakse seega ka koolitööd. Uuemates koolimajades, mis ka rahwamajadena on ette nähtud, on seisukord ruumide mõttes parem. Suuremad wallad peaksid tulewikus omale saama iseseiswad rahwamajad.

Waldaw osa iseseiswatest rahwamajadest on endistest mõisahoonetest ümberehitatud, mispärast nende juures ei ole saadud rahwamajade kohta kätwatest määrustest ja eeskirjadest täiesti kinni pidada, eriti kõrwalruumide, jalutusſaali jne. suhtes. Ringsõidul waadati ka Puka seltsimaja, mis on 12 aastat tagasi halwa plaani järgi korratult ehitatud. Selle remont läheb nüüd wäga kalliks. Ministeeriumi poolt on 400 krooni laenu antud, kuid on weel juurde waja. Wäga koduse ja sõbraliku mulje jättis Sänna rahwamaja.

Rahwamajade wõrgu wäljaarendamine

Rahwamajade wõrgu wäljaarendamisel on weel wäga palju teha. Tuleb rahwamajad eraldada koolimajadest ja rahwamajade wõrku wiimistleda. Praegu on suuri keskusi, kus rahwamaja puudub, sealsamas asuwad aga mõned rahwamajad 4—5 km kaugusel üksteisest. Iseseiswate rahwamajade suhtes näib olewat heaks lahenduseks, et rahwamaja ehitatakse koolimaja lähedusse, nagu see on praegu Wastse-Antslas: siis saab ka kool rahwamaja saali kasutada.

Teatrite külastamise suhtes

on suuremad keskused täiesti rahul, kuna wäiksemates keskustes teatrite sagedasemat külastamist soowitakse. Rahwamajadele tuleb edaspidi saata küsimusleht teatrite külaskäikude kohta, siis saab täielikud andmed teatrite ringsõitude küsimuse lahendamiseks.

Ringsõidul waadati ka Puka lähedal asuwat Hellati talu, mille dr. P. Hellat pärandas kunstnikele ja kirjanikele puhkekoduks ja eeskujuliku majapidamise sisseseadmiseks. Talu kuulub sihtasutisele ja sügisel tuleb otsustamisele, kuidas talu kasutada.

Ringsõidul dir. O. J. Kiisel ja dr. Wasar pääsesid sisse kõikidesse koolimajadesse peale kahe, kus koolijuhatajad wõi nende asetäitjad kohal ei olnud. Neist oli ühte kohta koolijuhataja jätnud sedeli: „Läksin suplema". Külastajad kirjutasid paberile juurde: „Ei leidnud supeluskohta" ja sõitsid edasi! Kuigi ringsõit toimus etteteadmatult, oldi ühes koolis külastajate tulekust teada saadud ja seal olid kooliruumid wärskelt puhtaks pestud ning wäljas oli koolimaja korrashoiu kiirelt käsile wõetud.

Õnnetusi ja kuritöid

Perefaare salapärane tuleõnnetus selgitati

Süütamist ei olnud

Esmaspäewal leidis Perefaare uudisasunduses, Sonda—Muſtwee kitsaroopalise raudtee ääres asut tuleõnnetus, kus põlema süttis kohaliku asuniku Woldemar Tibu elumaja, mida aga kohalikus wangilaagris wiibiwate wahialuste kaasabil läks korda kustutada. Kuna põlewast hoonest leiti surnuna, püssikuuli haawaga peas, Tibude kasupoeg Richard Patu, 22 a. wana, siis tegi see tuleõnnetuse wõrdlemisi salapäraseks.

Nüüd on aga Rakwere kriminaalameetnikel läinud korda selgitada lähemaid üksikasju. Nimelt selgus, et tuli on saanud alguse õnnetu juhuse läbi, kuna kasupojal polewat olnud mingit kawatsust wanemate talu põlema süütamiseks. Tuli on tõenäoliselt saanud alguse pliidi alt, kuhu see taluperenaise poolt oli tehtud. Surnuna leitud Richard Patu wõis aga tule tekkimist kuidagi kogemata kombel põhjustada. Patu oli jätnud wanematele ka kirja maha, milles ta peab paremaks elust lahkuda.

Plahwatus paiskas Kiwiõlis segamini tööliskorteri

Omapärane plahwatusjuhus leidis teisipäewal aset Kiwiõlis motorist E. K. korteris, mis õnneks ei nõudnud inimohwreid. E. K. abikaasa walmistas parajasti lõunat ja hakkas roobiga segama pliidi all olewat põlewkiwi, et see paremini põleks. Färsku kostis tume müris ja kogu köögi fisiseeade paiskus segamini ning tahma löi terwe ruum maast laeni täis. Joostes tagumisse tuppa, kus soojamüüri juures magas wäikene laps, leidis perenaine, et seegi ruum on üleni tahmaga täis kiilutud, ning plahwatuse jõud oli wiltu löönud ka soojamüüri. Onneks jäi laps täiesti terweks, kuigi ta nagu neeger wälja nägi. Parem polnud ka teiste ruumisolijate wäljanägemine, kes neegritena ehmunult ruumis ringi liikusid. Onneks aga üksi toaswiibijateſt wiga ei saanud.

Kuna pliidi all asetleidnud plahwatuse tõttu see korter oli ajutiseks elamiskõlbmatuks muutunud, siis anti K. perekonnale uus korter kasutada. Millest plahwatus tekkis, selle kohta puudub selgus. Arwatakse aga, et kuumuse käes wõis plahwatada mõni eriliiki kiwitükk, mille põlemisel tekkisid tuldkartwad gaasid.

Kreissaag purustas töömehel käe

Kesknädalal kella 13—14 wahel juhtus Wana-Tännasilma w. Kalmetu weskis õnnetus. Saeweskis töötas samas wallas Mähna külas Kooritsa nimeliſe wäikekohapidaja juures elutsew puutöömees Aleksander Lõmbawere, 31 aastat wana, lõigates kreissaag ukse- ja aknapuid. Õnnetul kombel sattus ta wasakut kätt pidi sae ette, milline purustas täiesti sõrmed. Esmasabi andis kohalik jaoskonnaarst, kes saatis haawatu Wiljandi linnahaiglasse. Siin tuli maha wõtta 4 sõrme, jäi alles waid pöial.

3-aastane sai hobuselt lüüa

Kesknädalal juhtus Wiiratsi mõisas õnnetus mõisa töölise Ewald Soa 3-aastase tütre Anne-Mariega. Laps mängis töötawa isa juures, kuid sattus hobusele liiga lähedale. Hobune, kaapides esijalaga maad, tabas tütarlapse paremat põlwe, wigastades seda nii tõsiselt, et laps tuli wiia arsti juurde. Dr. M. Zaſi leidis wigastuse siiski nii kerge olewat, et wõis wäikese saata kodusele rawile. On loota, et lapse jalg paraneb.

Kukrusel purustati pealuu

Järwe walla Kukruse küla elanik Feodor Weſt oli koos samas külas elutsewa Tiido Kokamäega küla kruusaaugu juures, kus omawahel kaubeldi pükste müügiks. Seejuures leidis aga Kokamägi, et tema rahakott ühes rahaga on kadunud. Ta hakkas nüüd kaaslast süüdistama warguses ja kui see rahakotti tagasi ei andnud, lõi Kokamägi talle raske kiwiga pähe. Löödu langes uimasena maha ja toimetati hiljem Jõhwi haiglasse, kus selgus, et löögist on purunenud pealuu ja tekkinud raske peaaju põrutus. Wigastatu seisukord tunnistati raskeks.

Rahakott, mille pärast löömine aset leidis, oli aga samas rohu sees maas, nii et mingisuguse warguseta polnud seal üldse tegemist.

Teine samalaadne kuritegu leidis aset Kohtla wallas, kus Kohtla-Järwe põlewkiwitööstuses elutsew Feodor Saar tungis põhjuseta kallale Jaan Wiikowile ja lõi sellele pussiga raske haawa käsiwarde.

Tütarlaps jooksis liiniomnibuse alla

Mäetaguse wallas Jisaku—Jõhwi waheliſel maanteel samas wallas Ühe külas elutsew 11-aastane tütarlaps Rosina Kullus jooksis omnibusele ette, kusjuures ta kokkupõrkest paisati tee kõrwale kraawi. Ta toimetati alul Jõhwi haiglasse, kus selgus, et tal on murdunud rangluu ja peale selle wähemaid haawu kehal. Kullus saadeti rawimisele Narwa haiglasse.

Kalur suri merel kalapüügil

Öö wastu kolmapäewa suri Toolse küla all merel ootamatult kohalik kalur Woldemar Lengi, 48 a. wana. Kalur wiibis koos oma pojaga kalapüügil, kui surm teda tabas.

Öö wastu kolmapäewa sõitsid isa ja poeg Toolse küla alla merele, kus hakati wõrke merde panema. Järsku warises Woldemar Lengi töö juures kokku ja wajus surnuna paadi põhjale.

Tallinna Fondibörsi kursisedel

30. juunil 1937. a

	Ostjad	Müüjad
1 naelsterling	18.11	18.35
1 dollar	3.66	3.73
100 Saksa riigimarka	144.00	148.00
100 Soome marka	7.98	8.10
100 Rootsi krooni	93.40	94.60
100 Taani krooni	80.85	82.05
100 Norra krooni	90.95	92.15
100 latti	71.40	72.50
100 Leedu litti	61.60	63.10
100 Hollandi guldn.	200.95	204.45
100 Prantsuse franki	—	16.61
100 Helweetsia franki	83.85	85.25
100 belgat	61.80	62.80
100 Itaalia liiri	19.24	19.59
100 Poola zlotti	68.95	70.65
100 Tshehhoslowakkia kr.	12.75	12.97
100 Austria shillingit	68.40	70.10
Danzig	68.95	70.65
Madrid	—	—
1 gr puhast kulda	4.06.65	4.14.65
6% E. Hüpot. P. pantlehed	90	91
1927. a. 7% wälislaen (dollarites)	3650	3750
5% Eesti Maakreditiseltsi pantlehed	96	97

Wastutaw toimetaja: Juan Kitsberg.
Trükitud „Postimehe" trükikojas Tartus
Wäljaandja: E. K./Ü. „Postimees"

Lühikese raske kannatuse järel uinus igavesele unele meie hea ema ja vanaema

SOPHIE RUSS

Sünd. **FREIMANN**

Sünd. 24. sept. 1870. a. Surnud 30. juunil 1937. a.

Sügavas leinas lapsed ja lastelapsed

Puusärkipanek 1. juunil kell 19 õhtul Ülikooli kliinikus, Maarjamõisa väljal. Ärasaatmine kliinikust laupäeval kell 14. Matmine kell 16 Põlva surnuaial.

Tartu Majaomanikkude Ühing
korraldab laupäeval, 3. juulil kell 6 hom. omnibussidel

huvisõidu Saaremaale

On veel mõned vabad kohad. Üles anda reede hommikul ühingu büroos Rüütli tn. 8.
Juhatus.

Igasugused **veod veoautodega** võtab vastu
VEOÄRI H. PETERSON
Veski tn. 45, telefon nr. 5-07.

Igasugusteks vedudeks
veoauto
saadaval, soodne kolimiseks. Liiva 1—5, telef. 18-48, jõe ääres.

Müümised

Müüakse
puu-turbagaasi mootor
Veab vabalt 2 paari jahukive ja kroovimasina. Aadr. Koigi. Puskar.

Väga odavasti müüa vähetarvitatud ja hästihoitud
viljaniidumasin
Tartus, Narva t. 124. B. Kirchi kaupl.

Müüa väiksemad vanad
talud
1) Tartust 8 km. raudteej. 1/21 km., põldu 25 rvm. ja heinamaad 5 rvm. Hind kr. 4500.
2) Tartumaal, põldu 14 ja heinamaad 4 rvm. Väljamaks kr. 2250. Teateid Rüütli 5—1. Kella 9—2 ja 5—6.

---

2 maja
müüa elumuutmise pärast viljapuu aia ja ehituskrundiga südalinnas 14000 kr. Pakkum. «Postimehe» rmtkpl. «134 M. O.»

Mööbliäri G. POCK
Omanik J. SADDE
TARTU, LOSSI TÄN. 12-16
TELEF. 7-41

Müüa vedrudega
käru
õhukummidel Ülikooli 64 töökoja.

Maja
müüa Elvas, Kesk tän. 30.

Kaks maja
aedniku aiaga, tulukus 12%, väljamaks kr. 6000 — soodsatel tingimustel müüa. Küsida Kalevi 78 aiamajast, kl. 5—8 õhtul.

Laeva mõisa
telliskivid
on saadaval Narva t. 167, G. Kiima ärist, telef. 1147.

Võõral arvel müüakse sõidukorras kajutiga
purjejaht
kajutis 2 magamiskohta. Sünnis pikemateks sõitudeks järvedel. Küsida: Raudsepp, Riia t. 1.

Uus lahtivõetav
rõdekapp
kahe uksega müüa. Jul. Kuperjanovi t. 70, pood.

Õige odav. müüa uus 1-he inim. sõudepaat:
süst
Soola 20—2.

Vähe tarvitatud väike voolujooneline
tõldauto
odavasti müüa. Küsida Töösstuse tän. 16—2.

Müüa vanu
elumaja palke
Teateid Jõe tän. 9-a—5.

Tööpakkumised

Ulv aurujõuline Piimaühistu, asund. Avinurme-Ulvil, vajab kutsesõiguslist ja kautsjoni võimelist
meierit-piimalalit. juhatajat.
Kaupa tehtakse kohapeal 11. juulil 1937. a. kell 14 ühistu ruumes. Sõidu ega päevarahasid ei makseta.

Osav kaine kautsioniga
masinist
leiab **teenistust** aurujõulise isesõitja peksumasina peale, masin on uus, soovitav ka saekaatriga töötamine. Aadress: Toolamaa, Võuküla.
Ed. Tolmoff.

Vajatakse
marjakorjajaid
läbirääkimisele ilmuda 1.—3. juulini ainult kl. 7—9 õhtul. Riia maantee 26—3, Martinson.

Õpipoissi
tarvis raamatuköitja juurde. Riia tänav nr. 39.

Karjust
vajan koolieast väljas tütarlast võib ka vanem naisterahvas olla, kes ka lehmi lüpsab. Kaupa tehakse homme kl. 8—9. Hugo Treffneri tän. nr. 3, hoovis.

Vajatakse
tislerit
võib ka noorem töölised olla, kes varem mööbli tööalal on töötanud. Tulla kella 5—6, Gustav Adolfi tän. 1.

Vajatakse
praktikanti-masinakirjutajat
täieliku eesti ja saksa keele oskusega, kes arvepidamist tunneb. Üles anda «Postimehe» raamatukpl. «Oskab».

Ametisolev abielupaar 1½-a. lapsega vajab kohe ausat, ustavat ning puhtust- ja lapsiarmastajat üksikut
vanemat naisterahvast
perenaise asetäitjaks, kes vähe keeta oskab, varemalt lapsi kasvatanud ja kes koduses majapidamises ettetulevad tööd ära teeb. Tunnistused või soovitused nõutavad. Teat. „Post." rmtpl. „Kindel teenistus".

Tüdrukut
vajatakse linna ligidale tallu kaubelda Vene tänav nr. 9, hr. Millistferi raamatukaupl. kella 9—10 hom.

Tarvis nooremat lukusepa
abilist
Riia tn. 52, reformvoodi töösstus E. Joosu.

Tarvis ausat ja korralikku
tüdrukut
maale, linna lähedale, väikse koha peale. Läbirääkida 2. juulil kl. 2—7 p. l. Narva t. 96—2.

Vajatakse sadulsepa-peennaha-tööle õppinud
töölist
töötuppa või kes kodu teeb.
Samasse tarvis ka
õpipoissi
soov., kes enne olnud. Kirjad palun saata „Postim." raamatukpl. „Sadulsepp" all.

Vajatakse kohe ehitustöödeks täiesti vilunud
tümmitku
Läbirääkima ilmuda J. Kuperjanovi t. 29, kl. 6—8 p. l.

Kohe tarvis
traktorijuht masinisti
eeltulevaks peksuhooajaks. Küsida A. Prost, Ropka, Räni.

Tubli ja korralik
juustupoiss
leiab koha, soovitav, kes ka rattajuustu soolamist tunneb. Kaubelda laup., 3. juulil Kauba t. 3, E. Kuuse kaupl. kl. 2 p. l.

Vajatakse kangakudumise töödele
õpilast.
Maksan ka väikest tasu. Teatada «Postimehe» raamatukaupl. «Õpilane 3».

Kohe tarvis vilunud
ettekandjat ja köögiteenijat.
Raekoja tän. nr. 48.

Laevas
võtab „POSTIMEHE" tellimisi ja kuulutusi vastu ja
JAKOB KÜTT.

Raamatuid noortele
Spordi, mängu ja praktiliste harrastuste aladelt.

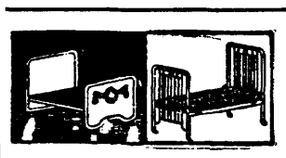
Eesti gaidi käsiraamat. Hind kr. —.50.
Habel, Harry: **Purilend.** Hind kr. 1.50.
Hintzer, K.: **Wõimlemine piltides.** Hind kr. —.30.
Jakó, Géza: **Eesti-Soome-Ungari keele õpik turistidele.** Kr. 1.—.
Kalamees, A.: **Walik eesti rahwamänge koolile, kodule ja seltskonnale.** Hind kr. 1.25.
Kallits, A.: **Ongespordi õpperaamat.** Hind. kr. —.15.
Kergejõustik. Hind kr. —.35.
Kalling-Kant, L.: **Kodutütre käsiraamat.** Hind kr. 1.50.
Käsipalli mängude määrused. Hind kr. 1.25.
Lemendik, L. ja Waitmaa, S.: **Kodutütre laulik.** Hind kr. —.20.
Lohede ehitamise õpetus. Hind kr. —.15.
Lugenberg, A.: **Jalgpalli sport.** Hind kr. —.35.
Matkaja käsiraamat 1. Üldjuhiseid noortele. Koostanud Neeme Ruus. Hind kr. —.20.
Matkaja käsiraamat 2. Külastamiswäärseid kohti raudteede ümbruses. Koost. E. Stein. Hind kr. —.60.
Mattisson, L.: **Gaidimängud.** Hind kr. —.40.
Mida peab noorkotkas teadma? Hind kr. —.30.
Michelson, H.: **Eesti skaudi käsiraamat.** Hind kr. —.50.
— **Skautlikul teel.** Käsiraamat poistele, noorte juhtidele ja sõpradele. Hind kr. 1.50; talingurköites kr. 2.—.
— **Skautlus.** Juhiseid juhtidele. Hind kr. 1.—.
Niiler, H.: **Korw- ja wõrkpalli õpetus.** Hind kr. 1.50.
Noorkotka käsiraamat 1. „Alati walmis". Koost. W. Neggo. Hind kr. 1.50; köites kr. 2.—.
— 2. anne. Wälitegewus. Koostanud J. Madisson. Hind kr. 1.80; köites kr. 2.40.
— 3. anne. Laager. Koostanud J. Peterson. Hind kr. 1.20; köites kr. 1.75.
— 5. anne. Katsed. Koost. K. Lipping. Kr. 1.10; köites kr. 1.60.
Noorkotka laulik. Hind kr. —.15.
Olew-Miller, A.: **Kodutütre matkaraamat 1.** Hind. kr. —80; talingurköites kr. 1.—.
Parikas, J. ja P.: **Fotograafia õpperaamat.** Hind kr. 3.50.
— **Foto-amatöör.** Hind kr. —.60.
— **1-he tunniga fotograafiks.** Hind kr. —.30.
Pawelson, E.: **Mängud skautidele ja noortele.** Hind kr. —.50.
— **Skaudi teise järgu eksam.** Hind kr. —.50.
Sinawasse õhutwalda. Mida igaüks peab teadma moodsast lennuasjandusest. Hind kr. —.25.
Sportlase kalender 1936/37. Koost. mag. A. Grünberg. Kr. —.40.
Sumberg, W., dr.: **Esimene abi õnnetusjuhtudel.** Samaritlase käsiraamat. Hind. kr. 2.—.
Susika, E.: **Maalimise käsiraamat.** Õli, akwarell, pastell, tempera. Hind kr. —.65.
Tartu Gaidide Malewa. Hind kr. —.25.
Tartu Skautide Malewa. Hind kr. —.25.
Traksmann, A. j. t.: **Riigikaitse õpetuse käsiraamat lest- ja kutsekoolidele.** Hind kr. 2.50.
Turismi uudised. Turismi teataja nr. 1, 1937. Hind kr. —.25.
Waldmann, Joh., dr.: **Päikese wannib.** Hind kr. —.05.
Wardja, E. j. t.: **Noorkotka mängude käsiraamat 1.** Siisemängud. Hind kr. —.75. — 2. Wälismängud. Hind kr. —50. — 1./2. ühes köites kr. 1.40.
Raamatute hinna rahas või postmarkides ettesaatjaile saadetakse raamatud kätte ilma igasuguste lisakuludeta.

„Postimehe„ raamatukauplus
Tartu, Suurturg 16, telef. 2-50.

Petseri Linnavalitsus müüb
kirjalikul enampakkumisel:
1) vana rauda masina osades c-a 1000 kg.
2) masina malmi c-a 4000 kg. (väikestes tükkides).
3) I hooratas ø 1500 m/m c-a 1500 kg.
4) I „ ø 1100 m/m c-a 800 „
mis lahti võetav, ühes poltide ja kiiludega
5) I rihma ratas ø 1000 m/m c-a 500 kg.
Pakkumised esitada Linnavalitsusele kuni 15. juulini 1937. a. kl. 12 märgusõna all «vana raud». Pakkumisi võib esitada iga eseme peale eraldi.
PETSERI LINNAVALITSUS.

Tartu Linnavalitsuse Ehitusosakond teatab, et
Tartu – Narwa maantee
1,80—2.70 km vaheline osa on alates 10. juulist kuni 10. juulini 1937. a.
liiklemiseks suletud
sõidutee ümberehitamise tõttu. Ringsõit toimub Raadi mõisa kaudu.
Tartu Linnavalitsuse Ehitusosakond.

Reformwoodi ja traataia töösstus
Riia tän. nr. 52 (Tähe tän. nurgal). — Valmistan **reform voodeid** ja **traataia võrku.** Tellimised täidetakse kiirelt ja korralikult. — Maksutingimised soodsad.
Firma ED. JOOSU.

Parimaid ja ilusamaid
REFO[illegible]DEID
ostate [illegible]2, telefon n[illegible]
A. Kääriku & J. K[illegible]stus

Müüa 3,5 hobuse jõuline
rehepeksugari
ühes või üksikult 42" tr[illegible] d annab
Pala p. ag. Hr. Veskimets, [illegible].

Vajatakse kohe vorstitööstusse
meistrit
ja vilunud
vorstitöölist
Arvesse tulevad ainult kutsetunnistusega, kained ja vilunud tööjõud. Pakkum. kirjalikult ühes andmetega eelmise töö kohta saata Rakvere, Lai tän. 18 vorstitööstus Joh. Senkel.

Töötsimised

Korralik, töökas
tüdruk palub kohta
omast kodust käies. Soovitav: vabrikusse, ärisse, haigemajja või ükskõik mis töö alal. Endisest kohast soovitus. Karske mees palub mingit lihtsamat tööd, majahoidja- või öövahi-kohta. Pakk. „Postim." rmtkpl. „Maalt 2969".

Korralik
autojuht
vajab kohta. Kirjad: Räpina, pk. nr. 13. Valter Tolmusk.

Noor, korralik
tütarlaps
soovib kohta ärri, tööstustesse või ükskõik mis alale. Teat. »Postimehe« rmtkpl. »Õpilane 16«.

Keskkooli õpilane (tütarlaps)
soovib kohta
suveks maale eelkoolieaiste laste juurde, perenaise abiks või muud, väiksema tasu eest. Küsida Gildi 7—1, Tartu M. Lepik.

Palun võimaldage noorele tütarlapsele
koht
kas ärisse lattu või mingi muu alal, on ka nõus ärasõiduks, räägib hästi saksa ja eesti keelt. Kirjad palun »Postim.« rmtkpl. »Tütarlaps üksinda«.

Soovin osta väikest
maja
aiaga väljamaksuga kuni 400 kr. Teatada »Postimehe« rmtkpl. «Väike maja 2 82» all.

Korteriotsimised

Üksik isik vajab ühetoalist vaikset
korterit
kesklinna IV või III korrale valge suure aknaga maja õhtupoolsesse külge. Kirjad „Postim." rmtkpl. „Korralik aastaüürnik 33".

Kaheliikmeline perekond otsib 2 hästi
möbl. tuba
võib ka ilma mööblita. Tingimata vanniga. »Postimehe« rmtkpl. »Aastaüürnik 3346«.

Intelligent noormees soovib
laasüürilisets
Kirjad «Postimehe» rmtkpl. «Juhus».

Korteripakkumised

Suurturul nr. 10, 4 toaline
korter
ära anda. Teateid saab kindl.-eltsilt «Eesti» Suurturg 8.

Kesklinnas korralik
möbl. tuba
vagusale elanikule ära anda. Uueturu t. 5.

Soe
korter
2-he suure toa ja köögiga väl'a üürida Narva tän. 99.

Uuesti remonteeritud
korter
3 tuba, köök ja veranda, päikesepoolne välja üürida. Jõe tän. 1—2.

---

2 tuba
ja köök II korral ia 2 kõrget tuba äriks või tööstuseks ära anda Fortuuna 10.

Täielikult remont.
korter
1 tuba ja köök välja üürida. Roosi t. 73.

Möbl. tuba
ära anda, erasissek., elekter. Küsida Kroonuaia 17, hoovimaja II k.

Kesklinnas asuv 3 toaline korter
kontori- või büroоruumidena
üürile anda, või ka muuks otstarbeks. Küsida Ülikooli tän. 16—2.

Välja üürida
äriruum
ühes elamisvõimalusega Aia tän. 1/3. Küsida kojamehelt.

Ostmised

Head
püssi
kal. 12—16, kahe rauaga, kukkedeta ja vigadeta soovitakse o s t a hea hinnaga. Hind, kaliiber ja firma teatada notar A. Sermati kontori, Võrus Jüri tän. 18, telef. 57.

Ostetakse
saare halgusid,
palke ja laudu
1¼ tollilisi. Teat. «Postimehe» rmtkpl. »Saarepuud« all.

Tarvis kohe lõhutud
maakivi
Läbirääkima ilmuda J. Kuperjanovi t. 29 kl. 6—8 p. l.

Mitmesugust

Ⓜ
VEINI
ärge valmistage
sõbra jutu, vaid proovitud retsepti järele. Ja õige aroomi ning käärimisprotsessi saavutamiseks ärge unustage maailmakuulsat Vierkapärmi. Nõudke kõikjal. Veini raamat ja retseptid maksuta esindajalt E. Kordes, Tallinn, postkast 373.

Elage hästi,
wäike „lilleneiu"!
Palun jälgige 2. aug. «Postimeest» «22. juuni».

Noormeeste-laasreisijat
Kalevi tänavalt, kellega pidin kohtuma õhtul 29. VI, palun tulla 2. VII samasse parki ja samal kellaajal või teatada enesest kirja teel «Barklai» kioski kuni 3. VII «Huvitet» all.

Omnibus sõidab 4. juulil s. a.
Alatskivi
laulupeole
Kaasasõitjail üles anda Sõbra tän. 1—3, telef. 14-16.

Mees, kellel sobimata abielu soovib leida naisperest korralikku
armast sõpra
vanadus 33 a., kasv mitte pikk. Kirjad »Postimehe« rmtkpl. »2980«.

Kellel on olnud **suuhaigus**
Leukoplakia
suus ja keele peal valged plekid, ja väljaravitud. Palun tungivalt teatada »Postimehe« rmtkpl. »Surmani tänulik«.

Tagasi jõudnud
Dr. med.
R. Kleitsman

Tagasi jõudnud
ja võtan haigeid vastu
Dr. J. VIRONEEM
Neeru-, põie-, suguelundi- ja naistehaigused.
Narva t. 99—3. Kõnet. 9—1 ja 5—7. Telef. 7-33.

Elan nüüd
Era tän. 1 (Pimedate kooli vastas).
Dr. Ida Väärsi
Naistehaigused ja sünnitusabi.
Vastuvõtt 1/211—12 ja 4—6. Telefon nr. 5-89.

Sõit pühapäeval, 4. juunil
Mehikoorma
surnuaia pühale. Teatada Raekoja tn. 27, toiduainete poodi.

Kiiresti soovin laenu
Kr. 1000
protsent % % kokkuleppel. «Postimehe» raamatukaupl, «172 lühike aeg».

Laiusel
müüvad „POSTIMEHE" **üksiknumbreid, võtavad tellimisi ja kuulutusi vastu**
H. KULL
H. PROTZ
K. PLOOVITS
K. KANGUR
JOH. BIRK
JOH. KUUSK
SADALAS, Laius-Tähkvere
O. ANSLANG
A. ROSIN
H. REITAV
E. VILDE.

„Postimehe" kuulutuste peale eelmisest tööpäevast kl. 11-st kuni täna kella 11-ni saabunud

kirjad

Märgusõna	Arv
A. 436	1
A. B. C.	6
Ametnik 2925	2
Aastaüürnik 13	3
E. O. V.	2
Jooksupoiss	1
Inimene üksi	1
Isesõitja 2928	2
Juht 100	1
K. A. R.	5
Koht linnas	4
Kuni 3. juulini	1
Käru	1
Linnaametnik	1
Marshall	2
Mon ami 2612	2
Mugav tuba 2915	1
Noormees 21	1
Reform	1
Suvitaja 2943	5
T. A. Ü.	1
Töö tasub end	1
Toetust ei vaja 2525	3
Ustav teenija	1
Vanadus 2[illegible], 38	4
Vaikne perekond	1
Vesiveski	5
Vilunud agent	2
Opetaja 2808	1
Ühine tee 2761	1
X. 2914 S. tegevus	2
3294	1
3306	10

Kirjad hoitakse alal üks kuu arvates saabumise päevast. Kirjad antakse välja kuulutuse kviitungi ettenäitamisel.

Leitud

Anne as. Jahi tallu on tulnud emane
hagija
kutsikas. Must selg, kirjud käpad, krantskael. Kätte võib saada kuulutuse ja ülalpidamise kulude eest kuni 15. juulini s. a.